

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

VIKÁR
NEVETŐ
RIMEK

1

12303

12.505

NEVETŐ RÍMEK

ÍRTA: VIKÁR BÉLA

KIR. M. EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST

NEVETŐ

RÍMEK

Vaskos könyvben humor — vaskos!

Nem faltörő ósdi vas kos...

De tör orrok alá borsot

úgy, hogy pukkad — a balsorsod!

S mert borsához sava sok van,

(s o k s a v : v a s k o s — fordítottan)

forgasd buzgón ezt a könyvet,

s kacagástól csurran könnyed.

Országos Széchényi Könyvtár

ÍRTA: VIKÁR BÉLA

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

P. o. könyg.

12.303 | 1

NEVETŐ RÍMEK

Áprilisnak elsején
jöttem a világra,
így baleknek voltam én
már predestinálva:
sorsom, ez a lülüs héber
áprilisba küldött,
sípot ígért és helyébe
rámtukmált egy túlköt.

Fujtam már mint kis fiú:
hátha fejlik dallá.
Nékem öröm volt, de bú
annak, aki hallá.
Mindig egy hang! Bárhogy fujám,
nem telt tőle kettő.
Láttam végre: lyuk híján
a túlök is meddő.

Fúrtam likat, hát bizony,
egész sort beléje,
mint szokás nadrágszíjon,
hogy a hast beérje.
Túlköm, bár zenétől távol
s nem illik szalonba,
szól ahogy szól; de kutyából
nem lehet szalonna.

Mit, dehogy nem! Hisz kiesett
a világ feneki:
ami nem ért csak keveset,
nagy most becse neki;
szalonna lesz a kutyából,
szalonnából — kotya;
ami szűk volt, mind kitágul,
ami olcsó, mind megdrágul, —
csak az élet potya

Haj, haj élet, keserűség!
Hol az öröm máma?!
Hol a régi derűs ég,
hol a béke álma?!
Öntsük nyakon a Trianon
vágta sebet, hol szilajon,
hol befelé hallgatagon
nevető rímekkel!
(Vegyest him, nő. Ez kell.)

*

... És ha sír is a szív árván,
nevető rím a szivárvány,
amely könnyzáporon át,
mintegy égi zálogul
bánatunk fölé borul
s tesz reá fénykoronát.

DAL A GÓLYÁRÓL

Háztetőre szállt a gólya,
háztetőre, kis gunyhóra,
fészkrét is ott rakja.
Fészkrét rakja, el se pártol
a kis háztól, házaspártól,
mely a gunyhót lakja.

Népesedik a háztájék,
a gólyáék, a gazdáék
gyarapodnak szörnyen:
fészekben a sok kis gólya,
szobában a gyermek, pólya
el se férnek könnyen.

Óh te gólya, gonosz gólya,
te szegények pártfogója,
nékem is van házam!
Magas házam, sok kéménnyel,
nagy szobáim, teli fénnel,
de — üresek; fázom!

Kis feleség, ide mellém!
Hő szerelmed szívem, elmém
a hidegtől ója.
Hej, ha látná szerelmünket,
nem kerülne úgy el minket
az a gonosz gólya!

A KESERŰSÉG ELLEN

A vers, ha vad,
s hevet-havat
úgy összehord,
mint szél a port;
de másfelől
formás belől
és öntöz, önt
nektározónt:
humor levit,
amely hevít, —
akkor ne vess!
Követ ne vess
rá, mert a cél,
amelynek él:
a víg mosoly!
Most hát oszolj
sötét ború,
szívháború
s jer, gyönyörű
vidám derű!
Szegény magyar
derút akar:
rohanjatok,
rímcsapatok
s ahol a bú,
e zord lapu
szívet ölel
és lehidál:
verjétek el,
hogy belehal!

RÉMRÍMEK

E rím faj nem ámmal-/immél/ rímél,
mint szerelmet hogyha /mímél /hímél
dévaj /Éva
néha-/néha.

Ez nem csetlik-/botlik!/ Rossz lik,
amely ketté /oszlik-/foszlik.

LEVÉL ANYÁMHOZ!

Édes anyám asszony levelében írja,
Hogy az élestárban fogytán van a zsírja,
Mert amíg én távol tengereken járok,
Pusztit a kis tábor: az ifjú Vikárok.
Édes anyám lelke örvendezik ezen,
Mint fecske, fiának mikor enni viszen.
Jó magam is éppúgy örvendezek rajta;
Hisz tudom, az ember nem olyatén fajta,
Mint fecskemadár, mely — alig egy hetesnyi,
Szabadon kiszárnyal, magára keresni,
Rag alatt új otthont önmagának épít
S azalatt elhagyja hűtlenül a régít.
Nem ilyen az ember, nincsen neki szárnya,
Szülötte lakából melyen tovaszállna,
Édesanyja keblin vesztegel sokáig,
Lépni tanul s máris száguldani vágyik,
És rohan el, rohan, mihelyt bírja lába,
Ismeretlen tájra, ki a nagyvilágba,
Nincs nyugta, küzd, fárad. De ha el-elfárad,
Jó pihenőt néki a szülei ház ad,
Megtér oda mindig, bárhol üt új tanyát:
Nem pótolja semmi e földön az Anyát.
Én hát csak azt mondom: édes anyám asszony,
Ő reájuk mindent, ami jó, árasszon,
Hadd nőjjenek nagyra öcséim egy szálig,
Majd eljön az idő, hogy hasznukra válík,
Hadd nőjjenek nagyra, természetse, mint én,
Szerelmes öcséim édes anyánk főztén!
S lássa őket többször, mint fiát, a kóbort,
Akit messze tájra visz, sodor egy hóbort, —
Vagy isteni szózat: látni más világot
S hazahozni, ami jót és szépet lát ott:
Édes jó szülémnek öröme lesz abban
Tudom, s ez sarkantyúz még hatalmasabban,
Idegenbe szállni, előre, előre:
Tán sikerül, s ő is részesül belőle!

— 1882. —

KÍNRÍMEK

*Kíngyötörten születnek, —
Szingyönyör tenfülednek.*

KECSKERÍMEK

Lám a kecske, hogyha téb-láb,
összebucskázik a két láb;
ezek im
utánozzák: kecskerím!

ÉNEK

*Katolnai Szent Bálint Gáborról,
a kínai adószedő nyelvészről.*

Mottó:

*Adószedő, kínai,
gondja sok van „línai”,
szóval: femininai;
haza kéne hínai.*

Bujdosó szent Bálint, Gábor de Katolna,
Kinek híred zengi Bács, Baranya, Tolna,
Ha valami jó szél téged haza tolna,
Magyarok szívében öröm zakatolna.

Jobb hazát keresni költöztél ki, Bálint,
S íme túrsz halálkint: rád az éhes Bál int,
Török-tatár út-vét, arab döf, cibál ind,
Nem találni — mondják — testeden egy szál int.

De véget ér immár szenvedésed, Gábor,
Kézdi-Vásárhelyen vagyon érted hábor,
S egész székelyföldön sincsen oly dib-dáb orr,
Ki tudós voltodnak ne kérne szagából.

Szekered im tolja hazafelé Jakab;
Akadémja pedig — ha vaknál nem vakabb —
Rajtad, oh nagy férfi, bizonynyal kapva kap:
Te léssz ott az apró csillagok közt a nap.

Könyv ugyan te tőled máig kevés tele,
Ám *iratlan művel* vagyon elméd tele,
S vélük a világot akkor főznéd te le,
Ha honi konyhának táplálna étele...

Jer hát haza hízni, sovány székely góbé!
Térj honodba újfenn, te régi bolygó, bé!
S kinjaidért, melyek számosak mint Jóbé,
Váljék itthon sorsod Jakabénál jobbé!*)

* Végén csattan a — jó rím, — mely ezúttal székely furfanggal van kiugratva
obbé = obbá.)

VERSENY ELŐTT

Markovits Ivánnak.

Mily bőszt lárma riad benned, honatyák helye? Mily had zúg most itten, ahol máskor a „béke“ honol és gyöngéd, 'Hoch!'-ok hallatszanak, és sima bókók versenye foly finomul, nekem örök kinomul?! Im a szokott csendet hadi zaj veri föl. Csatarendet lát fejlődni e szem, főbbjeit észreveszem:

Ott a vezér, állig vértézve. Alakja kiválik: a deli Markovits ő, harci hírére dicső.

Négy-öt dárdával jobbában, ez íme reá vall, ennek megfelelő benne az ősi erő.

Nézd, mi dicsőn intéz egy egész hadat e vezető kéz, s aztán valld be velem: biztos a győzelem.

Hát az a kis főtiszt, ki visel szintén kitűnő díszet, kérded, vajh ki lehet? Kész íme a felelet:

Bódogh az, a János, veterán bár, sohse hiányos nála se tűz, sem erő, elleneit leverő.

Hogyha Szeged szép, itt közösen Tisza s Bódogh is épít: az palotás tereket, ez katonás*) sereget!

János után Jónást bámuld, eme tengeri zónást: mily pompásan evez, cethal ölébe se vesz;

háboruban Jónás lyukat elleni büszke hajón ás, vízbe vad ellene buk', s így diadalt hoz a — lyuk.

S itt látom Lindert, a kezében tartva cilindert, a neve bajnoki név, a heve ifjui hév.

harcokat ő rég túrt, de azért ha riad ma is a kürt, megjön a régi vitéz, harcra kiállani kész.

Szintígy hős Maywald, valahányszor háboru, baj vált, mindig megjelené: multja ez és jelene.

Szíveli a békét, de ha ennek más veti végét, Maywald meg nem ijed: győzni csatába siet.

Jankovich e listán — ennyit bizony érdemel is tán — nyerte a hely közepét: nem szül ez itt köz-epét;

benne középpontot bírt mindig a had s a kibontott zászló hű katonát sok hadi járaton át.

Amde mit érnénk el pénz híján ott, hova pénz kell? Ott, hol a kassza üres, víg diadalt ne keress.

Én hát a kincstár kezelőjét, itt nyoma sincs bár, méltán ünnepelem, mint aki fontos elem.

Ha e nemes hadnak diadalt a nagy istenek adnak, pálmát érdemel ő: Karla, a pénzkezelő.

* Katona Dávid, jeles szegedi gyorsíró, Bódogh nevelése.

Nézd el odébb Rákost. Láttál-e különbnemű zsákost?
 Zsákban aranyt cipel ez, Marsnak ilyen hitelez.
 Rákos, a dús bankár! Ne legyen soha zsákjaiban kár,
 tagjaiban soha rák, és ki ne fogyjon a zsák!
 Mint terhes felhő, szigorún ím Rónay feljő;
 ellene bárhova bujt, mennyköve arra lesujt;
 hívei közt járván, süt e felhőn szende szivárvány,
 és gyöngyharmata hull, melytől az elme vidul.
 Mondjam-e jó Fabrót, ki nagyot lép, nem pedig aprót,
 lévén ő csupa láb, ölnyi magas legalább,
 meg csupa fő s e fő-főrésze jelenleg azon fő:
 szelleme rímcsavarát hogy csavarintsa ma rád.
 Még a had örményét, kinek oly számos hadi ténnyét
 jegyzé köbe Klió, nem kifelejtteni jó.
 Zengd múzsám Gopcsát, titkoknak e szépmivű kapcsát!
 Titka ugyan soha sincs — nem titok: ő maga kincs.
 Forrai, sok harcot kivívott bajnok, de kudarcot
 nem vallott soha még: férfinak ennyi elég!
 Bölcs a tanácsban, kész mindig hadicselre, erő s ész
 társul nála, ezér' kedveli őt a vezér.
 Hány hős tábornok, bajnok, báb-, gyak- s egyéb orrnok
 gyült együvé ime itt! Hol veszem a rimeit?!
 Büszke lehet rátok, vezetők, minden katonátok,
 büszke az ifjú had, mely nyomotokba' halad.
 Rajta, vezessétek! Győzelmünk bár a tiétek:
 hol közös a viadal, ott közös a diadal!

— 1884. —

LADÁNY

Azt mondják, hogy Ladányba
 Sűrűn jár a mennykő;
 Én nem tudom, oh lányka,
 Tudja a Teremtő.

Én először járok itt
 Ladányi határba,
 De nem látom nyomait,
 Hogy itt mennykő járna.

Vagy az volnék magam is tán?
 Hogyha már itt járok...
 Bajt csinálnak, vigyázz, kis lány,
 A menykőcsapások!

SZVORÉNYI JUBILEUMÁRA

Ötven évből — Isten ugyse! —
Nem loptál el egy napot se;
Mégis — ez a földi vég! —
Lám *deresre vont az ég.*
S akiket te szólni s írni
Tanítottál, sok ezernyi
Vén diák ma így kiált:
Uram Isten, őt megáldd,
És ha már *deresre húztad,*
Húzz reá még kétszer húszat!

— 1886 —

BUDENZ ÉS BARNA

— *Lóvátételi kaland* —

Egykor Budenz és Barna Budán
vetette magát egy fruska után,
bomolt mindkettő és Lizi telt
idomainál sűrűn vizitelt.

Lizi apja kocsmáros, borát
becsüli felette a két barát;
Lizi apja viszont se lát, se hall:
hadd fogyjon a pincéből az ital.

Budenz Lizivel enyelegni szeret,
magyaráz neki finn-ugor gyökeret,
míg Barna — közöttük nem vala gát —
fordítja a szép Kalevalát.

De jön az ifjú aljárásbíró:
az aljárást remekül bíró,
s a bíró bír, elcsípvén Lizi két
tudósa elől magát Lizikét.

És Lindner, a zipser bölcs legitt
kifejti a helyzet lényegit:
„Philologi certant, sed adhuc
sub judice Lisi est” — a tyúk.
Most láthatjuk!”

ETIMOLOGIA

„Hálás”: *rege*, melléknévül;
de mint főnév el nem évül.
„Hálás” jelző: mámor igéri;
„hálás” főnév: *Ámor* megéri!

ÓDA RADÓRA,

— a *verslróra*, *gyorstróra*,
fordítóra, *házasodóra*. —

Mottó:

*Szép nap virradt ma Radóra:
alvásra se marad óra.*

Hogyan, barátom? Hisz te hét, avagy
nyolc éve hogy nős, mert poeta vagy;
és nőd, a Múza, hozzád hí vala,
és nagy családnak örvensz általa:
Miért ez újabb *összeesküvés*?
Hát már te néked egy asszony kevés?
Bigámiára lépsz? Hitemre, Antal,
ez *hősi tett*, illő méltatni lanttal.

Bizony, bizony nehéz a föladat,
mely mátul kezdve nyomja válladat:
egy égi nő szerelme kifelé, —
szűk otthonodba vonz egy földié;
amaz fényt és dicsőséget kínál,
szívednek üdve az utóbbinál.
Tarthatsz-e majd a kettő közt egyensúlyt?
Óh Antal, engem ez a gond igen sujt.

Egy nővel is a házas állapot
hánynak szerez mindétig rossz napot!
Hány van, kit a papucsnak terhe öl!
Hány bujdosik xantippi nyelv elől!
És hány akad, — nemünk csúfjára — kit
a holtom-holtodiglan elvakít,
s azontúl ő a főköttő alatt van,
holott a nő feszít a férj-kalapban.

Egy nővel is hány tesz kötést balúl,
hogy házassága színházzá fajúl!
Komédiává, hol a fő szerep
az asszonyé s azé, kit ő szeret;
s a férj? — az játszik ökröt, szamarat,
de mindig a színen kívül marad, —
ha színre lép is, legfőlebb — futólag,
s ha dönt is, legfőlebb — utólag.

De mit borong el ily búsan dalom?
Miért aggódni érted, Antalom?
Ki amaz égi nő szerelmeér'
annyit tevé, hogy *kettő* el nem ér,
hogy tisztel egy hon, gyűlöl száz irigy:
elfér te nálad még e földi frigy;
csak ezt is, azt is hön szeretve éld át,
s mint ember és költő fogsz adni példát.

Azért legyen — óhajtom, esdem én —
új életed búbájos költemény:
ölelkezők legyenek a rimek
(a keresztrím csak néha járja meg);
és *lejtiek* legyenek a sorok,
(*szökő lábat* soh'sem tanácsolok);
vihetsz beléje bármifajta strófát,
de nem kívánok benne *katasztrófát*.

Hol ilyen dalnak zeng a rhythmusa,
ott szívesen marad meg a Muzsa.
Fel hát e dalra, fel, poéta-férj,
hogy mind a két asszonnyal összeférj!
Zendüljön a dal, és minden sora
egy pillanat legyen; száz akkora
minden strófája — mindenik egy óra —
és menjenek a strófák millióra!

A „HÁROMSZÖG“

Háromszögnek csúcsa három;
néha *kettő*, úgy találom,
mert az egyik peckes csúcs
valahogy megkeshedt — fuccs!

Karjalának zengő nyelve,
Dalaidban útrakelve,
Szelid búvkörébe von.
Hallom hangját a zenének,
S emlékeim újra élnek,
Ott vagyok fönn, Északon.

Ott az öblös Ladogánál,
Szortavala szirtfokánál
S künn a tágas nyílt vizen;
Sajkám két vitorlaszárnya,
Mintha levegőben járna
Óriás griff, úgy viszen.

Rajta, rajta, fürge sajka!
Nézd, a hullám csókos ajka
Hogy hívogat: jöjj, maradj!
De hiába hús szerelme,
Vetélytársa: Szél őkelme
Szorosán tart, foglya vagy.

Szállj ölében, szilajabbul!
Ki e keskeny szorulatbul,
Nem jó nekünk az ilyen:
Hol a szót is, ha kiáltok,
Szörnyű sziklaóriások
Visszadobják szertelen.

Im a tenger! Rengő keble
Csalogat bár mind messzebbre,
Ne hallgass rá, kis ladik;
Mert a tenger csalfa tündér:
Míg ágyába nem feküdtél,
Soha meg nem nyughatik.

Part hosszába, finn hajócskám!
Hadd haladjunk még ma jócskán:
Várnak minket valahol!
Hej, ott engem jól fogadnak,
Téged meg a révben hagylak,
Ott urasan alhatol.

Finn barátság édes méze,
Hej, kinek volt annyi része
Örömdben, mint nekem! —
Vendég voltam házatokban,
Mégse voltam vendég ottan,
Mégse voltam idegen.

Karjalának zengő nyelve,
Annyi keccsel, bájjal telve
Ott ejté meg szívemet:
Véle estem szerelembe,
Szívemből ment a fejembe, —
Így tanul az, ki szeret...

Nagy költője Karjalának,
Dalaidban míg csodállak
És a multat éldelem,
Köszöntelek újra téged
S azt a földet, azt a népet,
Ahol ilyen dal terem!

—1890 —

JÓLLÉT ÉS MŰVELTSÉG

Jóllét: a mező, virága:
műveltség, a szép, a drága.
Mi az inség? Mérgezõ
füvekkel dús tér mező.
De csak úgy terem azon
a dicső mezőn haszon,
hogyha költesz rá, mint nőre
áldozatos szeretõje:
locsolgatod szomjú földjét,
mint ifjú férj ifjú hölgyét;
gondozod, hisz máskép elvadul,
s rajta giz-gaz, gyim-gyom, dudva dül.
Óvd meg híven szárazsági kártól,
ámde túlzott nedvesség is ártó!
Szóval, nagy- és kisézdauram,
jelszód legyen: „közepes iram!”
E határon túl ha lépnél,
baj lesz, mint a — fehérnépnél.

AD NOTAM: „ARCUL“.

a) *Vaszary*

*Lehr Albertnek,
az -ül, -ül vita kapcsán*

Azt beszélék Bakonybélről, a nagy kolostorrul:
itt törtülték kiskorában a nagy Kolost orrúl.

Most pediglen ő van fölül,
és ha néki nem hódolna
Bakonybél vagy Pannonhalma:
csípi őket fülül.

Pannonhalmán, Bakonybélen jár a rege szájúl:
a nagy Kolos egyszer kinéz, hát majdhogy elájul,
rémes látvány csapja szemül:
a folyosón ál Vaszaryk!
Kolos meg sem áll Vaszarig,
de ott aztán leül.

b) *Csirkefogók dallikóznak*

A ligetben, hol Budapest újúl,
András bácsi rám koppintott ujjúl,
istvánnapi zsákmányomat
ez a Sherlock-féle szimat
mind elcsípi végül,
hogyha társam, a kenyeres,
aki velem együtt keres,
nem ügyesebb — kézü.

András bácsi szeliden rám hajul,
megsimogat szépen fejül, hajúl,
visz engem az áristomba,
megmotoznak máris nyomba,
mellül, farúl, zsebül:
hej, most vagyok ebül!

KOMJÁTHY JENŐ

Élt csöndesen, magába elmerülve.
A dalnak élve, reklámzajt kerülve.
S eljött, megvárni szép titokban,
Míg a halál hozzá betoppan.
De jaj! magával hozta a halált,
S halála néki — reklámot csinált.

Apponyi Albertnek

A sajka leng, feszül a kötele,
Dagasztja vásznát jó remény szele.

Utassal a kis járórmű tele,
Csak egyre várnak: üres a helye.

A parton áll, nagy súly vagyon vele:
Kincs öneki, a sajkának — tereh.

S kiált a nép: Nem bírja azt el e
Kisdéd hajó; elég lesz a fele!

Nem tágit ő, s míg alkusznak vele,
A szél elül, aztán — se föl, se le.

—Ő

Rákosi Jenő Ézopuszának
huszonötletéből

Mottó:

Megrovási kaland
Melytől vésik a lant.
Irtam őt körömmel
Közlöm Kárörömmel
„Otthon”-i körömmel.

Itt ülve tűkön, — a szemembe' műköny —
Eszmébe' dúsan, ámde rímbe szűkön,
Csak várok, ah, fülem hiába vár a
Felsőbb poézis mennyei szavára:
Nem látok senkit, aki zengene
Dalt, melynek hangja ünnepi zene.
S itt több a költő, mint ahány felöltő:
Nincs óda, fenkölt, — Ő rá. Ez felöltő!

Jer hát Múzsám, az ihlet perce int ím,
Zengiünk mi dalt, amelynek hangja intím,
Mely nem csatangol felsőbb régiókba,
De vígan lejt alatt, a régi jókba:
Humornak útján, s nem követ Palágyit,
Fájón kesergve zord követ ha lágyít, —
De bölcs igék helyett sok kába szót ad
És önt az ünnepelet nyakába szódát.

Fel hát a dalra, fel dicsedre, költő,
Kit meg nem vénített egy emberöltő,
S kit annyi sok, rád nyelvet öltő ember,
Veled birokra kelve, földhöz nem ver!
Te inkább, mint ha terhelék, a pálma,
Tegnap súlyától új erőt kapál ma:
Excelsior! — és mind fölebb így értél,
Megadva mind, — nem! — többet mint ígértél,
Nem érve bár el mit szíved remélt, ó!
Pedig e szív nagyobbra, többre méltó.

Nem alkottál, mint Múzsá-pap, családot,
De vagy azért még dúsabb kapccsal áldott:
Vagy egy sereg bohémnek oly hív atyjuk,
Mint égen csillagoknak a Fiastyúk;
S bár nem lettél se püspök, se primás,
— A milliókat, hajh, besepri más! —
Lettél nekünk primásunk: primuszunk,
Aki veled örömben im úszunk,
Hogy szellemed víg, üde alkotása
Magának immár olyan árkot ása,
Hol a jövőnek útja könnyű,
Mint szemből orrba jut a könnyű.

Kövesd, vezér, a mived-adta példát:
A szép jövőndőt ép erőben éld át
S örökvidáman, úgy mint Ézopusz,
Ez elme-rengető, nagy ész-opusz,
Mely egykor, majd ha elnyel a szabott lik,
Hol ránk az emberirtó kasza botlik,
Még hoz nevedre újabb diadalt,
Mint lantomon hozá ma ki a dalt, —
E dalt, amely végső kínjába' rád im
Éljent rivall. Ígyunk — Ó rá, barátim!

— 1891 október 25 —

BERZEVICZY ALBERT

Kétféle az excellens úr:
Van, kit azzá kegyelem gyúr,
Aki sohse lenne azzá,
Ha nem kegyből jutna hozzá.

Olyan is van, kevesebb bár,
Ki magától excellens már,
Kinek excellenciája
Önérdeme, önmunkája.

Ez a fajta számra pici,
Ebből való Berzeviczy;
Sokat ér, de sokat rég ér —
S a jó bornak nem kell cégér.

Nem veszít az erejébül,
Etikettel vagy e nélkül;
Kit fölemel, kit földhöz vág —
Ilyen borban az igazság!

A hatalma ennek biztos,
Valóságos, belső, titkos;
Ha tanácsol: az beválik —
Nemes nedű, tarts sokáig!

A NŐKÉRDÉS

Wlassics Gyúlnak

Megmozgatád a nagy követ,
Rohan le, a hegyről jövet.
Útjába sok kavics akad,
Mindent magával visz, ragad.
Mire lejut, nincs egyedül:
Kísérete halomra gyűl.
S a gazdának — ha nem hanyag —
Új épületre kész anyag.

E nagy követ nem régiben
Mi bolygatók egyvégtiben.
Nem fönt, csak lenn a lapon, —
De meg is állt alaposan.
És állna még ma is, ha Te
Nem kötsz bele, hogy mozdul-e.
Te az oromra vitted — és
Ma vígan foly az építés.

— 1896 —

Volt egyszer, hol nem volt, egy jó öreg király,
Országok és népek sokaságát bírá,
Nagy dolgokkal nevét krónikákba írá,
Mellé a két szemét sokszor telesírá.

Mindene volt néki, egy hiánya volt csak,
Országi és népe mind azon búsultak:
Örökös *homályban* csetlettek-botoltak,
Sohse látták képét a napnak, a holdnak.

Rengeteg nagy erdő volt a birodalma,
Millió bagolynak ősi fészke, alma;
Közte komor sziklák óriási halma,
Vasból van az orma, kőből van az alja.

Jobbra-balra pedig a kőhalom szinte
Vall emberi kézre, jobban megtekintve:
Tilalomjelzőnek az utakra hintve
S a haladó vándort visszafelé intve.

Mindenik halomnak legtetején állván,
Mereszkedik reád egy-egy buta bálvány.
Rozsda eszi, mert vas (hajh, régi csinálmány!)
— Csak önterhe tartja, úgy áll még a lábán.

Szegény öreg király gondolja magába:
Mit ér nekem így az Isten szép világa!
Beleuntam már e sötétség lakába,
Sötétség lakába, örök éjszakába.

Szólítja tanácsit. Nosza, mind jövének.
S kész a tanács: fejszét a vén fák tövének!
Ásót, kalapácsot az utak kövének,
Utat a napfénynek, haladás elvének!

És jött a királyhoz három erős szolga:
Fanyűvő, ki fát nyű, mintha kender volna;
Kőmorzsoló, kézzel a követ morzsolja;
Vasgyűrő, nevéből látszik a mivoltja.

És munkába fogtak. Hej, de mi lett ebből!
Míg fényözön árad tört résen keresztül:
Millió üregből baglyok hada felgyűl,
S oly huhogás támad, nem bírja ki ezt fül.

Kőmorzsoló, ahogy sziklákat hengerget,
Még csak az hajt ám fel milliónyi serget!
Csúszó-mászók raja, mely ottan szendergett,
Kuruttyol és sziszeg, fölvet ungot-berket.

Vasgyúró meg, mikor a sok bálványt bontja:
Denevérek százát a sok bálvány ontja,
Undok vijjogásuk a levegőt rontja,
Hej, de Vasgyúrónak nincsen erre gondja.

Bezzeg a Fölséges, hallva e zajt messze,
Gondolja magában: No már vége lessz-e?
S hogy nem szűn a munka süketítő nessze,
Izen a szolgálkért. Nála jönnek össze.

S mondja nekik: Óh jaj, óriások háрма!
Hagyjátok a dolgot! Megöl e vad lárma.
Inkább légyen rajtunk sötétségnek járma,
Csak csöndesség légyen!... S csöndesség van már ma.

— 1896 —

AZ ÚJ HATALMAS

Körülveszi egész sisera-had:
„Föl a versenyre, a vásár szabad!”
A „balektől” szabad zsákmányt remélnek.
Szemük a nagy tarisznyán függ, csak ott,
mert abbul osztják majd az abrakot.
De hajh, a gazda nem áll ám kötélnek,
szívében más, nagyobb szándékok élnek.
Kiöltik hát reá bős nyelvüket,
s mint Jerikó várát a harci lárma,
lábáról őt kezdik leszedni már ma,
hát meginog, követi elvüket
s a nagy bugyellárist kitárja.
Hatalom mellé kürtök kellenek,
s jó pénzmagért jól zengenek.

ÚJ ESZTENDŐRE

Új esztendő, mily ócska szó,
mily elkopott egy téma!
Van-e író vagy olvasó,
ki ezt ne érzene ma?
Újévi dal — e faj kihal,
ódák egyéb fajtaival;
de ki nem hal a nóta,
terem vers gombamódra.

Hát verset írok én is im,
csak verset az újévre;
nincs érdeme, nincs benne cím
költői díszre-névre.
Egy kis modern bölcsekedés
meg jó kívánság nem kevés —
mi kell újévre több még,
nagyérdemű közönség?

Ez új idén hazánk egén
a *Béke* csillagképe,
s e jel alatt úr és szegény
kap egymás üstökébe.
Sebaj! hadd hulljon a hajunk,
csak ne legyen egyéb bajunk,
s amíg cibáljuk egymást,
menjünk előre, folyvást!

Millennium nagy ünnepén
volt áldomás, pedig nagy.
S utána is — oh szép remény!
lesz ok, hazám, hogy vígadj.
Dús földeden, te drága hon,
nem egy csoda terem vadon,
nem egy virága nyílik,
mit mutogatnod illik:

Papot, ki holtig nem tanul,
de néppártnak beáll;
rabot, ki ül ártatlanul,
s aztán — kopik az álla;
bíró, ki éh-szomjat kibír;
írót, ki minden, csak nem ír;
dákoromán diákot
s egyéb ily furcsaságot.

Állítsd ki őket, drága hon,
és hívd meg Európát;
a kis költség, búsás haszon
javallja ezt a próbát:
mily érdekes kiállítás!
Megannyi speciálitás!
Európa ezt ha látja,
eláll a szeme-szája.

Neked pedig, oh magyarom,
kinyílik a szemed tán,
s ahol nagyon dúskál a gyom,
majd elbánsz véle kurtán;
az érdekességen túladsz,
inkább kevesebbet mulatsz,
de aki most csak vendég,
itt lesz Európa — mindég!

— 1897 —

DARÁNYI NÁSZÜTJA

Pusztul, vergődik a rutén!
Biz ez nagyon szomorú tény.
De van, — s ez már örvendetes —
Ki erről nem töpreng, de tesz.

„Ha elhagynálak, hű rutén“,
— Darányi mond — „legyek rút én!“
S im útra kel a Beszkidek
Közé, hol most nem lesz hideg.

Nem, mert visz hő reménysugárt,
Várat nyer a leány, ki várt.
Örülj rutén, örülj szegény:
Darányi jön mint vőlegény.

Hosszú hűségédért a hon
Képében ő keblére von.
Öleld meg hű Ignácodat
És üld vele víg nászodat!

— 1899 —

WEKERLE SÁNDORHOZ,

mint közigazgatási főbíróhoz.

Bíró voltál, főbíró,
Mielőtt még bíró lettél;
Ki volt nálad több-bíró?
Ki tett annyit, mint Te tettél?

Eligazgatád a Közt,
Mielőtt még közigazgatsz;
Varjúk károgása közt,
Arany ember, nyugton alhatsz.

S ha zavarni jőne sok
Szép remény, mit nem töltél be:
Hagyján! Százannyit tudok,
Mit betöltél, nem ígérve.

Más a módszer ma. Ezek
a shakespearei elvet tartják:
Nem ígérek! De bezeg
Azt — a semmit — jól megtartják.

Elavult a módszered,
De maradj Te csak a régi:
Kit e nemzet úgy szeret,
Reménysége maradj néki!

SZABADSÁG, EGYENLŐSÉG. TESTVÉRISÉG

Míg szerényen elhúzódba
Kis körödbe, otthonodba
Élsz magadnak, egyedül;
Járt ösvényen nem bolyongasz,
Tenni, hatni nem tolongasz,
Embert kerülsz s ő kerül:
Addig szabad vagy, barátom!
De ha túllépsz e korláton
És az élet elragad:
Vége! Mindent elvesztettél,
Bekerített rabbá lettél
S már csak vérzened szabad.

Ha különb vagy mindnyájoknál
S teszed, mintha rosszabb volnál
S aljas ebként meglapulsz;
Gyöngéiket mind erénynek,
Árnyukat is mondod fénynek,
Nem bírálatsz, nem szapulsz:
Akkor szent az egyenlőség.
Megbecsülnek szörnyen, sőt még
Olykor egy csont is kinéz.
De ha sértve, talpra állasz,
Erősebbel pörbe szállasz,
Egyenlőség gúnyja léssz.

Tested, véred nekik szánjad,
Az övéket ne kívánjad,
ha kinoznak: föl ne vedd;
a kolompot ne előzd meg,
ha bírnád is, sohse győzd meg:
Így lesz testvér a neved.
De kik testvérül fogadnak,
Meglásd, mindjárt megtagadnak,
Ha dicső nagy elvüket
Rájuk szabni kedved szottyan:
„Hé paraszt, az más!” Legottan
Testvér-szódra mind süket!

FONOGRÁF

Hallgatni arany, sőt még több az aranyból,
Ha erre az ember fonográfot használ,
S úgy élvezi otthon, puha pamlagárul
A csodát, mit fürge bécsi boltos árul!

Hallja kesergését a Misererének,
Vagy a Szózat zendül mint remek karének,
Rákóczi nótája tárogatón harsan:
Fölmelegsik tőle a magyar szív gyorsan.

Hallgatom, hallgatom, de nem otthon, sajna.
Szép hazámban erre pénzt ugyan ki adna!
Néked, jó magyarom, nem kell a fonográf,
Csak kártya meg asszony, e két befonográf!

— Neumarktl, Krajna, 1900 augusztus —

Ha lelkem szárnyait megtépdesi olykor
 Az élet viharja
 S elalvóban a tűz, mely eremben ott forr,
 Úzve magasabbra:
 Akkor, mint sebzett vad a forráshoz mén el,
 Hozzád szállok én el!

Öledben, Eperjes, hol a szépnek, jónak,
 Igaznak szerelme,
 Ez a tünderrózsa, tükrén hegyi tónak,
 Él minden kebelbe;
 Hol palota épült a romok kövéből:
 Ott lelkem is épül.

Vértelen csatában győztél bár elégszer,
 Mégse hagytad abba;
 Nem féltél a fénytől, tudtad, hogy nem égsz el,
 Bár nézel a napba
 És mint a sas játszva a felhővel megvív,
 Örülsz, ha új harc hív.

Óh, mily csuda által teremnek a hősök
 Szent falaid között!
 Nem kard van kezükben, kard, mellyel az ősök
 Tábora ütközött,
 Csak egy égő fáklya: csak a szó hatalma,
 De kemény kard az ma!

S nem labancra feni fegyverét ez a had
 Zordon harc mezején.
 De „szabadság” most is, mint egykor, jelszavad,
 Te kis magyar Athén:
 Élni parlagiság nyügétől szabadon —
 Ez van zászlóidon!

Óh csak hadd lobogjon fennen ez a zászló,
 Nemes példa nekünk:
 Az a fényoszlop, a töletek sugárzó,
 A mi reménységünk;
 Míg egy ilyen pontnak fénye ragyog felém,
 Nem csüggedek el én!

DAL A SZAMÁRRÓL

Nem tudja a professzorság
fele se:

a szamár az állatország
jelese.

Abban áll a jelessége:
bár sovány az elesége,
mit bánja ő, tűr vigan,
elég neki, ami van.

Óh szamár, te fényes jellem,
milyen kár,
nyomdokidban az embernem
hogy nem jár!

Hej, pedig a csacsiságban
hány kétlábú kollegád van!
Csakhogy az mind válogat,
jót követel és sokat.

A RABONBÁN

Ugron Gábornak

Székelyház. Telides-teli van a palló
góbéval. Hogyisne? Dalol az Apolló:
merít énekkútnak fenes-fenekérül,
ősi dalkorsóval vigan fordul-térül.

Székely nótafácska hullatván dalait,
góbék örömében hiány nem vala itt,
főkép, hogyha mint most zöldágot kínál, oly
bűvöst, hogy a góbék szájában a nyál foly.

Férfifül sohasem-hallotta szerelmi
titkokat tud ez a nótafa regelni,
„Édes kedves pici pipámról” bús dalt mond:
menyecskék tanítják ezzel a menyasszonyt.

Óh tudós bűvárok, költészetcsiszárok,
ezt a népi lelket hogy nem hallhatjátok!
Itt szabad a múzsa, nem szorítja gúzs a
kezit-lábát. Egy a törvénye: gusztussa!

Ott ül az asztalnál a híres rabonbán,
nagy esze most nem jár tiszteltházi bombán,
csúng a dalos ajkon. Háttérben egy góbé
izeg-mozog, nem fér a bőrébe jól bé,
de csendít Apolló, masinába szól bé:
„Van nekem keszkenőm, nem az uram vette,
Barassó piacán a karom szerezte...”
Itt közbevág góbénk: „Én akarok fujni!”
S kezd előre bujni.

Mozdul a rabonbán: „Csitt amott a falnál,
nyilván papramorgót, rútsokat is nyaltál!
Bőrödbe ha nem férsz, kihúzlak belőle.”
Góbék nevetőre, a dal megy előre:

Köszönöm karomnak, karom járásának,
pici kis...” Fal mellől újra belevágnak:
„Én akarok fujni!” Kél a nagy rabonbán,
a garázda góbét fölkapja gorombán,
udvarra kihordván, gabonás zsák formán.

Nyekken a zsák. Alszik. Álmodik Zsuzsáról,
pici kis pulyáról, barna bajuszáról...
Benn pedig Apolló fujja egyvégtében.
Sapphót Athénében úgy hallgatták éppen,
mint e dévaj banyát, aki a dalt fujja,
rabonbán és népe: góbék koszorúja.

— Székely-Udvarhely, 1901 —

HALÁSZOK

Puvis de Chavannes képéhez

Gróf Kuun Géának küldtem.

I.

Ott állunk az élet vize mellett
s várjuk, hogy a hal mikor közelget.
Sokszor, míg így mélyen elmerülünk,
a legszebb hal elszalad előlünk.

Halászsunk az eszmék tengerében,
ámde hánynak fordul meg fejében,
hogy Istennél a szerencse nyitja:
munkánk végét csak ő igazítja.

Állj mellettünk, oh igaz Teremtő,
legyen áldott ez az új esztendő,
szívünk, elménk ami jót keresget,
hogy meglelje, célhoz Te vezessed!

Nálad nélkül úgysem érünk célhoz,
nálad nélkül jó szándék is vészt hoz,
általad a rossz is ér jó véget.
Adj minékünk áldást, békességet!

II.

A szegény halász halászik,
mellette családja játszik:
mink is éppen így halászkodunk,
s játszik mellette családjunk.

A halász ha nagy halat fog,
vagy sokat fog, akkor boldog;
azt vagyok tehát kívánó,
hogyan teli legyen a hálóm!

— 1901 —

KASSAY

Kassay professzor, a magyar Cicero
női kávéházba téved egyszer; óh,
menne már, de késő, egy leány jön s tehát
kérdi, mit parancsol: kávét-e vagy teát?

Szól Kassay: „Hogy most mit kívánna mellem,
megmondom, figyelj csak jól: *Te magis vellem;*
sed quia pater sum, cave! — „Igen, kávé;
futok, mint a legjobb gyorsvonat, a MÁV-é!”

Szól Kassay: „Óh mily grácia, mily kellem!
Volnék ifjú, ennek hogy állhatnék ellen?
De ott terem a lány és vele a kávé.
Szól Kassay: „Ave, o juvenus, ave!”

VÁLTOZATOK A KALEVALA FÖLÖTT

Almberg-Jalava Antalnak Helsinkiben

I.

Isten intézi a pályát,
Alkotónk a vég szabályát,
nem hatalma holmi hősnek,
ereje bármilyen erősnek.

Ember intézi a percet;
percnyi létben mit művelhet?
Ront vagy épít, meg nem áll a,
hogya Isten meg nem áldja.

Előttünk a pálya messze,
vége ködhomályba veszve;
Isten látja, ami ott van,
bízunk Benne és magunkban!

II.

Setälä Emilnek Helsinkiben

Istennél az áldás féke,
Alkotónknál üdvünk nyitja,
nem irígyeink kezére,
ártónk ujjaira bízva!

Eljön még a nagy-erősnek
gyászos éve, gyászos napja,
hol a tengerbéli hősnek
rézfejszéje agyoncsapja.

Rengeteg lesz a levágott
nagy baromnak húsa, vére
s meghívjuk majd a világot
Északhonnak ünnepére.

Most még hízik, most még öklel
ördögadta rémnagy ökre,
várnotok és túrnötök kell
tán soká, de nem örökre!

Amit ártott, amit vétett,
egy csapással adjuk vissza.
Üdvözljük az új évet,
mely e tort közelebb hozza!

A KÚT

Allegoria

Egykor gyönyörű vize volt:
Az égi harmat nincs oly tiszta;
Jó volt-e, milyen íze volt,
Nem tudja senki, mert nem itta.

Nem volt nyílása: egy folyó,
Mely befelé folyt, önmagába!
Ki kellett volna nyitni, s óh,
Nem nyitja senki, mindhiába!

Körötte gyöngy pázsit virult,
S mindenki csak elment előtte;
Forrása lassan bedugult
Egészen, moh és fű benőtte.

Csak itt-ott csillanik elő
A rög közül kristályi nedve,
Rápislan a járó-kelő:
S otthagyja, mit nincs vinni kedve.

Még egy-két forrótüzü nyár,
S a kút, mely egykor üde, jó volt:
Multjának ellentéte már,
Bűzlik, mint egy sajtáruló bolt.

— 1906 —

A BETEG BUDENZNEK

Ős-vogul Józsefnapi köszöntő.)*

Nátha, kehe, influenza
S minden egyéb nyavala,
Mellyel önnek, óh Budenz, a
Tele, nyara dús vala:
Menjen mind e pokol népe
A kerges föld hét közébe,
Ott a helye, ott legyen,
De nem ám a Naphegyen!

*) A nagy nyelvtudós, Ugor-vár ura, nem élte túl ezt a magyar-ugor rigmust
Jót nevetett rajta s nem sokkal utána meghalt.

A betegség ruhaszárnya
Ne pusztítsd odafönt.
Kinnal ködös nap ha járna,
Kímélje meg szépen önt.
Alvilági járványvészek
Ne is sejtsek, hol a fészek,
Mely ma kórnak tényiről
Szól hét sas röptényiről.

Ugorvárnak görbe útja,
— Hét vasláncan átható —
Mely a várost körbe futja,
E térd- s lábszárkoptató,
Legyen önnek jó országút:
Házát, a kis tó nagyságút,
Ép lábbal és ép kézzel
Hagyja s érje mindég el!

Téli s nyári hónapokon a
Mögös háza mögiben
Söritalos jó lakoma
Legyen önnél dögiben!
Nyak-vágható igaz álmod
Aludjék ön, de úgy ám ott,
Hogy nyakát, míg álma fogy,
Le ne vágják valahogy.

Akár ülven, akár állván,
Mind a szárnyas istenek
S valamennyi lábas bálvány
Őrizői legyenek!
Elmés férfi elmécskéje
Táplálékát vigan élje,
Sohse érje bosszús ok,
Se rövid, se hosszú, sok!

Tartsa önt meg az a jó chef:
Numi-Tárom, mi apánk,
A kitől e mai József-
nap vigalmát mi kapánk.
Tízfogas szám im kitárom:
Áldja önt meg Numi-Tárom,
Egészségit foldja meg,
Lelke végét toldja meg!

NYÍREGYHÁZA

I.

Ez a Nyírség közepe,
Híres Nyíregyháza.
Azaz híres volna, de
Mindig elhibázza.

Itt a Sóstó: szép tanya,
Remek fürdő benne.
Azaz fürdő volna, ha
Vendége is lenne.

Taligán megy ide ki,
Sőt repül az ember;
Repülne ám, de szegi
Szárnyát homoktenger.

Ez a Nyírség közepe,
Híres Nyíregyháza;
Azaz híres volna, de
Hírét elpipázza.

II.

Bora nincs, de jó a vize,
Bár savanyú annak íze;
Savanyú, de milyen okon!
Mert künn termett a homokon.

Nem a kútból merték eztet:
Úgy szedték le, mint gerezdet,
A gerezdből sajtolták ki,
Víz gyanánt ezt issza bárki.

Olyan ennek a mivoltja,
Hogy a szomjat el nem oltja;
Mennél többet szedsz belőle,
Annál szomjasabb vagy tőle.

Drága nyírvíz (dehogy drága!
Fő erénye: olcsósága),
Csörgedezz e tájra bőven
Minden áldott esztendőben!

S nekem is, ha erre járok,
Gégémbe sűrűn szivárogi;
Mert a gégém száraz árok,
Dicső nedvedre sovárogi.

Mint homok a nedvességet,
Torkom úgy sovárogi téged;
De a homok szűl tégedet,
Torkom pedig sírba temet.

EGY ÖREG IFJÚHOZ, AKI MEGNŐSÜLT

Öreg, ha tekintem csak azt, ami érdem;
De ifjú, ha számát éveidnek kérdem.
Sőt ha latba vetem a latba vetendőt:
Hogy asszonnyal egy év kitesz két esztendő,
Úgy nálam a vén tél, nálad ifjú tavasz,
Neked áll a világ, énnekem már — havaz.
Rád most fog derülni élted ifjúsága,
Most, hogy gyöngé fejszéd e nagy fába vága,
Leterítvén azt, — mint mesehős a nagy fát —
Mely elzárta tőled a boldogság napját.
A mult ez a nagy fa. Együtt nőtt fel veled.
Virágit leszedted. Töviseit feledd!
Ága-bogát nyesd le: tűzre való volt az,
Törzsökébe mostan nemesebb fajt oltasz,
És különb gyümölcsöt hoz majd ez az oltvány,
Éhedet-szomjadat édesb ízzel oltván.
Ápold ezt a kis fát, de okosan, mert ész
Kell ám ehhez, pajtás. Légy te okos kertész:
Nem zsarnoka, de bölcs nevelője fádnek;
Kertedben a sorját ne érezze — fádnek;
Túlságos hidegtől, túlságos melegtől,
Óvd a forró nyártól, a fagyos szelektől;
Fagy hidegét róla frissen égő tűzzel,
Hőséget naponta locsolással üzz el.
De vigyázz, ne próbálj túlságokba esni:
Hogyha jól nő a fa, nem kell rajta nyesni;
Még ha ferdén nő is, légy hozzája gyengéd,
Tűzz melléje karót, míg rászorul zsenéd,
Míg oly terebélyes ágakat nem hajta,
Hogy semmi viharnek szele nem fog rajta.

Virága pediglen minden esztendőben
 Viruljon e fának éjjel-nappal bőven,
 S gyümölcsre is hozza mértékkel az ár:
 Nem mennyi a fára, de amennyi rád fér!
 Mert igaz, hogy nincsen a föld hátán oly dús,
 Ki e gyümölcs híján ne lehetne koldús;
 De viszont a termés ha felette gazdag,
 Megsínyli a fa és megsínyli a gazda.
 Én tehát óhajtom: ne légy te ily sinylő,
 Se az Isten-áldást felette kicsinylő;
 Növekedjék fácskád, növekedjél te is,
 Hosszú legyen élted, de az ő élte is;
 Teljék benne kedved, őneki meg benned,
 Ami könnyű lesz, mert — az okosabb enged.
 Szóval: légy jó kertész, ő meg legyen jó fa,
 Így nem érhet soha semmi katasztrófa.
 Irigyelni fognak tökéletlen férjek,
 S őt tökéletes nők (kik nem sokat érnek!).
 Én pedig — én szívből örvendezni fogok
 És ezt mondom rátok: bölcsek és boldogok!

GYORSÍRÓVERSENY UTÁN

Hogyha ember megöregszik,
 Keveset jár, többet fekszik:
 Rendes tag volt fiatalon,
 Résztvett minden viadalon;
 Most már — tiszteleti tag,
 Kit tisztelni nem szoktak.

Eljár még a küzdőtérre,
 Ahol foly az ifjak vére,
 Nézi őket nagy-irigyen
 Fáj, hogy ő már nem ír így
 S mint mélabús zsűritag
 Búját mélán tűri csak.

Egykor ő volt, akit néztek,
 Mutogattak és becéztek,
 Magasztalták ceruzáját,
 Szemét-száját és zuzáját:
 Milyen derék, nyalka tag!
 S most mily gyenge, lankatag!

Hajdinában két-három fok
Pályázaton dehogy volt sok;
Ma egy fokon ha kiállna,
Hát egy pontot sem csinálna,
Mert ma tiszteleti tag,
Vagyis: tehetetlen, agg.

Ifjú mütárs akad hány, óh!
Régi rendnek fittyet hányó;
Jelszavuk, a szilaj, harsan:
„Kell a díj, de könnyen s gyorsan!”
A tapasztalt régi tag
Őket tisztelteti csak.

Neki nem kell, isten úgyse!
Már a régi, de az új se.
Ő rá meddő mindakettő,
Csinálta, míg lehetett, ő —
Csinálják az éfiak!
Így beszél a régi tag.

De azért a régi rendet
Védi, ebben már nem enged:
Óh, a régi rendszer csodás,
Mély költői műalkotás,
S az új rendszer balgatag —
Így érzi a régi tag.

Mélyítés meg magasítás,
Öblösítés, vastagítás
Közvetetlen összekötés,
Közel-s egymásra helyezés:
Mily költői mind e mag!
Így véli a régi tag.

Szomszéd jegyek torlasztása,
Mi több: egybe olvasztása,
Kezdő-, bel- és véghang: ez is
Mind szemenszedett poezis,
Amely soha el nem agg —
Így érzi a régi tag.

Így nézi a versenyt végig,
Honnan őt ki- és lenézik,
Mint a must lenézi a bort;
Pedig ez jobb, mivel kiforrt.
Új frakknál is, jó urak,
Néha jobb a régi frakk.

De hiába is bomoltok,
Káromoltok, ostromoltok:
Csirkét a tojás ha szidja,
Csirke a tyúkot tanítja,
Azért ő kis csirke csak,
De a kakas: zsúritag!

Verseny után legtöbb pontot
Mégis csak a kakas mond ott;
S felülvén kakasülőre,
Mégis ő tekint előre
S piros hajnalt újlag
Ő kiált, a régi tag!

KÖNYVES KÁLMÁN

Ez volt az ember! Satnya testben
Ily ép lélek sohsem lakott.
Hős volt, csatában győzhetetlen,
S bölcs volt, nyitott új korszakot.
A nagy Idő, hogy szárnya rebben,
Elejt sok apró alakot —
Kálmán királyt viszi magával,
Míg a távol jövőbe szárnyal.

A mesebéli hős királyfi,
Midőn a sárkányt megöle,
Egy griffmadárra ülve száll ki
A homályból a fény felé.
Kálmán király is alvilági
Szörnyek fejét úgy szeldele
S a századok szárnyára ülve
Száll, s mind nagyobb a fény körüle.

A fej pedig, melyet levágott,
A sárkányfej ma újra él,
S a nép között, ahol világot
Ő gyújtott, e szörny útra kél.
S amerre jár, lehelve lángot,
Erejéről a hír beszél.
Nem nyiltan öl, orozva öl ma,
S nagyobb, mint egykoron, hatalma.

Óh nagy király, e ronda sárkány
Szívósabb volt, mint képzeléd.
Beh kár, hogy a fejét levágván,
A fogait ki nem szeded!
Fogaiból, idők lejártán,
Kinőtt a mai nemzedék
És nem fajult el, csak modern lőn,
Egy újkori sárkányhoz illőn.

Ez nem kíván, mint őse hajdan
Szűzlányokat eledelül;
Vén trotlikon, aszott, fogatlan
Banyákon éhe csöndesül.
Nem is tanyáz sötét lyukakban;
Nagyúri dísz veszi körül,
Onnan gyűjt híveket magának,
Kik érte s véle síkra szállnak.

Hol vagy Te most, könyvek barátja,
Hogy szétriaszd e rút hadat?!
Te kellenél ma itt a gátra,
S nem is lennél ám egymagad:
Veled mennénk, nem mint ma: hátra,
Hanem honnét a fény fakad;
Fölesküdnénk szent lobogódra,
S megvédenők vitézi módra!

Te hallgatsz. És mi egymagunkra
Küzdünk a kétes harc terén.
Emel a cél, hevít a munka,
És biztat egy titkos remény:
Ha ez a rém ráül nyakunkra,
Te itt teremsz, és győz a fény,
Szólsz, mint villámmal terhes orkán:
„Nincsen kísértet, nincs boszorkány!”

S mint egykoron az Űr szavára
Világosság kora köszönt:
A terjedő vak éjszakára
Úgy hoz szavad sugárözönt,
Eltűn a rém, mint lenge pára,
És nem marad nyoma se fönt;
De föntmarad, munkálva köztünk,
Neved mint jel, amelyben győztünk!

DEBRECEN

Debreceni piacon
Sok a bódé, alacsony;
A bódében kofa ül,
Kövére kofa egyedül.

Körülötte a sok jó
Kalács, kenyér meg cipó.
Nem unszolja, nem kínál,
Tudja ő, hogy mit csinál.

Ha megveszed, van eszed:
Hazaviszed, megeszed;
Ha nem veszed, az se baj:
Elkel otthon, nagy a raj.

Hej Debrecen — Budapest,
A különbség nem jól fest:
Kofának itt elve van,
Budapesten nyelve van!

A TUBARÓZSA

Bajnok Józsefné úrnőnek

Lakásunk egyik dísze
Most érkezett: viruló tubarózsa.
E kedves jövevényért
vajjon kinek vagyunk adósa?

Egy bajnoktársunk
a hű szeretet frontján
gondolt reánk s így könnyített
baráti gondján.

Virág és illat
elenyész, bármi drága;
de tovább él
a hála szép virága.

Urak, ez volt ám az ember!
 Talpig ember s *idem semper* :
 a katedrán nagy professzor
 s ott is, ahol folyt a sör, bor,
 (az bizony folyt vajmi sokszor!)
 mindenképen főmatador.

Vámbéry ha ágaskodott,
 Budenz fogott furkósbót
 s Akadémia porondján
 elnászpángolta gorombán,
 kontyos török megugorván.

Hej, ugorok, míg Budenz élt,
 magyar nyelvész mint egy szent célt
 azt hajtogatta örökké:
 Sohasem leszünk törökké,
 iszunk, míg nem válunk röggé!

De hogy Budenz elbúcsúzott,
 sokáig a bor se csúszott,
 elfajult a nyelvészgége,
 fanyalodott törökségre,
 nem-budenzi örökségre.

Nagy immár a bőjtnek hossza,
 turcuncat míg szocossza;
 ideje, hogy végit vessük:
 dicső Budenzet kövessük
 és turcuncat öblögessük! *)

*) Így a H. B. (nem a B. H.),
 annak minden szava szent!
 S mert új formát adtam én rá,
 egy vad nyelvész rám izent:
 „Nem jól tudod azt az egy-két
 Szarvas Gábor adta leckét!
 Így íródik-e a H. B. ?
 E szösz néked ki adá bé ?“

Válaszoltam : Mindaketten
 örököltünk Szarvastól :
 nem egyformán: mint a versben,
 egyik rosszul, másik jól.
 Te az első, lágy részt kaptad,
 én a másik, tartósabbat,
 kiki érje be kész szívvel,
 saját szarvasi részével!

Egy földesúrnak pompás színje volt
 és benne mindenféle régi s új
 alkalmatosság. Köztük vita folyt.
 Zúgott a kocsisín mint egy lebuja.
 S a pont, melyért mindnyája ütközött,
 ez: ki különb a sok kocsi között?
 Egy üveghintó porlepetten állt
 a zugolyban. Ez egyre kiabált:
 „Enyém a dicsőség! Enyém a pálma,
 az úttörés pálmája! Ez a fő.
 Énrajtam áll szilárdan, ami áll ma:
 a mult nélkül se jelen, se jövő!”
 Egy cséza szól: „Hallgass, öreg; tenéked
 a múzeum fog adni menedéket.
 Te már nem élsz. Helyedbe jöttem én:
 az agg helyébe az erős legény;
 ma is az úr, ha úri helyre hajtat,
 rám szívesen ül, ám nevet terajtat.
 Te sírba hulltál; életem örök,
 tartós vagyok, soha el nem török;
 idő ha koptat is, el nem avít:
 gazdám, ha szükség van rá, megjavít,
 és új alakban újra élek ismét.
 Ki volna már különb mint én, a nyüstjét!”
 A cséza mellett áll egy nem kicsi,
 de újdonság-új omnibuszkocsi,
 nagy hangon a szólóra förmed: „Ügy?
 Jobban teszed: „fordulj be és aludj”.
 Bagoly mondja verébnek: nagyfülű,
 haldokló sír-rí holt fölött: ühü!
 Nem látod-e, hogy időd már betelt?!
 Már nem te vagy az első, a kegyelt?!
 Kijutsz maholnap a szeméttetőre,
 és én, az új kocsi, jutok előre,
 a népszerűség máris az enyém,
 a pálmát ki ne küzdeném?”

Komolyan s éppoly csöndesen, amely
 zajos a többi, egy automobil
 emel szót: „Kár a sok nagyhangú frázis;
 a cséza és az omnibusz, ha ráz is,
 helyén van olykor. És a gazda tudja,
 mikor melyik köll, mit kíván az útja.

Ne hajtsatok hát akkora szelet,
meghallja és biz' Istók, kinevet."

E pillanatban, éppen arra járva,
belép az úr a kocsik zsivajára.

Megérti, hogy miről foly a beszéd
s így hűti le a csefletők nesztét:

— Igazad van, mint mindig, gépkocsi;
te vagy a bölcs, a többi mind csacsi.

Alkalmatosság hogyha kell nekem, hát
alkalmazom szükség szerint a módját.

A régit megbecsülöm, mert apám,
sőt nagyapám emlékebe hagyta rám;

de a többit használom, mégpedig
aszerint, hogy mire jó mindenik.

Te cséza, míg lomtárba nem kerülsz,
a gazdatiszttal, irnokkal repülsz.

Te omnibusz, ki oly fenn hordozod
nem éppen úri, de új homlokod;

ki magadat elsőnek állítod:
te a cselédjeimet szállítod.

De ha én indulok el útra,
s célhoz kívánok érni futva,

sebesen, akár a nyíl,

te jössz velem, automobil;

ahol a gyors haladás a fő,

tiéd a pálma, tiéd a jövő!

KURUC ÉS LABANC

Obstrukciós ballada Goethe nyomán.

Ki vágat a szél-balon oly dühvel?

Mokány Thaly az. És mit művel?

Markába fog írást, mint buzogányt,

Puhítani véle Tiszát, a pogányt.

— Fiam — Tisza mond — mi nyugtalanít?

„Nem látod apám a kuruc Thalyt?

A kuruc Thalyt, kezébe halál...”

— Fiam, ne félj, hisz csak kiabál.

„Jöjj hát te labanc Tisza, követelem,

Vitézi tornát vívni velem.

Odakünn véd Hasznami, a policáj,

Nosza itt, ha legény vagy, harcra kiállj!”

— „De apám, de apám, nem sejted-e,
Kuruc Thaly mekkora cselt vete?”

— Fiam, ne izegj-mozogj te azér’:
A szélbali szél majd véget ér.

„Hagyd ott ama széket, azt a pirost;
Mert látod nálam e kis papirost?
E kis papirost beadom teneked,
S a mái napod lesz majd fene kedd.”

— „Apám, de apám...! nem látod-e,
Kuruc Thalynak vers van kezibe?”

— Fiam, fiam, ne ijessz meg így,
Nézd meg, tán *módosítás*, erigy!

„Kuruc vagyok én, fordítva: curukk!
Te pedig labancoknak vagy uruk.”

— „Jaj, apám, apám, menekülj, de hamar!
Thaly verse bizony halálra vakar...”

Rémül az atya, s mint nyíl megered,
Nyomába fia, s a labanc sereg,
Eléri az ajtót és kihatol,
Kuruc Thaly verse nem éri utól.

A KIS ÜGYVÉDNÉ

Özv. R. A.-nének

Körülrajongták, lángoltak érte,
legislegjobban lángolt a férje;
mindkettő szép volt és fiatal:
„Sohse halunk meg!” ez volt a dal,
éltek mint vízben a hal.

Egy édes lányka jött harmadikul,
mint nap mögött ha csillag kigyúl — —
lehunyta a nap s a csillag lehullt,
a kis ügyvédné gyászba borult,
sohase láttak oly szomorút.

A napot, csillagot siratta soká,
fekete árvaság szakadt le rá;
csak szíve mint tűz égten-égve
ragyogott be a feketeségbe,
a nagy hideg éjbe.

Fázó madárcák: szegény kis árvák
az utat hozzá megtalálták,
fölmelegedtek szíve tüzén
ott volt az élet, ott volt a fény —
ott a felejtés s a remény.

Oszlani kell így a komor éjnek:
fölveri csendjét víg moraj, ének,
s a kis ügyvédné szíve körül
virágos hajnal díszbe derül,
amint a kis raj egyre gyúl.

Nem lesz ugyan már több napfeljötté,
de mégis nappal van körülötte;
így adja vissza néki az Ég,
amit elvett tőle valaha rég,
így adja vissza s tetézi még.

M. N. M.

A százéves jubileumra.

A jubiláns itt e honba
Terem mint a bolondgomba:
Miniszter vagy utcaseprő,
Nagy ember vagy apró-cseprő
Ötven évtől le ötig
Itt megjubiláltatik.

Plusz ha nincsen, az se bántó,
a mínusz is egyaránt jó;
Érdem, vagy csak — érdemkereszt:
Ki az ördög keresi ezt!
Az érdem csak ráadás,
Fő a magnum áldomás.

Legyen inkább, aki üli,
Sorsa érdemén fölüli;
Hisz ha érdeme alatt van,
Az se sokat nyom a latban:
A hiányt, a fikciót
Elsöprik a dikciók.

Jubiléum s felköszöntő —
Ikertestvér itt a kettő:
Egy anyaméhből születnek
S egy apaméh körül lengnek,
 Őt árasztják bőven el
Magasztalás mézivel.

Itt vagyunk most e nagy kasban,
Melynél egy sem áll magasban,
Nem is egy kas, egész méhes!
S itt az apaméh nem éhes,
 Mert e kasban — mondjam-é? —
Szalay az apaméh.

Nem magára néz a gyomra,
Csak erre a múzeomra;
Nem mézet kér a hasának,
Csak kenyeret a kasának,
 Mert biz annak néha nincs.
Ily apaméh, nemde, kincs?

Körötte a méhek szállnak,
Mézet gyűjtve a hazának,
A hazának, a jövőnek,
A nemzetnek, a növőnek,
 S ő, az apaméh, ügyel,
Hogy semmisse fogyjon el.

Amit száz év munkás népe
Idehordott kasba, lépbe,
Hogy az itten illatozzon,
Kamatozzon, áldást osszon:
 Kergeti a méherajt,
 Éjjel-nappal szeme rajt.

Száz esztendő! S oh szegény hon,
Ez az ünnep milyen vékony!
Egy szobor, egy könyv, egy érem —
Ennyi, ha én azt megérem,
 Hogy száz évem betelik:
 Éntőlem is kitelik.

Száz esztendő! Mennyi munka!
Száz kis jubileumunkra
Elég lenne, amit itt e
Száz esztendő teljesíte,
 Ily napot ha elszalajt,
 Méltán szidnám én Szalajt.

Száz esztendő! Mennyi munka,
S mily tanulság mindnyájunkra!
Akik ezt oly jól kezdték el
És folytatták dicsőséggel,
Ma is élnek itt, noha
Fedi őket sír moha.

Íme, Széchenyi s a nádor,
Nincsenek hatalmon bátor,
Nem tényeznek, nem alkotnak,
Ma is élnek s uralkodnak
S együtt vannak itt jelen
Szívünkben a főhelyen.

Te is öreg titán, Pulszky,
Innen nem egyhamar múlsz ki.
Nagy orrod volt neked és jó,
S eszed is ez orrhoz méltó:
E kettő imitt s amott
Hagyott egynémely nyomot.

Wlassicsnak is, majd ha egyszer
Lesz csak kopott exminiszter,
Letűnván a Wlassics-éra:
Itt nem tűnik el babéra;
Itt ő hatalom marad,
Mert jól vetett, jól arat.

Mert akik itt nem pihentek,
Mindig élnek, mint a szentek
A hívők hitében, ajkán,
Hosszú láncba sorakozván:
Minden név egy szem, akit
Az idő le nem szakít.

Óh virulj fel, dicső templom!
Légy fiatal, bár száz év nyom;
Ne járd úgy, mint némely mások,
Élemedett jubilánsok,
Kiket ilyesmi után
Mindenki halálra szán.

Virulj fel és gazdagodjál,
Gazdagabb légy papjaidnál,
S mint ők hoztak reád itt ma,
Hozz te is fényt papjaidra,
Te órájok s ők reád;
Vivat, crescat, floreat!

GRÓF FESTETICH GÉZÁNAK;

amikor alpolgármester lett.

Mestere lettél alpolgároknak:
ily szerencséje nem akad soknak.

Mi az alpolgár? Az, aki szolgál,
dolgozik, fárad. És a főpolgár?

Akik henyélnek és ingyen élnek,
teltzebbü, de üresfejű szegények.

Élj te minékünk, ennek az *al*-nak,
így azok közt léssz, akik meg nem halnak.

PÖRRENDTARTÁS

Plósz Sándornak

Összeröffen a sok ügyvéd,
jaj neked, Plósz, téged üt-vét
valamennyi rútul.

Jaj tenéked, vén professzor,
argumentum egész egy sor
agg fejedre zúdul,
a „Kamara“ dül-fül.

„Nem elég hogy ügyvéd nélkül
sok pörös fél összebékül,
jussát hagyva cserben;
most el akarsz ütni attól
a sok jóízű falattól,
ami csurran-cseppen
váló- s egyéb perben?!

Minek tértél a rossz útra,
öreg ember? Non Plósz ultra!
Mert ha bántasz minket,
ellened az ügyvédtábor
nemcsak tüntetni lesz bátor,
téged is eltüntet:
katedrába ültet!

A katedra való néked!
Pusztulj, a miniszterséget
okosabbra bízva!
Pusztulj s pusztuljon a pörrend,
melynek prókátor nem örvend,
mert levét megissza,
ha nem szívod vissza!"

Így kiáltanak feléd ők,
az ügy- és önérdékvédők.
Jaj, szegény Plósz néked!
Ha rádtör Polónyi, Holló,
hegedűshöz léssz hasonló,
aki húz bár szépet,
nem húz be vendéget.

Összefog a prókátorhad,
a mameluk alszik, szunnyad,
míg az téged dönget;
védd magad, oh Plósz, mert senki
nem fog tőlük védelmezni
sem téged, se minket:
lehúzzák az inged!

VIRÁGOK A SÍRON

Somogyi Sylvesternek, Szöged

A víz s az elmék forradalma —
E két nagy forduló közé
Mint jó tündér a zene s dal ma
Szelíd virágait füzé.

Szeged, magyarság büszke szíve,
Fogadd el e virágokat!
Csodások: ilyen sírt diszítve,
Belőlük új élet fakad.

A kegyelet virága nyíl ki
Valakinek, ki egykor élt;
S a reményé mindenkinek, ki
Még él és küzd eszményekért!

— 1909 —

A MÉH ROMÁNCA

Egy lány meg egy legény a Város-
ligetbe rándult ki. E páros
jelenet: kész romantika.

Csend — árny — bokor. Az ifjú pálcát
ragad: „Most bájos Mancika
megtanulod A méh romancát!”
Így öltik ott fel Hymen láncát
szabad szerelmük puha ölében
s azt gondolják: ez már az Éden.
Későn eszmélnek gondra, búra:
„Post equitem sedet atra cura.”

HÚNOK HARCA

Ballagi, az Aladár,
Ül, bemártva tolla,
S uccu! kész a téma már:
Attila — Atilla?
Egy perc és már kész a cikk,
Fél perc csak a nyomda,
Még egy perc, a negyedik,
És a mű kinyomva.

Ballagi, az Aladár,
Hazarohan vele,
Kotkodácsol mint madár,
Ha tojása kele:
„Heinrich Guszti, az irígy,
Ezt tegye, ha bírja!
Heinrich Guszti nem ír így,
Csak a másét írja.”

Heinrich Guszti ezalatt
Ül magába, némán;
Eszi magát, — jó falat! —
Jár az esze témán.
Nincs témája semmi új,
Megy, keresni kint jár...
Ballagi jön... ujuju!
Lesz ebből baj mindjár.

„Atilla!“ zeng Aladár.
„Attila“ zúg Guszti,
S uccu! kész a téma már,
Tollat-papírt húz ki.
Tollat? Az ám: vasvillát
S fogja két marokra,
Attila az Atillát
Szorítja sarokba.

Atilla meg Attila —
Döng a föld alattok.
A két istenostora
Egymás ellen csattog.
Hol Atilla van alul,
Hol Attila fölebb,
Ki pórul jár, ki balul:
Sajog hát és ülep...

Ballagi, az Aladár
Megy, bemártva tolla...
Guszti lett a szaladár,
De veszve Atilla.
Lesz belőle fidibusz,
Mind az egész quantum.
Tanulság: *Cum Gusztibusz*
Non est disputandum.

EGY HÍRES UTAZÓ ALBUMÁBA

Háztűznéző-útra-valónak

Háromszoros lelkes hurrá!
Ez a lépés tesz csak urrá;
Mert nem úr ám a legény.
Legény voltál eddigelő,
Mesterré csak most emel Ő,
S ezért üdvözöllek én.

Mesterműved hogyha majd kész,
A jeles céh tagjává léssz,
Hol a férjek tiszte vár,
S ahol végre megtalálsz,
Mit annyiszor ígért álmod,
Mire szíved rég sovár.

Válj díszére majd e céhnek,
Hogy megrögzött agglegények
Irigyeljék dolgodat.
S ahhoz, ami kétes tán még:
Hogy földön is lehet ám Ég,
Légy te biztos, új adat.

Alkoss tovább ép erőben
S legyen műved mind remek;
Azt, mely most van készülöben,
Egy se közelítse meg;
Utazz bár, hogy a nagy Stanley
Törpe voltát megszegyenli:
Ámde völgyön és hegyen
Legjobb utad ez legyen!

Mint szerencsés fölfedező,
Térj meg onnét gazdagon:
Reményed, a csörgedező,
Nagy folyammá dagadjon
És vigyen el mint a villám
Oda, hol szebb jövő nyíl ám:
Az ígéret földjére,
A szerelem völgyébe!

ADALÉKOK DESSEWFFY ARISZTIDHEZ

a Lipótrend alkalmából

Delegációtól, akárhol is székel,
Szegény Magyarország mindig jajveszékél;
Bárhogy jajveszékél, bármily nagy az ára:
Árad némi jó is abból a hazára.

Bécsben sok magyarnak kinyílik a szeme:
Hatalmas ez a Bécs — egye meg a fene!
Hej, a Burg, a Ring, a bécsi nők! Satöbbi.
Nem utolsó dolog „közösén ügyködni“.

Honatyákkal Bécsbe gyorsíró is jár hat,
Napidíjjal, melynek ott végire járhat,
Kívált ha konyháján dicső közözügynek
A szakácsok többet lebzselnek, mint sütnek.

Az üres nap drága, meg kell azt tölteni,
Napidíjból arra sokat kell költeni;
A közösgy körül röpköd sok pillangó,
S ami úgy sincs, biz ott elúszik a bankó.

Jobb itthon maradni, távolt közös tűztől,
Mely mint örök vulkán, tüszköl, prüszköl, füstöl;
Legjobb pedig itt a Gambrinuszban, ahol
Még szebb pillangókat ingyen fogdoshatol:

Tarka pillangóit a vidám örömnnek,
Melyek itt szívünkbe százával teremnek,
Mind játszik a napban: a Te fejed körül
S boldog, ha szívedhez férnie sikerül.

Mért van oh, Arisztid, udvarod ekkora?
Válság tört ki s Te vagy a helyzetnek ura?
Örköltél? Kártyán valakit kifosztál?
Nyertél sorsjátékon, melynek neve „osztály“?

Egy sem ezek közül. Az vagy, aki voltál;
Jobb sem vagy, hisz nincs jobb a legislegjobb nál.
„Érdemjelet“ kaptál, mely merőben feles,
Hisz eddig is voltál „érdemes“ és „jeles“.

A Lipótrend, igaz, nem kis Lilipótrend,
Pénzpiacon még ma nem árulnak ilyen;
Nagy király is adta, s nem méltó a mell tán,
Mely kapta? Ilyennek örvend kiki méltán.

Mert megírta Goethe rég ennekelötte:
„Koszorú, az vajmi hamar meg van kötve;
De fejet találni, melyre illik, nehéz!“
Könnyűség volt nálad, kedves Arisztidész.

S itthon rendjelet is már rég olyat nyertél,
Egy király sem nyerhet kiválóbbat ennél:
Nagymestere vagy a legszebb lovagrendnek,
Melyet az kap, akit legtöbben szeretnek.

De mint a Lipótrend fölösleges nálad,
Van, ki magadról is illet szupponálhat:
Fölösleges, úgymond, a tanácsos széke,
Akár háború van, akár pedig béke.

Bölcs az Elnök s veled egyet gondol? Iker-
Gondolatod nélkül nem megvan a siker?
S ha másat gondol, nem azt fogja-e követni?
„Jobb meggyőződését” sutba fogja vetni?

Ha pediglen nem bölcs (bár hivatalból az):
Mit ér, a színvaknak szinekről ha szólasz?
Hol az Elnök nem bölcs, justus ac tenax, ott
Úgyis falra borsó a Te bölcs tanácsod.

Székedben, Arisztid, fölösleges vagy hát;
Mégse mondom: menj el s üres széket adj át.
Sőt aki mondaná, tót, magyar vagy székelj:
Azt mondanám: inkább Te őreá székelj.

Mi előttünk nem vagy fölösleges, de sőt
Tisztelünk mint Dezsőt, azt az első, dicsőt;*
Fi-létedre már rég mint atyánk pompázol,
S mennyi más cím, mely rád azonmódon pászol!

Mi vagyunk a Testnek izgó-mozgó karja,
A fülét vagy fejét mivelünk vakarja;
És Te vagy e karnak végiben a marok:
Ha Te kaparsz, én, az ujjod is kaparok.

A testen — ez törvény — uralkodik a fő.
Megesik, hogy karját lekicsinyli biz ő:
„A kar pusztá gép csak, alárendelt végtag”.
Mily balhiedelem! Látja, ki nem kész vak.

Hiszen együttérzünk mi, e kar, a Testtel;
De géppé süllyedni egy nemes kar restel,
Külön élete van s óvni kell a szennytől,
Mert baját megérzi az egész test szentül.

Mi a test kar nélkül? Kastély, udvar nélkül;
Fa, ág-boga nélkül; szép asszony far nélkül.
Fa örül ág-bognak, kastély tág udvarnak.
Szép hölgy formás farnak, Test az erős karnak.

* A Dessewffyék őse, az a hős Dezső, aki a királlyal ruhát cserélve, őt meg-
menté s maga odaveszett.

S téged ha megnyomnak, mint ma, Lipótrenddel,
Azt nemcsak Te érzed, nemcsak Te örvendel;
Mert ha Te többet nyomsz: én is többet nyomok,
Énnekem is csöppen, ha Tenéked csorog.

Nem nyerünk mi azon, ami Néked haszon?
S nem veszítünk-e, ha veszteséged vagyon?
Akarsz — ne akarnánk? Vakarsz — ne vakarnánk?
Fázol, takaróznál? S mi be ne takarnánk?

Mink egy kúp közepe, s te vagy a mi hegyünk:
Föllebb hágsz? középen nyomodban mi megyünk.
Ha téged levágnak (mit Isten ne adjon!):
Végünk van! Azaz nincs; végünk odavagyon!
Maradnánk oly árván, mint ebszór a fagyon.

Kártyapárti vagyunk és Te ütő ebben,
Minél több vagy, beütsz annál fényesebben.
Üss be nekünk, s neked minden így beüssön!
Lipótrend szép napja rád sokáig süssön!

— 1910 —

NYALNOKVERSENY

Ispánunk: hóhenhámi Pista
nagy marhanyelvspecialista:
növeli őket nem kis ésszel.
Istállójába ha benézel,
sötömböket látsz felakasztva
jó magasan; úgy vélte ím a gazda,
hogy a tehénnek, mert sókedvelő,
a sötömböt megnyalni kedve jó
s kedvével együtt nyelve nő
oly hosszúra, mint semmi más
országban. Ily nyelvvóriás,
mint magyar agrárspecialitás
ispán úr konyháján, a gazda
önérzetét méltán dagasztja:
lehetetlen, hogy meg ne mérje itt
egy nyalnokverseny nagy esélyeit.
Óhó! nemzetközi viszonylatban se vall
kudarcot nyalnokbajnokaival!
És ő?! Aki rezet oly fényesen kívág,
mutasson ily nyelvmestert a világ.
Biz úgy, ispán úr; büszkék lehetünk:
ma e téren mi vezetünk.

PÁPUA-GYOMOR

Egy pápuatörzsnél — melyik
e törzs, elárulnom bajos,
de aki tán kételkedik,
tanú reá Bíró Lajos —
törvény, hogy a szomorú özvegy
hátán holt hitvesével jön-megy.

Viseli a hullát, amíg
hátáról az le nem rohad.
Mi ehhez ama „holtomig“,
amit nálunk a nő fogad!
Hűség, mely túlterjed halálon.
Van ilyen még? Van, úgy találom.

Én ismerek egy alakot,
ez pápuánál pápuább:
akinek hátán hat halott
bűzlik, rohad tovább, tovább;
ahova lép, szörnyű bűzétől
ágárul a tyúk is leszédül.

Ameddig ifjú volt e hat,
szép volt mind, ragyogó, remek;
de a bűzéri szagokat
orruk sohsem érezte meg.
Épp ez kellett a Don Juannak,
e hullahárem zord urának.

S ha kérded, nyájas olvasó,
ki hát ez istenostora,
s ki volt, mi volt, hová való
e hitvesi hullák sora, —
kutass! a rejtvény ím feladva;
megfejtet, az adott nyomon haladva.

DÉLSZLÁV MOTÍVUM

Lépkednek a kalugyerek,
Fejük mint a gyalu kerek.

BÁJITAL

Rút bájital ez, hasam belefájdul,
Pedig benne még csak a fele báj dúl.

ÚR ÉS PARASZT

Van két nagy, óriási kaszt:
az egyik úr, másik paraszt;
mióta ember él-hal itt,
e kettő vívja harcait.

S tudjátok, a kettő közül
a győzelemnek ki örül,
ki bírja le a másikat
s ki nyög nehéz csapás alatt?

Kimondom: a paraszt erő,
a skrupulust nem ismerő, —
s mert lelkiösmerete tág,
a másiknak nyakára hág.

Úrnak csak azt nevezem én,
ki, bár földhöz ragadt szegény,
szívében hordoz ideált,
azért él s tűr, ha kell, halált.

És úrnak én azt nevezem,
kinek szíve nem gazt terem,
aki nem önmagára lát,
de érzi milliók baját.

Mert sültparaszt, alávaló,
bitorló és világcsaló,
aki, bár ül magaslaton,
a lelke undok, alacsony.

Kinek, bár fölveti a kincs,
lelkében égi szikra nincs,
a lelke: templom egere,
a teste: jól hízlalt here.

EGY PLEBEJUSHOZ

Óh plebejus, ne fend reám fogad,
hogy víg múzsám neked szót nem fogad
s oly tárggyal is kényére játszogat,
mely előtted shockingnak — látszogat.

Nincs rajtam ing, egy ing, — shocking! — de hidd el,
tisztább vagyok mint te shockingeiddel,
miket te lopva, l'art pour l'art üzöl,
én kipécézek, körmödre nézek: itt meg itt büzől!

SZALAY IMRE BÁRÓ

Diadallal úzte a fehérnép-rajzot,
Körötte mint a méh, a fehérnép rajzott.
Elhagyta a fehért, néprajzot üz csak ma,
S új meg új diadalt hoz neki e szakma.

Egyet nem hoz többé, s ezért sóhajt: Bár óh
Pusztulna e rang és minden velejáró,
Csak lennék még egyszer, akit magasztaltak:
Nem elnök és báró, de jó fiatal tag!

Lennék, aki voltam: jó tag, egyéb semmi!
Hej, főúri rang ez, sőt több: fejedelmi.
Jó fejedelem mi? Népe boldog atyja,
S jó tag? ki a fehérnépet boldogítja.

Lennék, aki voltam: érezném az erőt,
Amely meg nem hódol, csak egy szép nő előtt.
Az ily tagot tartom ma előkelőnek,
Nem pedig a bárót, akinek már löttek.

Lennék, aki voltam, viruló s nem vén ág,
Melyből a főkertész mindennap tör, tép, vág;
Amit meghagy, az is egyre tágul, lágyul,
S így múlunk ki lassan az árnyékvilágbul.

Lennék, aki voltam, de ülnék fel lóra!
Nem mint most: vonatra, Folklórra, Fellowra,
Hogy is volt csak régen? bizony már felejttem,
„Haj, haj! „regül ejtem“. És ma? „regül — sejtem“.

De mit én dumálok Szalay nevében!
Hogy öregül ejtem, megköszöni szépen.
Mit tudom én, vajjon nyomja-e vagy mondja?
Nem is az én gondom, a jó Isten gondja.

A jó Isten által lett belőle báró —
Egyik-másik szerve bár nem ifjú, bár ó,
Önthet a jó Isten olyan írt beléje,
Hogy új báróságát új erővel élje.

Azt is megadhatja az a nagy Űristen,
Hogy elsül a puska, habár töltve nincsen,
Hát még, ha csak az kell, hogy újra megtöltse!
A többit elvégzi a puska erkölcsse.

Arra kérjük hát a nagy öreg Apuskát:
Töltse meg *állandón* ezt a régi puskát
A fehéرنéprajznak éltető nedvével,
Őt magát pediglen áldja meg sok évvel!

ÁLHÍR KERN AURÉLRÓL*

Nem jó honfi Kern Aurél,
mert manap is mint gyaur él:
házassága rossz ím;
mag, erős mag, híres mag — ám
hogy lehetett ő monogám,
miért nem lett moszlim?!

Rossz példát az operának
Kerner és Kern így adának:
Kern — er ist non Kerner!
Hivatva volt kezdeményre,
s most oda szívünk reménye,
a poligám rendszer!

Ámde hordár jön loholva:
„Álhír! Az egész koholva!
Kérek még egy kroncsit.“
Egy a név, de az egyén más?
Akkor vígan vagyunk, hékás,
semmi hiba nincs itt!

* Ugyane néven egy másik házassági hír volt a lapokban.

Aurél, hát nem késő még!
Kopogtat a többnejűség
elvé ajtainkon!
Emeld föl a zászlót! Hisz lám
veled együtt küzd az Iszlám,
s utánad megy a hon!

Várna kis nő egész brigád
s nagy becsület hárulna rád,
hogyha nem vagy meddő;
légy hát buzgó s el ne petyhüdj,
mert ez az ügy nemzeti ügy,
s oly sok a teendő!

Szörnyű tér a parlag, melyet
be kell vetni, hogyha lehet!

Vezess hát ez úton.
Ily vezérrel mint te, a had
diadala el nem marad
és felvirul a hon.

Hah, de Balogh jön, a Jenő:
„Mit, nem elég egy kicsi nő?
Majd adok én nektek!“
S törvényét, a szép új seprűt
fogja s véle úgy közénk út
azt mondjuk, hogy „nyek, nyek“.
1916.

A NYELVÉSZ KORSZAKAI

Melich Jánosnak.

Emberré a világra Isten
úgy teremtett, hogy biz itten
a nyelvész mintegy magul
mindnyájunkban rejtve rejlik;
egyikben a mag kifejlik,
másikban meg eldugul.

Korán föl fog csillámlani,
kiből, miből lesz valami:
a talentum kiderül;
jó nyelvésznek töltőtolla
— mint a szösz a gyors motolla —
magát homloktérbe tolja,
böki már sihederül.

Ez a Kos-kor: a jó nyelvész
immár készül, de még nem kész;
láncon lóg s alább-alább
ereszkedik, mint kis Elm-pi,*)
jön ügyelni, megfigyelni,
hajtják nemes gerjedelmi —
hopp! már földet ér a láb.

Nézz a dőre epedőre:
éjente a lepedőre
írja nyelvészálmaid:
alany- s állítmányról mesés
mondattani értekezés,**)
amit oda kanyarít.

Nyelvészkedik nappal, éjjel,
csapong jobbra-balra, széjjel:
Kos-korát most éli ő;
alaktani témák vonják,
érzi saját etimonját,
kis nők a szemébe mondják:
Etimonod kitűnő!

Bika-kor jön a Kos-korra,
elvé: „ora et labora“.
Emebben nem is mulaszt!
Az imádság — mellékesség,
fődolog a mell-ékesség
s más ily némbéri malaszt.

Ne maradjon — úgymond — egy lyuk,
nyelvi, hogy azt be ne dugjuk;
hát pecsét reá, pecsét!
Kifejlett akribiája
buzgón önti, üti rája,
birizgálja és bírálja,
mint leány csecse-becsét.
(Gondold ide a cseh ű-t!)

*) A vogul hősénekek istenfia, aki az égből láncon ereszkedik a földre.

**) Setälä Emil, a világhírnő finn tudós, már 16 éves korában mondattant írt,
amely kötelező tankönyv lett nyomban. Diáktársai el is agyabugyálták érte.

Nyelvészetnek olyan ága
nincs, hogy ő belé ne vágna
s egyikben sem lő bakot,
noha lő, s pedig gyakorta,
hisz' most van a Kettős-korba,
melyben elsül minden bot.

Igetannal hadilábon,
egy ige van a világon:
szeretek, szeretsz, szeret,
ezt örökké hajtogatja,
meg nem unja, tartogatja,
nyalogatja, falogatja,
mint az édes gyökeret.

Kezdi művelni a hangtant:
sok szép ajakhangot cuppant,
tudja: mi a zár, a rés.
Mondattanból ehhez járul
több fejezet, mint például:
mellé- s alárendelés.

Hasonulás, összetétel,
illeszkedés, kölcsönvétel,
idegen érintkezés:
sok a téma s nem egyenlő,
egyet sem idegenell ő,
neki nem sok, sőt kevés.

Mint a Nilus, kiönt mindig
s árad nyomán termékenység,
földjét kalász lepi dús;
titkok méhe, méhek titka,
föltárul sok rejtvény, ritka,
kis és nagy Calepinus.

Csillagzatunk ámde fordul,
Kos-, Bika- és Kettős-kortul
egymásután búcsuzunk;
belépünk a Rák jegyébe
rákból kár lesz kár hegyébe,
s mehetünk már a fenébe,
megyünk is, azaz: csuszunk.

Már a mult az egyedüli,
amely lelkünk' újjászüli,
amelytől megifjodunk:
nyelvtörténet, nyelvújítás,
Halotti Beszéd s többi ily más,
eme züllő korhoz illő témára fanyalodunk.

Nyelvészeti folyóirat
jöhet száz új s bármit vitat.
izgulnunk már nincs miér.
Mi már csak az[á]gyat nyomjuk,
vár a végső, nagy bolond lyuk,
ahol minden véget ér.

EGY ITALOS KÖLTŐHÖZ

Ha nem innál annyi, drága,
Többet érne. Mert izgága
Véred úgyis mindig forr,
Hát még_hogyha fűti bor.

Mért iszol hát annyi, drága?
Lelked illatos virága
Illatozna sokkal jobban,
Ha nem ázna mindig borban.

AZ ÜGYVÉD

Minden ügye ha elfogyott,
akkor nemde ügyefogyott?
Lezuhant a magasságból,
vége, kimult a világból.

Nem úr többé, tehet bármit,
sohse kel föl, mitse számít,
és a szegyet, mely őt öli,
házanépe örököli.

Bár küzködve, bár szegényül,
csak a munka gyékényén ül;
ha kirántják azt alóla,
mindhalálíg koldul róla.

Vág az orvos, hogy segítsen,
áldják érte, áldja Isten;
az ügyvéd is vágva ment ki,
őt sohasem áldja senki.

Nincs igazság a föld hátán,
hős erényen győz a sátán;
de az ügyvéd, ha jófajta,
megbír vele, túltesz rajta.

Mind a bűnök útvesztőit,
hol az ördög leskelődik,
járnia kell néki folyton,
hogy a gonoszon kifogjon.

Sima lejtőn, lengő lápon,
ingó bűrűn, száz halálon
viszi átal vak védencét:
az Igazságot, a gyengét.

Mi is lenne a világból,
a szegény vak Igazságból,
ha az ügyvéd, hű vezére,
nem vigyázna védencére!

SZÍVEM

Az emberszív nagy rengeteg,
Mit át- meg átszel ezer ösvény,
Hol én kutatni szeretek,
Mint kincsei között a fősvény.

Szedem az útnak mentiben
Szépét, javát fűnek, virágnak;
De míg szedem őket hiven,
Kezemre szerneim vigyáznak.

Mert fű s virág megett, a nap
Sugárban, kígyó fürödhet:
Hozzá se nyúlok, s megharap,
Hogy nem nézek virágra többet.

Ah, némely szívnek oly kevés
Virága van, s kígyója oly sok!
Az ilyet én kerülöm és
Közeléből kereket oldok.

Az én szívem is rengeteg,
De nem csúszó-mászók tanyája;
Kit útjaira engedek,
Bátran mehet, baj nem találja.

A legrejtettebb zúgban is,
Mint anyja keblén, úgy pihenhet;
Nem sebzi meg kígyó, tövis,
Enyhet talál ott, biztos enyhet.

S e legrejtettebb zugokat
Ha olykor egy-egy dal betölti:
Az is szeretetből fakad!
E szív egyet nem tud: gyűlölni.

A HÁZASSÁG MATEMATIKÁJA

Zérus a nő egymagában (0);
ám a férfi egy magában (1).
Hogyha frigyre lép e kettő
oly módon, mely visszatetsző,
mert elől a zérus áll (01),
az ilyen frigy sántikál:
egyik tag se nő, pedig
a frigy ezért köttetik.

Fordíts egyet a szabályon,
hogy elől az 1-es álljon (10).
Nemde, mily dicső eredmény!
Mindakét tag növekedvén,
számításod jól beüt:
tízet tesztez im együtt.

Megeshetik ám azonban,
s részesülhetsz ily haszonban:
hogy a zérus, ott ahol áll,
mint hernyóból lepke ha vál,
1-gyé fejlődik nálad; így
legtöbbrő lesz a frigy (11).

Másfelől vigyázz felettébb:
Idő mindent elnyű, megtép,
magadból is válhat nulla,
frigytársadhoz hasonulva!
Ily szövetség hogy mit ér,
ím ítélj (00).

Nemhiába eszed ép, sőt
szíved is, te a középsőt
választod, ez biztos út,
így hajód a révbe fut;
tízzel kezded, majd jön egy est,
s eléred a 11-est!

MÉZ

Akit valaki nem szeret,
Küld néki postán kötelet,
Születésnapra szántat;
S a boldog ajándékozott,
Ha meg nem pukkad nyomban ott,
„Hason jókat“ kívánhat.

S akit kerülget a guta,
A koporsószőg sem kutya,
Szíves emlékezésül;
A célzás könnyen érthető,
Hogy nem jön ez se szerető,
Se jóbarát kezébül.

Ellenben, akit szeretünk,
Jobbat neki nem küldhetünk,
Mint mézet s újra mézet;
Már illatával is a méz
Lelkünkbe kapva megigéz,
Gyönyörűsége készlet:

Virágos kertre gondolunk,
Szabad mezőn barangolunk,
Hol környez édes illat,
S a méznek íze mily csodás!
Úgy tetszik: gyöngéd kézfogás
Érinti ujjainkat...

Hús reggel. A város fölött
Elnézem a nehéz ködöt,
Felöltőjét az ősznek.
Hol vagy te még tavasz s te nyár,
Mikor a méhe dongva jár,
S a jóbarátok jönnek!

SZOBRÁSZ ÉS KÖLTŐ

Új évre J. Gy.-nak

Kőből faragnak a szobrász urak,
A költő meg szóból verset farag.
Oh, könnyen enged ám a kő s a szó,
Csak az ember, az nem faragható.

Így volt — hiába érte haragunk —
Mióta szobrot s verset faragunk;
És így lesz! Újat az új év se hoz.
Ne is hozzon, csak vigye ami rossz.

Vagy hozzon bár, de hozzon új erőt,
Új ihletet, új művet, új — vevőt:
Hogy a szobrász ne mint szobor henyéljen,
S hogy a költő a költésből megéljen!

ALKOHOL

Sót, sót a bükának,
bort, sört apikának!
Bika búsan hizik,
Apa vígan iszik.

A SZÓJÁTÉK

Endrődi Sándornak küldtem

A szójáték, ha rossz, fele se játék.
De hogyha jó: kíváncsú ajándék.
A szójáték gonosz, ha könnyedén
Saját szavammal más megjátszom én;
A szójáték jó, hogyha más szavával
Mint szivárvány az égre mosolygást csal.
Ily szójátéknak a fele se tréfa,
S ilyent ki tud? Csak az, aki poéta.
Ámde jaj, ha fűzfa-költő
A gyanútlan, mitsem sejtő
Polgárt verssel főzi le,
S még jajabb a kontár szóvicc,
Mit megereszt bármely kófic —
Az ilyennel kivele!

SZ. MARSCHALKÓ RÓZSINAK

A munkásmatiné ötletéből

Az Úristen — így oktatnak —
Munkálkodott álló hat nap,
Hetedik nap megpihent,
És e nap azóta szent:

Szent a munka pihenője,
S szent a művészet papnője,
Mikor munkások előtt
Megszentel ily pihenőt.

Mert a szép csak néhanapján
Árad el a munka rabján,
S ilyenkor a hú kebel:
A munkásé — ünnepel.

Mert akinek álla koppan
Oly italtól, melyet jobban
Mint ő, senkisem szeret:
Szentnek tart ily ünnepet!

A NŐ

Nem lehet a nő
élvezeti cikk;
eljár az idő,
s a báj távozik:
hát necsak a test
bájait keresd!
Az a kis közép-
pont akármi szép,
addig marad hő
góc, lánglölvelő,
míg a te saját
heved járja át.
Nagyobbyszerű jó,
bárha kézbe nem való
s kézzel nem is fogható,
csakis szívvel, ésszel:
a lelki báj!
Akkor se vész el,
ha már a test
sehogyse fest.
Nap, hét és hónap
nem árt e jónak,
nincs benne apály.
Kincs eme szabály,
hát ehhez állj!

SZINNYEI BÁCSIHOZ,

a kir. tanácsoshoz

Hej, Szinnyei bácsi!
Már az ön tanácsi
Királyi tanácsok —
Ehhez gratulálok.

Eddig volt ön Clío,
Feledéstől ki ó,
S kit áld félmillió
Csip-csup magyar író.

Eddig ön szerényen
Velünk egy kenyéren
Volt. Szerettük mélyen,
Hordoztuk tenyéren.

De mi lesz majd eztán?
Saturnusunk lesz tán?
Megeszi mindnyájunkat,
Letesz, agyonhallgat.

Bár Szinnyi papa
Most nagy címet kapa:
Nem címért — jobban
Értünk szíve dobban.

Ön folytat bennünket,
Fölfedez, kitüntet.
S addig nem is végez,
Míg nem jut a — z-hez.

Akkor ön is mint én
S Zichy Jenő szintén
Megörökül. No hát
Addig éljen! Vivát!

RIGMUSOK EGY NEM TELJESÜLT ÍGÉRET KAPCSÁN
--

„Túr — rút visszafelé,
Mít köpe, visszanyelé.”

Változat: Íme *Vikár*
Rákivet ír le (mi kár!).

Tudd meg: az ok, de nagy ok:
Rút *havibajba* vagyok.

S így amit ember ígér,
Null-null, szert sem is ér (oo).

Túri tehát esetem:
Baj lévén *Köpecen*,
Visszanyelem köpetem.

KERTÉSZET

Amit velünk ad a kegyes ég:
a lelkeség, a testiség
úgy kötve van saját emberrajához,
mint bármi más növény a talajához.
Becsüld meg azt az ősi talajt
s ne bánd, hogy más „gaz“ tán jobb földbe hajt
s virul, nyilván az Ég áldása rajt.

De van talaj, — s ez gyakori! —
amelyből a növény kéri:
van szikkadó talaj gyötörte
szép emberrózsa, emberkörte;
ezt ülted át, hogy a neki-
való talaj fejlessze ki;
rossz földje tán nyakát szegi.

TAG-DAL

a) A tag-tag

A tag fogalmát taglalom,
így születik e tag-dalom.
Oh, boldog, aki már tagi
minőségében Valaki!
A tag-tag! Tag a négyzetten,
Ő versenyt négygel fölveszen.
Úgy ölt fel Hymen-láncokat,
hogy a „hymen“-ben rejtező
hí? mén! — him? én! — hű mén: ez ő!
Hymennel egy szép tagba szakad,
és tagba szakadván, tag-tagul
karriérje kialakul:
tagságokat hoz újakat.
Mert hihetetlen, mily varázs
ily felsőbbrendű tag-adás!
Becsúgya most már mind föllebbre céloz,
más jókra, mint miket a pénz hoz;
rang, tisztesség — jó tagi tag
megszerzi mind alkalmilag
s amikor megszerezte mind,
reád csak félvállról tekint.

Így hajt neki mind szebb gyümölcsöt Hymen,
s amint főlebb hág mindenféle címen,
nagy képe is mindig nagyobbra nő,
nagyképűek közt első helyre jő,
s a „Hatökör“ páholy már mint jövő
nagymesterére néz föl rá. Hisz ő
bebizonyítja mindezekkel újra:
nem az, aki kotyol sokat a leckén;
nem az, aki a könyvet bujja
s nem, aki éjt-napot feledvén,
ül a podexén s a codexén;
akiben bölcsesség, tudás,
becsület egyesül csudás
arányban, de csak ehhez ért; —
nem az csinál itt karriért!
Ellenben, hogyha Tag-tag úr
betölt egy-egy ürt s újra fúr
és szája, mint gyakorlott száj, nyal,
a karriér ott bizton szárnyal!
Jelen s jövő a fürge tag-tagé,
nem a tanult, passzív lagymatagé.
A féleségek közt e finom
tagfajt főhelyre illik hínom.

b) *Bel-tag*

E spíciesznek alfaja
ügyeskedő kalmári lélek:
erély, amorál és ifju évek —
ezektől duzzad tarsolya.
Beférkőzik egy főfő taghoz:
e „muftinak“ leánya van,
s így szól magában: „Itt mutatkozz
sűrűn; ennek dohánya van!“
Főfő tag úr viszi előre,
úgy néz rá, mint leendő vőre,
lassankint ez is mufti lesz
s a vőreménység „lufti“ lesz:
kisül, hogy a leányka szép bár
s a kettő együtt vajmi szép pár,
de haj! a pénzmag pusztá regény,
más lányhoz pártol a legény,
s a főtaghoz mint róka, kit
kútból a kecske fölsegít,
meleg dicshimnuszt intonál,
ily szemtelenség imponál:

„Oh mentorom, te nagy, nemes,
habár nem voltál oly szemes
mint én, annál nagyobb az érdem,
amit szereztél nálam, értem.
Meggyőzhet a példa, melyet adtam,
hogy mesteremet túlhaladtam
s most hálaige számra tódul:
fogadj legfőbb tanácsadódul!”
Bölcs bel-tagunk, numero zwei,
még itt is megnyeri a pört;
főmufti szól: „Ganef, megállj!
rád bízom ezt a munkakört;
belátom: ily ravaszdi fő
a legislegjobb ügyvivő.”
Így jár a főtag, ha betyár
al-tagjának kezére jár.

c) *A kültag*

A külső tag se kutya ám,
kegyelmes úrnők tudja lám;
hisz' körülötte vajmi sokszor
sűrög-forog az ifjú doktor:
a belső tagnak „jobb keze”,
sőt nagyságának eszköze.
Helyettesítve itt s amott
a kegyelmes belső tagot,
büroájában kitart virradtig,
amíg amaz — tudják a taxik —
valahol más vidéken tagzik.
Íly külső tag, mint légy a mézre,
bukik a bájos női kézre.
S mert szívesen veszi a kéz,
ő lassacskán mindig fölebbre néz
s attól a helytől sem ijed meg,
hol a forró csókok születnek.
Íly érdemekkel oh minő
faktorrá ily kültag kinő!
Ha nincs a női kegy, mi ő?
Talán tetvekkel tényező.
De így: tettekkel tényező lett,
a belső taggal egy malomban ölet,
s ha sikerül a fészki-be
kakuktojtást csempészni be,
hát akkor az akasztófára-
való fölhág a finn-ugorka fára,

ő lesz a háznak szeme, szája, füle,
már élni se tudnak nélküle,
s a volt belső tag, a számár,
csakis a lógóst játssza már,
amit az Írás így tesz szóvá:
„Az elsők lesznek utolsókká.”

ELTÉRŐ UTAK

Önérzeted ha felcsigázza,
hogy nem haladsz járt nyomokon
s a tömeglélek ósdi máza
tiédde csöppöt sem rokon, —
nincs ám felettébb ok a gögre!
Mert hátha ők jutnak előbbre?!
Száz diák nem számár egyenkint?
De a mesterüket együtt mind
nem lefőzik-e mint a pinty?!

FÉCONDITÉ

Eszter hugom — Isten megáldja! —
haladó eszmék hű melegágya.
Szép álmokat sző, el is árul:
sok gyermekről, eugenetikáról.
Eugenezisből követendő
példát ad minden két esztendő:
egy modern nő, aki nem meddő!
Szabály: egy gyermek; félsiker bár,
majd lesz egész is: ragyogó ikerpár!
Eszter húgom még fiatal fa,
öt csemete: szerinte csak az *alfa*;
távol vagyunk ma még az *omegától*.
Mindenre sor kerül magától.
Ki tartja mind el? csöppet nem fél;
kapós a fiú, szép lány meg elkél.
S a gyermekáldás meg sem húzza Esztit;
szebb lesz alatta! *Sub pondera crescit*.
Ily nőért, ha lehet, a szabályt újra szabják:
„Nézd meg leányát s vedd el édesanyját!”

Bergengóc ország vajmi szép,
de más országot semmikép
nem vonz e tesze-tosza nép
és kultúrája, mit halommal
máshonnan csent példátlan szorgalommal.
De becsvágyuk nagy s eszük éppen
nincs korszerű eszmék szűkében:

„Idegenforgalom, jövel!”

így harsog minden hű kebel.

S ahol költségre senkisémet néz:

kiállítást csinál ezer kéz;

ilyenkor tölt meg az ügyes

nem egy zsebet, amely üres.

Hát forog ám az idegen!

Magyarhonból is megjelen

egy Holló névre hallgató

nagy múzeum-igazgató.

A bergengóc kolléga boldog;

mutatja: vannak itt oly dolgok,

mikéért cserébe venne ő

— nem kis haszonnal, ez a fő —

a szomszédból oly tárgyakat,

melyekből itt kevés akad.

Múzeumunk ez ósdi oszlopához

még nem csaptak föl a mai

„konszolid” ár hullámai.

„Mit ér — úgymond — nekünk ilyen kóc!

Csak tartsa meg a bergengóc.”

Szabadkozik a kollega:

„Kiállításunk anyaga

hiányos még; de majd idővel

vetekszik ám az ott levővel!

S „Attila kürtjét” és „Lehel

kardját” lefőzi majd e hely.

Királynénknak van egy csudapipája:

ma még minden vendégnek föl kínálja;

de ha ő megtér őseihez,

múzeumunkba kerül ez

mint legnagyobb pipája félvilágnak!

Ilyent önök sohsem pipálnak”.

BECSÜLET ÉS HASZON

Becsület mezején
kincset ki gyűjthet? Senki.

Az odagyúl
becstelenül,
ahol valamely dsentlemén
az én, a te s az ő zsebéből csen ki
pénzt ügyesen,
decsen, decsen!

Becsület mezején
sok érdemet tud az szerezni,
kit ösztönöz
csakis a köz
javát tekintő érzemény
s nem az, hogy „mit lehet keresni”.
Pénzt ami hoz,
itt nem szoroz.

TÓT VESZEDELEM

Nem lesz soká titok, ha tótul
tanul Piri a szép hitoktatótul.

CSAK AZ, AKI EPEDT...

(Goethe: Nur wer die Sehnsucht kennt.)

Csak az, aki epedt,
tudhatja kínom:
mit tesz, könny közepett,
magányban sírnom.

Szemem a táj felett
jár völgyön, síkon;
aki ösmer és szeret,
hiába hívom.

E szédülős hevet
már alig-alig bírom.
Csak az, aki epedt,
tudhatja kínom.

A BITORLÓKHOZ

Vagyonunk már a nevetekre írva,
Mi a mienk még? Kis darab.
Most mérget adtok: hamarabb
dőlünk a sírba,
hogy pereputtyotok így az egészet bírja.
Ha durván el nem áruljátok,
miben is sántikáltok,
gaz csínyetek tán sikerül;
de az ügy már bíró elé kerül,
s mi vár reátok?
Szégyen, gyalázat, átok!

SPEKULÁCIÓ

Aki a mennyre spekulál,
az itt a földön rútul áll,
ha így dumál:
„Mit törjem — úgymond — magamat,
segéljek mást, koldus szegényt,
hisz' Jézus szép ígéjeként
őt várja mennyben dús kamat!
Elég nekem önérdekem,
a többiről az Ég tegyen;
ő tudja, kit mi végre szán.
Bölcs rendelkezéseibe tán
beártakozzak? Ez világa
rendjébe nyilván belevágna!“
A mennyet önmagához méri,
aki e rút bölcsességgel beéri.
Nem Jézus mondta-e: „Te dús,
ne számíts rá, hogy mennybe juss;
könnyebb: tevének tű fokán át,
mint néked kincseid sokán át.“

NAGY FEJEK

Sok nagyfejű van, de a nagy
fejben sokszor van kicsin agy.
Értem: nagyon nagy a képe;
Kérdem: vajjon agya ép-e?

BALLADA ELMULT IDŐK DÁMÁIRÓL

— François Villon (sz. 1431.) —

Hol él, oh mondd, ha él ma is
Rómának régi szépe Flóra;
Archipiada és Thais,
a kis ángyi meg hű udvarlója?
S Echo! Mikor zaj szállt a tóra
part mentin s merre fut a folyó?
Túlontúl szép volt emberi valója...
De hol van a tavali hó?!

Hát az a nagy - bölcs Heloisz,
Pierre Abélard megcsúfolója?
A csuhásé! Helye Szent-Denisz,
hol bús szerelme lerítt róla.
S a királyasszony, Buridan bakója?
Szól, s Buridan mint rongy tuskó,
úszik a Szajná, zsák a koporsója...
De hol van a tavali hó?!

És Blanche királyné, maga szűz
liliom, hangja sziréné, ha szóla?
Nyakig-láb Berta, Biétrix, Alisz,
Eremburge, a Maine bírlalója?
És Jeanne, a lotharingi rózsza,
Rouenban angol tűzhalált haló?
Hol vannak, oh szent Szűz, mennyég lakosa?
De hol van a tavali hó?

Ajánlás.

Ne várj, Fenség, egy hétre, óra,
Sőt évre választ. Szó, ami szó,
Megélemedhet az régi nóta:
„De hol van a tavali hó?”

EGYOLDALÚ BÍRÁLAT

Ha magadat oly szigorún
bírálnád, mint mindenki mást,
megúnnád, amit minden ember ún,
a szigorú, egyoldalú bíraskodást.

HA VOLNA PÉNZEM...

Ha volna pénzem mint a polyva,
Nem lenne nyugtom pillanatnyi;
Kezem közt hamar széjjelfolyna,
Amit szereztem volna,
Mert szívem hajt: csak adni, adni!

Hát nem nyujtózom pénzes-zsákon,
Vagyok pénzmag hijával.
De nem cserélek e világon
Ihajja, csuhajja! senki fiával,
Kit kórság lel s kerül az álom.

Engem, ha fáradt fejem lekókad,
Víg múzsám tesz le nyugovóra szépen
És súg fülembe dalbimbókat:
Kinyílnak szívem kiskertjében
S pótolják nékem a milliókat s a többi jókat.

JÁRÁSBÍRÓSÁG

A bírósági Jákoblétrán
mind föllebb hágni vajmi jó!
Ifjú öcsém hamar fölér tán,
mert izmos *aljárásbíró*.

Mindennap felsétál a várba
István, a jeles szépíró,
van is hozzá jó nyurga lába:
ő délceg *feljárásbíró*.

A harmadik egy grófi cserje,
kit tol magas protekció:
a királyig libbent föl karrierje:
ő jó *alfeljárásbíró*.

Így, gróf uram, egyesül önben
a másik két reláció,
virul ön is, de nemkülönben
az alfeljárási bíró...
Csitt! Szót se a továbbbíró.

KÉRDÉS

Bolyaiak, Arany, Petőfi
és annyi hőse magyar becsületnek,
amelyből él e hon meg népe fői,
óh mondd: aranyos bölcsőben születtek?
S mikor lesz vége a mai nagy-nagy szünetnek?

EBEK HARMINCADJÁN

Ama régi MENE TEKEL UFARZIM
tinéktek szól: „Menjetek el, uraim!!“

NE NEVESSÜNK?

Ne nevezzünk? Trianon
szorít nadrágszíjamon,
de aszondom: *tria non!*
Egyet húzok ujjamon,
lövök mint egy amazon,
s ütök egyet hol azon,
hol ezen a pimaszon.

EGY MÉREGZSÁKHOZ

Harag? Csúf csipesz a; no rázd
le magadról s ne szaporázd!

CSÁRDA A VÍG BETÖRŐHÖZ

Hol a becsület? Nyilván máshol.
Ma itten magnum áldomás foly.
Víg osztozás, nagy dínom-dánom,
temérdek holmi, finom-fánom,
a régi úr holmiját összelopták,
őt megkötözve, a pincébe dobták;
de már a tivornyázókhoz közeleg
a rendőrség s vele a kötelek:
Minél több lesz a rabolt holmi,
annál inkább fogtok lakolni!

A PAPUCSHÓS

„Sárkány! De megtöröm kényit,
Nem engedek körömtényit!”

— „Elhallgatsz?!“ Jót ráhuzának.
Köllött ez a ,ház urának’?

FINIS CORONAT OPUS

Barátom, a rosszmáju, szól:
„Te Hymen vizein uszol?
(Piciny csupor — nagy a kanál!)
Nos, a valuta hogyan áll?..

— Hát nem tudod: finn is vagyok?
S megírták rólam ósnagyok:
„Finis coronat opus’.
(Finnus, megkoronáz apus.)

NEM ÉRTEM...

(Bizonyos rajongókhoz.)

Nem értem ezt a nagy hűhót...
Együtt valátok sülve-főve,
tyúkot, virágot ültetőbe.
S mikor rád tört a nagy Behemót,
társad nam ahhoz állt-e rögtön?
Ő is kivágott
testedből egy culákat.
S most ő vele paktálsz örökön!
Nem anyaméhben született
és tököt hord az fő helyett,
aki beéri önhúsa szagával,
fraternizál a maga Shylokával
s attól tanul becsületet.
Tán Fiúméhben született?
Ludvérc- s ördöggel cimborál.
Így érthető e szörnymorál!

SZOKNYAVADÁSZ

Sokat költ e kalandféreg;
Végre amit faland: kéreg.

GALAMBJAIM EGYKOR ÉS MA

Ifjonta volt galambom, —
mindig csak egy ám, több soha!
Most száz van s kevesebb a gondom,
mint eggyel valaha.
Oly éhesek!
Mint egy ujdonsült honatya.
S oly édesek!
mint agy *körszín* kisasszony-csapata.
De ők beérik ám kevéssel:
egy kis potya evéssel,
egy-két morzsát kap mindenik;
szívem részvéttel megtelik
és hajt, hogy nékik enni adjak,
hisz' nálam is nyomorultabbak...
Veréb, ha jó, — csirip, csirip! —
hadd csípijen ő is; nosza csíp,
szegény, úgyis csak a hullóját kapja,
mindnyájunk legnyomorultabbja.
S galambjaim nem forrnak föl a vexán?
Dehogy! Prolit a proli megszán,
közös asztaltól el sohasem ver,
hiszen — nem ember.

A LIPÓTVÁROS

A Lipótváros! Ott találod
a Mammonhajsza bátrait.
Mily házak! Szemed-szád eláll ott:
„Oh Izrael, de szépek sátraid!”
Nem kérdezed, gazdag Judaea:
nagy költődnek vajjon jut-é a
palotasor közt egy kis ház?
Az ám, a fráz!

BOCSÁSSATOK MEG...

Bocsássatok meg, fiúk, lányok,
hogy versem oly közérthető!
Én még a régi reges úton járok,
nem érintett meg az új idő,
de nem is száll fejemre átok,
mint tireátok.
Ma itt a köz-nem-érthetőség
húrján pendül megannyi lant
S mit ér el ez a lantpengető cég?
Ajtó neki több nem nyiland;
a vége az lesz (érthető vég):
ledér leányként jár a múzsa,
rút-sok a rúzs,
de rút-kevés, akit meghódít ő még.

A BÚSULÓ KOHN

A korcsmasarkon egyedül
A „korcs magyar”: Kohn Egyed ül.
Majszol, ebédél: só, ehhez ni, hagyma.
Majd szól: „Ebétel! S óh, ehezni hagy ma
Jehova!
Sehova
Nem mehetek
S nem ehetek:
Eme hetek mit hoznak még?!
Remeghetek! Szitkozhatnék!”

PETŐFI ÉS KOSSUTH...

Petőfi és Kossuth —
tobzódunk bennük egyre,
túrték, holt ember túrni tud.
Most íme Goethe fut
a legmagasabb tiszteleti hegyre.
Ezernyi óda, szavalat,
s a világ vissza úgy halad:
Kossuth, Petőfi, Goethe
nagyon is messze jár — előtte.
Sötétben bandukol a had...

PÁPA ÜNNEPE

A főiskola négyszázéves jubileumára.

„Pápára pipáért” — gyermekül így fujtuk.
E patinás szóknak ma is nagy a súlyuk;
hisz e város mennyi más várost lepipál,
hogy múltjába réved s álló 400 évet
oly dicsőn jubilál:
ország feje, lába
neked hódol, Pápa!

Négyszáz év... a hazán akkor is mély gyász volt,
az egész ország egy nagy siralomház volt,
temették a magyart — önmaga s a török.
Csak a jobbak hitték, ez a sír sem örök;
mint a finn regében,
nap- és holdnak szépen
megnyílnak a börtönök!

A sűrű sötétből kifénylelt egy fáklya,
köréje gyúlt Pápa sok apró diákja,
szívük volt a kert, hol a reménység fája
nőtt s az öreg Isten áldást lehelt rája,
és a termés jó volt:
neki magának is kedvére való volt.

Kis nebulók, hosszú évszázak során át,
nagyá cseperedve, munkának eredve,
szaporították a magyar hősök számát,
s az ormot két lángész: Jókai, Petőfi,
mint csillag a templom tornyát betetőzi.

Ércalakjuk együtt, ifjonti erőben
ott tündököl immár az őszi verőben
s a rájuk eső fény visszaverdik oda,
ahonnan elindult a két magyar csoda.

Öreg Alma Mater, én legelső dajkám,
óh, hány vizen úszott attól fogva sajkám,
hogy szomjuzó lelkem dús kebleden csüngött
s mint holmi betyárnak, kit dereshez bűn köt,
jól megmángolták kis hátamon az üngöt,
nagy diák a „baglyot” tanítván latinra
s fogván dupla kínra.

Latin nyelv... a bagoly milyen leckét kapott.
„Tudsz-e deklinálni? Üssra-üssrae : fabot!”
Mire a nebuló magát észrevette,
az accusativust hátán érezhette,

így: „üss rám fabot.”
S a fabot suhogott!

Születésnap, névnap... a diákmúzsának
csókjai hány ihlett köszöntőt súgának!

„István, neved napját érd el,
Míg a halál meg nem térdel,
Míg Pesten leszen egy fika,
Pápán latin grammatika...”

S a többi. De az már nem való szalónba,
csintalan diákból ritkán lesz szalonna.

Adta csintalanja!

Hát az ősi emlék: amaz Esterházy,
pápának, világnak közös ura quasi?!
Mert övé volt Pápa s *Mundus*, paripája;

„Dominus Papae et Mundi”
csöppöt sem volt hát oktondi,
s így még a pápát is Pápa lepipálja!

Ez „egyéni bája”.
Vagy szépséghibája?

De íme, hús szellőt lenget a szeptember,
hús szellőt sokáig nem bír el az ember,
legkivált, ha maga rég túl van az őszön!
Muzsája is illik, hogy már szedelőzzön.

Hosszú volt az ösvény Pápától idáig;
rövid lesz innentől amaz égi tájig,
hol megszűn a játék kontra és rekontra,
s mélán nézünk alá e picinyke pontra,
mely a szellem fényét s a jövő reményét
négy száz éve ontja.

Elmegy bizony kiki, jó magam is — talán.
Te, kis pont, csak most vagy életed hajnalán,
mit neked négy száz év! Tenyérvnyi talpalat.
Magyarok Istene áldja meg utadat!

TELEFON

Kiabálsz a telefonba,
S szavaidnak fele tompa.

XANTIPPE

Nem ismer alcut a néne, —
Csönd, csak egy minuta, kéne!

NÉGYESY LÁSZLÓHOZ

Az Akadémián rajtam kívül
aki öreg, mind „rendes” székin ül,
csak nekem
nincs ily jó székem.
De van, amivel mindenik
rendes tag nem dicsekedik:
van ám jókedvem, rendkívüli,
e rímeket is épp az szüli.

Dús vénámból hozzád is ér
ím egy ficáncoló kis ér,
hozzád, a bölcshez,
szépen megöntöz
mintegy húsvéti parfümül,
hogy a hét X-edén fölül
a még hiányzó rongyos három X is
beteljen mint egy jól megtöltött pikszis.

A meglevő hét X miatt a köz-
magyarság érdemkoszorút kötöz
terád ezennel
s imádva esd fel
a magyarok hatalmas Istenéhez:
„Uram, hálánk e hét X-ért; de nézd, ez
a hét X, *melyen semmi folt,*
méltó, hogy hárommal kitold!”

Akkor talán mi ketten is, habár
ma mindkettőnket visz más-más batár,
összebbkerülünk,
egy kasban ülünk,
föltéve, hogy felséges Numi-Tárom
megadja még a hátralevő három
kis évtizedet magamnak is — veled.
Szép lenne tőle, s nekünk — élvezet!

CSEREMISZ DAL

De szeretnék dalt mondani,
dalosládám kinyittani!
Jaj, de hol a láda kulcsa?
Egy szép lánynál van eldugva.
(Yrjö Wichmann gyűjteményéből.)

AZ ÖREG FRITZ HAZA HAJT

— Hans Nüchtern —

Szánkón az öreg Fritz, a fagy harap,
Pokróc alatt fagyfogta ökle.
A ló makrancos, suhogó lecsap:
Pusztulj, ebadta döge!

Száguld a szán éj ivadán,
Homály tengernyi jó fel.
Egy hely lehanyatlík: E helyt csatám
Dőlt el!

Összébb szorítja száját az öreg, —
Balról rianás: a jég, az árok.
Jobbról csupasz égeres, egy sereg
Holló csapongva károg.

A szánt kerülgeti, szimatol,
Zsákmányt: az urat szimatolja.
Egy csillag fenn kihúny, valahol
Potsdam fölött a regg eloltja.

A király, keze szánajtón, aluszik.
Falut érnek, üt a toronyóra.
Ág-bog dideregve a Napra kuszik,
a tüzes sebre, lobogóra.

RECEPT

A doktor csak íra, íra —
füttyölök az fraira!

KÍGYÓ ÉS EMBER

Az óriás kígyó, ha éppen
mitsem kap enni, meghal éhen;
éhet csak élön oltja, oltogatja:
bekapja, hamm! és fojtja, fojtogatja.

Ember, tán jobb vagy e kígyónál?
Ha egyszer úgy magaddal szembe gyónnál,
be kéne vallanod: bizony tenálad
a boa constrictor szelídebb állat!

A kószáló vadat csípi el ő ; te
még ebben is mint mester jársz előtte.
S fölneveled a háziállatot, hogy
mint rabtartó, fölötte zsarnokoskodj.

A marha tejet ád, a birka gyapjút,
a tyúk tojáást. Mi őket mind becsapjuk;
szolgálatuk fejében mi a hála?
Hű szolgálaink erőszakos halála.

BANKVEZÉREK

Láttam én oly bankvezért,
oly kövért:
dús pocakja térdig ért,
vezette a bankot,
bankja pangva pangott
s egyszerre csak véget ért,
míg ő boldog révbe tért.

S láttam én Popovicsot,
akit bankhoz Bécs hívott;
láttam őt mint bankvezért.
S ő biz ott
nem hízott;
bezzeg hízott bankja — épp ezért.
Ma is látom őt mint ösztövért,
s nem kövért:
ma is hízik ám a bank,
míg ő maga — szinte pang.
Ehhez ért!
Szeretem az ily vezért.

SZÜZESSÉG

A szüzesség madárka,
szűk kalitkába zárva.
Ha ezt kinyitod: hirtelen
szárnyat kap és már nincs jelen.

IDEGEN ISTENEK

Dicső Jahve, Adonáj,
királyok felett király,
köt-e, nem-e s milyen törvény,
nem kutatom, fejem törvén,
tudom: ott ásít az örvény
e kérdés határinál.

Tudok egyet: tételes
törvény minket kötelez.
Apa, fiú, szent lélek vagy,
s amit hármass lényed meghagy,
embernek a földön, avagy
föld alatt törvénye lesz.

Tudom azt is: gyermeked
nem fogad szót teneked:
nincs oly perc, hogy át ne hágjon
égi törvényen, szabályon
s legfőként, hogy ne imádjon
idegen isteneket.

Bujva törvényed elől,
egyre bűn ölébe dől;
de ha csal, ha lop, ha buja,
nem oly nagy a bűnnek súlya,
hisz magát öli a pulya,
mint ha éppen Téged öl.

Régi bálványa elé,
mint a pusztában tevé,
most is lelkendezve járul,
hogy a Borjú asztalárul,
— melyért aljasan elárul! —
nagy falat legyen övé.

S nemcsak Tégedet becsap, —
bálványát is mindennap!
S miért kell a mammon néki?
Mert önbálványozhatnéki
oh, hogy elégítették ki,
hogyha nincs rá pénzalap?

Oh uram, zokon ne vedd,
én ha volnék teneked,
ily konok lezüllés láttán
megparancsolnám: „Te sátán,
hordd el őket!” Vagy talántán
ő viszi már a népeket?!

— 1916 —

AZ ÉVSZAKOK

Tél

Tekintélye főleg a télnek
van, s neked is, tőled ha félnek.

Tavaszi

Inkább dúlj egy kedves nőre
tavaszkor, mint nedves kőre.

Nyár

Ez az évnek bájos szaka;
tüzel mint egy szájas baka.

Ősz (Dunántúli dialektus)

Érik a divó s a szíva,
sej! megint szívós a díva!

MEGTALÁLJA ...

Megtalálja zsák a feltját,
dugóját ecetes kanná.
Tolvaj megtalálja boltját —
s elvisz mindent ami van, na.

LÁNCOSOK

Lakodalmi versezet

Hát illik az, hogy jóbarátunk
boldogságából mitse látunk,
csak amit az újság tudat?!
Ez kórtörténeti adat.

Hiába, drága most az élet,
a posta is rég ilyené lett;
láncos legyen, aki ma itt
valósíthatja álmait!

És láncos ám, de nemes fajta,
nem mint akit csak üzlet hajta,
mindvalamennyi szív, melyet
az a kis Ámor láncra vet.

Ily boldogító láncra verve,
megszűnik lám a szív keserve,
bűvös lesz a cudar világ,
s a láb rózsás szőnyegre hág.

S amit sok láncos el nem érhet,
egy tanya vár itt nőt és férjet:
a boldogság tanyája, hol
a szerelem parancsnokol.

Oh ifjúság, örömök árja,
kísérd el őket ama tájra,
kísérd el, nyájas napsugár,
szeressen az Ég, ifju pár!

„KUTYA VAN A KERTBEN“

Kutya van a kertben? Na hát:
a kertészné kutyabarát!
Őnagysága ott ül éppen
egy — komisz kutya ölében:
avval van most randevuja!
„Egyik eb, a másik kutya“ —
mondták őseink már régen.

KECSKE ÉS KÁPOSZTA

Fő, hogy jóllakják a kecske,
káposzta ha nem marad is.
Jól vessen a kis menyecske,
hisz amint vet, úgy arat is!

BUDAPEST

Az egyesítés emlékünnepe

Két egytestvér áll a parton szemben,
Egyik vén, a másik fiatal.
Nincsen rajtuk sem kívülről sem benn,
Ami testvérkötélékre vall.
Hegyek közt él amaz szívesebben,
Ez a sík mezőért él és hal;
S távolabb van egymástól e kettő,
Mint két szomszéd, egymást nem felejtő.

Harcban edzett az öregebb testvér,
Kincsnek, büszke várnak dús ura,
Gőgösen néz át a messze sík tér
Lepedőjén mozgó ifjura.
Ámde küldi seregét a kincser'
Délfelől a kéklő Marmara:
Megrohanják Buda büszke várát,
S mindkét testvér megadja az árát!

Ostorozza őket a „bosszús ég”,
Látogatja őket honfibú;
S egyre tart a vészes háború még,
Hegyen, völgyön zordon szele fú!
Idegent is egyesít az inség
Idegennel; — s oh, mily szomorú! —
Ezt a kettőt, bár egy anya szülte,
Össze még a szenvedés se fűzte!

Sok-sok év hág egymás nyomdokába,
Napsugárral, boruval vegyest;
A testvérpár, mindenik magába,
Örvend, búsul, dolgozni se rest.
Földjén nem jár hadimének lába,
És a jólét gyökeret ereszt;
Gyarapodik szépen a két testvér,
Régi telkén már egyikük sem fér.

Ifjúvá tesz aggot is a munka,
De ha rút-sok: öregít is ám.
Ifjú Pest a munkát sohsem unta,
S hozzád vénült, jó öreg Budám.
Hozzád vénülté, s amit ifjonta
Nem kívánt meg: annyi év után
Megmozdul a szíve s jó testvérül
Ifjú Pest az agg Budához térül.

Kezet fognak a Duna — két — parton,
Név a névhez, szív a szívhez áll.
Tűzben fogant, hogy sokáig tartson,
Amely egyesíti, a fonál.
Tűzben termett és növekszik folyton,
Mint erő, ha társerőt talál,
És uralta, mint fejét, a két-egy
Buda-Pestet négy folyam és négy hegy.

Szobor vagy: az egységnek vagy szobra,
Te gyönyörű, drága Budapest.
Példakép vagy szebb jövőre, jobbra,
Mit millió szívnek álma fest.
Életvíztől épül meg a porba
Letaszított csonka-bonka test.
Mi e bűvszer? Munka! Ezt ha issza,
Nagy Budapest nagy hazát nyer vissza!

SHAKESPEARE

Riedl Frigyesnek

Kis Shakespeare-ed mély kútba visz,
üdít — amelyet nyujt — a víz,
egész egy csobolyóval!
Te ástad e mély kutat; oh,
áldjon meg a Mindenható
jótét fejébe jóval!

S ihol, az áldás megfogant:
shakespeareszerűleg szól a lant,
nagy igazságnak szót ad:
„Mély kutatás — mély kutatás.”
E képet Shakespeare, senki más
sugallta nékem — rólad.
Az ő terhére rójjad!

AZ ERKÖLCSBÍRÓ

Volt nagy adaggal szigorú erkölcsé,
mindent megtett, hogy hamar elköltse.
Most pénze sok van, nincs morálja,
de annál jobban jár a szája
s legfőképpen a közmorált bírálja.

SZERESS!

Szeress vidáman és ne szégyeld,
hogy szíved lángja föllobog.
Vesd sutba az újmódi tételt:
„Szeretni együgyű dolog.”
Szeress vig szívvel, míg lehet,
korlátolt, aki nem szeret!

Minden csalóka itt a földön,
az élet mégis gyönyörű,
csak ez a szent tűz ki ne hűljön,
szívünk telkét ne lepje fű.
Szeress, szeress, amíg lehet,
együgyű, aki nem szeret!

Oh nézd, az óra tűn felettünk,
kár minden percért, mely üres.
Csak egy-két év, s megöregedtünk,
reánk a sír követje les.
Szeress, szeress, amíg lehet,
boldog és bölcs, aki szeret!

SI DUO FACIUNT IDEM...

„Ha ketten ugyanazt teszik,
nem ugyanaz.” Jól van, helyes.
De hogyha két nő félrecsuszik,
mert mindkettő himlőhelyes:
nem ugyanaz?
Biz úgy van az!

„GYŐZTÜNK!”

Molnár Göndörkének

Ez gyönyörű győzelem volt:
az ellenség mint a polyva
fut, menekül széjjelszórva,
hogyha nem fogoly vagy nem holt.

De akárki bármit mondjon,
még szebb ám egy kis menyecske,
aki reggel, délben, este
győzedelmet arat otthon.

Diadal a reggelije,
az ebédje, uzsonája,
ízletes jó vacsorája,
s őt ellenség nem veri le!

Szert tesz csakis hódolatra,
önmagával nem törődve,
csak a vendéggel vesződve,
az a vendég bármi gyatra.

S e diadalt hogyan vívják?
Finom női fegyverekkel,
egy-két főnyi csöpp sereggel.
S aki ebben úgy remekel,
a menyecskét Göndörkének hívják.

KI A SZAMÁR

Tudóst tudós leszamaraz,
Emez ráront, leszab amaz —
Közbelépsz, oh szeleburdi
S lennél mindjárt beleszurdi!
Ki a szamár? Csak te vagy az, —
Agyad: csupán vak cseh agy az!
Hát ne szólj, ne szapulj. Ha már
Ott vagy: hallgass, lapulj, szamár!

INTER DUOS LITIGANTES...

Két tudós ha mérges, vakon
Rágódik egy férges magon,
Egymás szemit kikaparja,
Míg el nem kopik a karja;
De ha ők rád fenekednek:
Lesz jó dolga fenekednek.

REVIDEÁLT KÖZMONDÁSOK

Nem mind arany ami sárga,
S ami puha, nem mind spárga.

Szemesnek a világ? Nem ennek;
Ma már csak szemtelennek.

Kinek a papné, kinek a pap —
Kérdés: ki ad, mit ad s ki kap?

DEMJÉN GÉZA

Tanácsnok lett Demjén. Ez ni
ok lehetne temjénezní;
ámde én azt nem teszem.
Tömjén — ez csak füst és pára,
annak való, aki már a
végponton van: holttetem.

Te pediglen, messze attól,
élsz s erőben még gyarapszol,
szemrevaló ifjú test.
Eddig titkos viszonyt szőttél,
ma ellenben el-jegyződtél,
bájos arád: Budapest.

Budapest — hisz' ez nem ujság —
a Nyugatra tolt magyarság,
fállábbal még Keleten;
de Nyugatra visz ösvénye,
most te lettél vőlegénye —
nagy szerelem van jelen!

Budapest, a Kelet hölgye,
tudjuk, eddig sem gyűlölte
ma fogadott jegyesét;
foglalója ujjadon van,
ez csak ígéret azonban,
még nincs rajt' a nagy pecsét.

Vőlegény: az még nem férj. De
rajtad áll csak, hogy elérd e
méltóságnak díszfokát:
még mielőtt oda eljutsz,
meg kell mutatnod, hogy mit tudsz
naphosszat és éjen át.

Nappal: biztosan megállnod,
éjjel: félbehagyni álmot,
hogyha munka sürget, int;
éjjel-nappal résen lenni,
mert a mátká, valamennyi,
könnyen másfelé tekint!

Budapest, a szép menyasszony,
jól vigyázz, hogy meg ne csaljon
mint kacér nő — jegyesét.
Maradj váltig hű lovagja,
s diadalról diadalra
vezessen a kegyes ég!
1915 december 1

KIS SZEMES, NAGY SZEMTELEN

Kis szemesnek a világ áll,
nagy szemtelennek szőrös, kapzsi marka.
Sokat csörög, sokat akar és ágál,
de farokkal nem győzi ám a marka.

EGY CSATAKÉPHEZ

Grill Lolának

Ellenséggel úgy elbánni
mint e kártya túllapján, ni:
hogy ő kelme fűbe harap,
ez a mód a legmagyarabb.

Nem magyaros: győzni orvul;
gaz, aki e módhoz fordul,
ezt nem Margotra, Lolára, —
bizom csehre meg oláhra.

Nem magyaros: nehéz súlyokkal, —
inkább: harcolni súlyos okkal.
Ily fegyverrel hol csatáznak?
Porondján a t. Háznak.

Nem magyaros: harcolni szóval,
Mást szidalmazóval, megrágalmazóval,
ily diadal csak a szájé,
nem a tettek férfiáé.

De magyaros: győzni szóval,
melyből szív és szellem szólal.
Ily diadal (már megsugom)
művészeted, bájos hugom!

SZINNYEI JÓZSEF

60-ik éve alkalmából

Nem szoktam, nem szoktam bárkit ünnepelni,
Születésnapokra ódát kelepelni.
Hogy születted, — róla ki tehet? A gólya.
Őneki volt abban legfőbb funkciója.
De Te magad és én és mi valamennyen
Hívtuk-e a gólyát? Nem küldtük-e: menjen!
Zsenge hangszálaink nem azt üvölték-e:
„Mért hoztál? Ki hívott? Eredj a fenébe!”
Tiltakozás volt az első hang, mit adtunk.
Nem is rajtunk mult, hogy élven megmaradtunk;
Azokon, akikhez a kis üvöltöző
Mint ajándék szállott, szívükbe költöző.
Nem tudták szegények: az a csöppnyi csöppség
Örömpoharukba mennyi ürmöt köp még,
S amit nyujtani fog, *az gimilsnec vize*
Hányszor sóhajtják majd: „Hej, *keseruv* biz e!”
Jó remény fejiben de lenyelik mégis:
Édes nekik, tőlünk, a keserűség is.
Oh szülői szívnek nem szűnő szerelme,
Örök megbocsátó végtelen türelme,

Mi lenne, ha elszűnsz ebből a világból,
 Mely a gyűlöletnek özönében lábol!
 Oh szülői szemnek számhatatlan könyje,
 Nincs szó, érdemed mely méltán megköszönje!
 De születés — halál, nem is ez a kettő, —
 Fontos a közbűlő egynéhány esztendő.
 Ez a paraszt-araszt akitől úgy telik,
 Hogy nincs rajta gyürek, se folt, se lyuk, se lik;
 Hanem, mint a test a remekbe varrt ruhát,
 Kitölti egészen minden zege-zugát:
 Az ily élet költőt, engem is megihlet,
 S a Te életedben látok éppen ilyet.
 És hogy éveidnek száma éppen hatvan,
 Ezen örvendeznem ok legalább hat van,
 De csak egyet mondok, s ez az egy ok nagy ok:
 „*Latiatuc feleym zumtuchel*, mi vagyok!
 Fiatalabb vagyok lám mindnyájatoknál” —
 Dicsekedhetnél, ha dicsekedni szoknál.
 Élsz is (pedig jól élsz, noha nem dicsekszel)
Mend paradisumben uolov gimilcichel:
 Tudomány kertjében — mert ez az! — egész nap
 Vigan szedsz gyümölcsöt s — *szuó mi szuo* — finn, észt, lapp
 S egyéb ily gyümölcsfát ültetsz még vigabbul,
 S mind *nyelvtudományi közlemény* lesz abbul,
 Amiket föltálalsz mint jó gazda nekünk:
 Ehetünk rogyásig, ha van ehetnékünk.
 Más eledelfajra úgyis — vagy az árnak
 Vagy másnak okából — gonosz idők járnak.
 De Te gazdag asztalt elénk ma is terítsz,
 Vastagételt, cukmist rá egyaránt kerítsz:
 Lucullusi lakzi, nem ad ilyent se Ritz,
 Se Vadászkürt, honnét nyomban kipenderítsz,
 Ha nem hagyom abba rémes rímeimet,
 Amelyekkel rólad varrok íme himet.
 Finn-ugorka szósszal ott az étket osztják
 Ifjú csere-misszek: Szinnyeinek kosztját,
 Melynek híre-neve, törökborsos leve
 Már egész világnak tulajdona leve:
 Hogy röviden szóljak és ne terjengősen,
 Újra csak egyetlen-egyet mondok: Göschen! *
 Csoda-e, hogy én ma nem maradtam néma,
 Muzsámát e téma hogy megihleté ma?
 Poharamba öntök s Terád így köszöntök:
 Áldjon meg az isten s valamennyi szentök!

* Híres német vállalat, melyben Szinnyeinek finn-ugor munkája megjelent.

Csatazajban, ezer jajban a Múzsáknak képen köd ül,
Nem is köd tán, — füstgomolyag, amely ellep mindent körül;
Még a lant is, hárfahang is, melyet fölfog olykor a fül,
Szaggatottan csendül mostan, nem vigaszul, nem gyönyörül.

Te a békét, sok-sok évét harmóniák közt művelted,
ezer szívbe, ifjú szívbe öntötted be saját lelked,
kincset adtál s úgy maradtál mint az ujjom: hol a telked?
Csak egy lánc van, szívek lánc, mely körülfog, átölelget.

Lettél volna mester másban: élelmiszer-uzsorában,
bőr-, posztó-, municióban, nem a hangok gyöngysorában,
mostan fényes palotában lakozol, nem szűk szobában
s győzől mint egy új Hindenburg márkában és koronában!

Koronás királya vagy ma egy-két-három szép asszonynak,
korona előtt a szép nők meghajolnak s megfarolnak;
tényezője vagy a honnak, babért homlokodra fonnak:
van író toll, mely behódol a Mammonnak, ama rongynak.

Nem így tettél, nem az lettél, nincs vagyond: ez keserű!
Ámde mondd a csalogánynak, miért nem lett saskeselyű?
Mondd a kedves tulipánnak: mért nem lóher, négylevelű?
Szivárványnak: mért nem hintó, vagy vetőgép, lóerejű?

Te fa voltál, nóták fája, melynek édes szép gyümölcse
dúsan termett, hogy híreddel ezt az ősi hont betöltse.
Milyen áldás! Nem szül ilyent e csodákat termő föld se!
Egy gyönyörű mese jött el, hogy a képedet felöltse.

A fa, mely a szoló szőlőt s mosolygó barackot termi,
ez voltál Te, azért nem tudsz nyolcvan évvel öreg lenni!
S ha öreg vagy: öreg fának árnyékában jó pihenni,
Szőlőben is aszúból lesz jó bor, ó-bor, fejedelmi.

Táncot ropnak a pokolnak ördögei még... De hagyján,
tisztul az Ég, úgy szemlélem: átvirgogtunk már a vadján,
s hősök hekatombáin túl s vésznek, vérnek forgatagján,
lesz még szőlő lágy kenyérrel,
hű szeretet napja érlel
új virágcsőt az agg fán!

A TÁNCTÜNDÉR

Nirschy Emiliának

Az úristen egyszer régen
Elunta magát az égben.
Hogyne! Örökös hozsánna,
Tömjén, hódolat!
Egyszer ő is megkívánna
Valami ujat.

Hát leszállt a földre s éppen
Páris kellős közepében.
Ott lakott egy kis szállóban,
Tudjuk, jó soká,
S az unalom jobban-jobban
Ott is elfogá.

Vágyott messze, Magyarhonba,
Itt is termett alattomba,
S mulatott, amíg felírta:
Szilaj magyar tűz
Szent nevével milyen cifra
Játékokat űz.

Tetszett néki a magyar dal,
De a táncot már haraggal
Nézte, nézte fejcsóválva;
Oh mily balga nép!
Hova lett a híres tánca,
Az a deli, szép?!

„Azt a régit szeretem; de
Már ezt, kutya teremtette!
Sehogysem tudom bevenni:
Mint a bűn, oly rút.
Kell valamit róla tenni,
Mert a baj akút.“

Fogja hát magát és mindjárt
Összehoz egy boldog új párt.
Ő maga ügyel reájuk
S áldott lett a frigy:
Emilia, kis leányuk
Született meg így.

Nirschy bácsi, Nirschy néni
Hárman kezdtek most már élni,
S ahogy bölcsőt rengetének,
Föltűnt egy csoda:
A magyar tánc tündérének
Fényes csillaga.

Nirschykének keze-lába
Körül Isten volt a bába,
Ő lehelt beléje ritmust
Olyan gazdagon,
Hogy az szerteárad itt most
Rajtad, drága hon.

S mint bolygó a naptól éled,
Éppen úgy fakad új élet:
Új élete hosszú láncnak
Tőled, Nirschyke,
Napja te a magyar táncnak,
Testté vált Ige!

EMBER ÉS KUTYA

Báró Born Frigyesnek

Ebet ha kiművelsz, soha meg nem járod:
Válik nemesebbé;
Embert ha kiművelsz, könnyen lehet károd:
Válik dühös ebbé.
Kutya emberségre, ember kutyaságra —
Mint madár az ágra.

Sok eb sok embernél tisztesebben megfut
Hosszú életpályát,
Mégis a gazember díszes neve: „huncfut“
S embernek hibáját,
Ha bosszant felette, így méltatjuk nemde:
„Kutya teremtetten!”

Kinek nagy baja van, hogyan van? „Kutyául.”
Másképp — „kutyabaja.”
Hűtelen barátunk gyáván ha elárul:
„Eb a hite, faja.”
S akit meg kell vetni, mit kell vele tenni?
„Kutyába se venni.”

Oh kutyák, az ember mennyi mindent nem ken
Méltatlanul rátok!
Pedig önmagára cáfol kegyeletlen,
Rossz felebaráttok;
Hisz, mint drágakőre, mint szép pályabérre,
Vágyik — kutyabőrre.

S hány embernek bőre, kutyabőr nélkül is,
Mint ebé, oly vastag:
Kutyálkodik folyton, s még ha megvénül is,
Ingerli a hús-szag,
S tilosba visz útja. Szóval: eb és kutya
És ember — „egykutya“.

MAGYARUL!

Vilmos császár, német császár messzi lát:
Magyar nyelvre taníttatja a fiát.
Úgy bizony: magyarul
Eitel Frigyes porosz herceg most tanul.

Kérdi tőle Bécsvárosban egy nagy úr:
„Német herceg magyar nyelvet mért tanul?
Hogyha tud teutonul,
Mi a szösznek akar tudni magyarul?“

Eitel Frigyes im ezt adja válaszul:
„Apám mondja: tanulj fiam magyarul;
Csak tanulj magyarul,
Jöhet idő, hogy az ember rászorul.

Van sok nagy úr, kinek napja úgy elmul:
Életében soha semmit nem tanul.
Illenék, s nem tanul
Soha semmit, legkevésbé magyarul.

De van, aki helyettük is megtanul
Mindenfélét, többi között magyarul,
Meg bizony, megtanul:
Jöhet idő, hasznát veszi finomul.“

... Így álmodtam — hej, de balgán, botorul!
Német herceg dehogy tanul magyarul!
Magyarul nem tanul,
Tanul tovább szegény magyar — teutonul.

KOSSUTH HALÁLÁRA

A ki nemzetének új életet adott,
Meghalt a megváltó! Meghalt, s föltámadott.
Három nap se kellett; a végső lehellet
Nyitja meg előtte a legdicsőbb mennyet.

A legdicsőbb mennybe, mely világra küldte:
Népének lelkébe diadallal ült be.
Mint a nap, kitörvén felhők fátyolából,
Annál ragyogóbban, égőbben világol.

S ez lesz csak az élet, amelyet most kezd ő,
Milliók szívében új reményt élesztő,
Századokra szóló, firól-fira szálló,
Teremtő erővé, hatalommá váló.

Szárnyán az időnek nagy napok ha jönnek,
Az váltja ki lángját ennek az erőnek.
Mint apostolokban az Úr lelke hajdan,
Úgy fog hatni bennünk ellenállhatatlan.

Most, miként a tűzhely parázsát hamúval,
Fedjük be varázsát szívbeli mély búval;
Hadd vessen majd lobbót nagy idők hevében
S nagy tettekre hívjon Kossuth nagy nevében!

ESKÜVÖRE

Igaza van Kivekäsnek:*
kis nemzetek mind kivesznek,
hogyha számuk lepad!
Oltárodra, honszerelem,
szebb ajándék sohse terem,
mint amilyent Hymen ad.

Föl, a dicső áldozatra!
Mert legény köll itt a — latra,
munkabírás, tetterő;
nem arravaló az asszony,
gondozatlan hogy elasszon!
Dolgozni: ez itt a fő.

— 1919 —

* Kivekäs, jeles finn író, magyar elbeszélők átültetője. A vörösök lelőtték Viipuriban.

AZ ÉLET

Kelemen Bélának küldtem

Az élet nem kéjutazás!
Ha gőzhajón: ott vár a zátony;
ha kocsin, ha paripaháton:
vár bú-baj mindenütt, barátom,
vár mindenütt a nagy kaszás.
Hajóra ülsz s úgy utazol?
Minél dúsabb lesz rakománya,
tenger szélvésze vagy zshiványa
csak annál jobban megkívánja,
örülhetsz, ha csak kirabol.
Lóháton ülsz mint büszke úr, —
kakas, aki ülőjén fent ül —
s míg visz a ló, utadba lendül
kő vagy hordó — félhetsz ilyentül —
s tán ember is, aki leszúr.
Gyalog mégy? Ez se biztosabb!
Lehajtod a virágos ágot,
Szakítsz egy-egy nyíló virágot,
de kígyót rejteget az ág ott,
kezedre biztosan lecsap.
S ha eljutsz ama tengerig,
amelynek nincs dagálya, sem apálya,
s amelyen véget ér a pálya:
ott ama percre, mely szemed lezárja,
új, szebb élet következik.
Mert csak mulandó nyűg a test!
El kell azt nyűnöm, elviselnem,
csak úgy repülhetsz, égi lelkem
oda, ahonnan útra keltem:
csillaghonodba egyenest!

VISSZHANG A KALEVALÁBÓL

Szinnyei bácsinak, felesége elhunytakor

Tuonelának torka táva,
hullnak bele a halottak
s hull a könny a költözőkért,
míg magunk is le nem hullunk.

És minél több gallyat tör le
szívünk fájáról a szörnyű,
annál könnyebb lesz követnünk
egykor majd az elmenőket.
A göröngy, mely rájuk gördül,
utánuk sietni unszol:
amint több- és többet takar,
jobban-jobban húz le hozzá;
végre inkább lenn is lennénk,
nincs örömünk napsugárban,
inkább mennénk mint maradnánk,
és maholnap menedéket,
könnyebbséget kínál Tuoni.
Mi tartana többé talpon,
ha szerető szívek szála
vissza nem von e világhoz?
Téged ilyen szál temérdek
köt körünkhöz, kik szeretünk:
ezt öntözi Isten írul
bús szívednek bánatára!

*

Jó Szinnyei bácsi, nem maradsz egyedül,
bár életed párja mellőled sírba dűl!
Ha van, mi vigasztal ily keserű gyászban,
vigasztaljon az, hogy veled vagyunk százan.

Veled vagyunk ezren, írók nagy családja,
hú szívünk tebenned a családfőt látja,
engedd, hogy viseljük zord kereszted súlyát,
megosszuk magunk közt nemes szíved bűját.

Nem adhatunk néked azt, amit elvesztél;
mit adnánk egyebet igaz szeretetnél?
Ám ezt bőven adjuk s egy szívvel fogadjuk:
Szinnyei apánkat soha el nem hagyjuk!

MAI HÁZIURAK

Pörlei bérpalotát épít s megtölti lakóval,
Ám a lakója, szegény, nem lakik ott, de lakol:
Búsás bérén túl szőrét s bőrét lekopasztják,
S így a lakó alak — oh! — Bőr-le-ivé alakul.

JÖN AZ OROSZ...

Jön az orosz és ezúttal
megváltónkul jön Kossuthtal!
Jön, hogy védelmünkre keljen
megrablónk, a Nyugat ellen.

Jött bizony, de Kossuth nélkül!
Hej, a magyar zöldül-kékül.
Nyugat — Kelet?! Most megtudja:
egyik eb, a másik kutya.
— 1919 —

EZÜSTLAKODALOMRA

Ezüstlakodalom! Miért éppen ezüst?
Nem sütöm ki, bárha föl fejem mint az üst.
Azért-e, hogy aki boldogan megérte,
Díjul a hájába ezüstöt kap érte?
Vagy tán az ezüst, e nemes érc, a jelkép
Két szív szerelmére, mit idő el nem tép,
Amelynek se napfény se zivatar nem árt,
Mely örömben, búban nemes, tiszta, szilárd?
Vagy jelenti e név tán azt a sok kincset;
Mit egy évszáznegyed két szívben elhintett:
Hitvesi boldogság drága emléktárát,
Mely örökségképpen évről-évre száll át,
S ahány évvel régibb, annyival többérő,
S még többet: *aranyt és gyémántot* ígérő:
Újabb negyedszáz év arany koronáját,
Hú családi körben hosszú fényes pályát,
S még tovább, reményét boldog öregségnek,
Gyémánt ragyogású nagy kegyét az égnek?
Ez vagy az találóbb, már én el nem döntöm,
Inkább a dicső nap hőseit köszöntöm,
Ünnepük szívemnek ünnepe is lévén,
Régi jó barátság köteléki révén.
Rég volt bizony, rég; de szinte most is látom
A két kis nebulót: magam és barátom.
Nyalka fiúk voltunk; Magyar- s Németladon
Nem volt, mint mi ketten, két olyan szeladon;
De olyan se ám, ki orrát fentebb hordta,
A szegény parasztot lenéztük gyakorta;

Bár együtt fürödtünk a grófék tavában
 A pór legényekkel s lányokkal javában.
 De külön helyünk volt kettőnknek a tóba,
 S világért sem álltunk volna velük szóba;
 Csak elnéztük izmos mezítelen testük,
 A falusi nimfák bájait kilestük.
 Majd jöttek az évek. Utaink elváltak.
 Mennyi minden történt, míg összetaláltak!
 S most, hogy e kedves nap egybehozott újra,
 Zeng szívemben öröm s megindulás húrja.
 Látom azt a nagy fát, melynek egyik ága
 Gyerekpajtásomnak olyan édes, drága;
 Látom a nagy fát és az öt ágat rajta,
 Mind *gyengébb* nemű bár, ámde mind jó fajta,
 Mind csupa víg élet és egészség, rávall
 A törzsre, mely hajtá kettős sudarával.
 Valóban e kép a virulásnak képe,
 Nyugton nézhet e fa a jövő elébe:
 Az áldás, mely eddig nevelte oly nagyra,
 Nem fogja elhagyni, soha el se hagyja,
 Sőt még erősítse díszes terebélyét,
 Ágait, lombjait, minden csemetéjét;
 A csemeték száma csekély ugyan ma még —
 Csak jól imádkozzunk, megsegít a nagy ég!

EZ A BALOGH...

Ez a Balogh, ez a Jenő
 (Amily balog, úgy éljen ő!)
 Kiskoruakat fenyeget,
 Csinál nekik törvényeket:
 Rossz kiskorút, ha ez kirug,
 Javítóházba ő bedug
 S ott tartja jó soká, soká:
 Míg nem lesz — munkapártivá.
 Ily törvény nemde kitűnő?
 Csak egy a bökkenő:
 Miért nem oly törvényt csinál,
 Mely sürgősebb a mainál:
 Javítóházakról, hova
 Nagykoruakat hordana

S hol a munkát, mely nemzeti,
Velük ő megszeretteti?
Ez sokkal égetőbb dolog,
Miért nem ezt teszi Balogh?
Tán nincsen elég nagykorú,
Ki javításra rászorú’?
„Van; csak hogy ők — úgymond Balogh —
Már mind javíthatatlanok,
S a munkát, bármily nemzeti,
Gyomruk be nem veszi!”

* * *

Nemzési munka — — ez az egy,
Amelyre mind repesve megy;
Csak egyet ints nekik Balogh,
És e javíthatatlanok
Hada követni fog!
— 1914 —

EGY VILÁGJÁRÓ MŰVÉSZÜNKHÖZ

Neved magyar, magyarabb az enyémnél,
az idegen vele nem boldogul;
de mihelyest a dobogóra léptél,
a szemekben varázslat tüze gyúl:
minden betűje muzsikál nevednek,
s a szemekből gyönyörrozsák nevetnek.

Míg a világ fölött véres haraggal
a gyűlöletnek angyala repül,
te jössz mint földre szállott békeangyal,
és a romokra öröm települ,
lelkünk felölti ünneplő gunyáját
s az örök szépnek járja égi táját.

Szerezz sok ilyen ünnepet hazádnak!
Szegény ez, bár dicsőséggel rakott.
S ha másfelé tán kincsekkel kínálnak,
szíved soha ne cseréljen lakot!
Dicsőbb anya sok lehet a tiédnél, —
de anyát mással mennyiért cserélnél?!

Varázsvessző a nyirettyű kezében,
általa mint király uralkodik.
De tudod-e: a csalogány legszebben
a maga fészke töviben dalol!
Elhervad az ibolya, ha levágod;
földjével együtt nevel új virágot.

Varázsvessződ hadd gyűjtse messzi földön
a hírnevet, dicsőséget, vagyont;
csak szíved tőlünk el ne hidegüljön,
szívedben hordozd mindenütt a hont.
Egész világé vagy művészetteddel,
de magyar vagy, miénk vagy, ne feledd el!

Egész világ, mint eb a holdvilágra,
te ősi nemzetedre úgy ugat.
Húnok valának, a nagy Etele ága,
meg-megtépáztuk egykor hajukat!
Ösmerd meg őket: akik így ugatnak,
e véredek ma „őrei Nyugatnak“.

Eurázia korbácsa, lelki mérge
nem vett ez ősi nemzeten erőt;
a szent királynak ösvényére térve,
pokolba íztük a szentségtörőt.
S most ránk: hazádra, büszke régi szittyák
népére az új húnokat uszítják!

Krisztus palástja lett Nagy-Magyarország,
a Krisztusért elhullt hősök hona!
Jutalmul érte most megostorozzák,
fején — mint Néki — töviskorona.
Krisztustalan pogányok ásnak, ásnak —
légy hírnöke Te a feltámadásnak!
— 1920 —

INTELEM

Torkig vagyok a sok beszéddel,
a tett-mező csupa ugar!
Hagyjátok már a szó nesztét el,
s amiben mindőtök fukar:
beszéljen a tett, a férfiu-kar!

KOSZTOLÁNYI DEZSŐNEK

a „túlvilági“ dialógus kapcsán

Ha verset írsz, ha prózát,
a másvilág beszél tehozzád
fenséges, komor hangokon.
Tolmácsolod a föld fiának,
a mennybeliek mit kívánnak.
De lám, a föld fia süket,
és égiekkel éppen nem rokon.
Fülük mellett az Ég szava
értetlenül suhan tova,
befogják előle a fülüket.
Bánják is ők, az Ég mit izen;
kiálts: „Rebach!“ ott vannak íziben;
mutass ki egy bankót az ablakon,
rohannak rá vakon.

A TINÓ ÁRA

„Hol a tinó ára?“ — Kenddel
mulati órára ment el.

„HOMMAGE À PETŐFI“*

Ferenczi Zoltánnak

Tények szónál többet nyomnak.
A Petőfi-múzeomnak
ki az apja, ha te nem?
Ezt le kell rögzítenem.
Most ez a szülötted, lásd,
szült egy újabb folytatást:
unokád e kisdéd itten,
s im öledbe buj meghittén.
Mint nagyapát úgy ismer meg
a hozzád hasonló gyermek,
amely máris csupa mozgás,
eszes, nyelves, piros-pozsgás,
szóval: jó Ferenczi-vér
s nagyapai áldást kér.

* Külföldi költők Petőfiről, eredetiben és magyar műfordításban. A La Fontaine Irodalmi Társaság jubiláris kiadványa. Ferencinek tiszteletpéldányul küldtük.

ÚJ HERKULES

— Egy politikushoz —

Minő szerepre vállalkoztél
Oh Herkules, új s ifjú seprő?!
Munkáért, amely nem lesz apró-cseprő,
mi vár? Méltatlan osztály:
odor — lomtár — szeméttető!
Új gazda jó, vele új személyzet,
előlről kezdik az egészet,
a szenny megint az égbe nő;
mert minden, amit ember alkot,
a ronda állatörsre üt
s mint nála őslényegyszerűt,
karolja föl a régi piszkot.
De rád, a régi, jámborseprűre
Ki gondol? Így esel — plűre.

JÓTÉKONYSÁG

Néhány ezer száját betömnek,
egy-egy földönfutó egy-egy zugot kap,
nehány pengő jut néhány nincstelennek,
s polgári keblünk már nyugodtabb.
De milliónyi tengő-lengő
nyomorultnak nem jut se pengő
se más. S ezek belenyugosznak?!
Kész zsákmányául a gonosznak,
temérdek az ily nyugtalan itt!
S ez az, ami engem nyugtalanít,
ez álmaim lidércnyomása,
ez gondjaim végállomása,
s ez ellen csak folt hátán folt
minden jótékonyági bolt...

FRIEDRICH

A gesztenyét — sületlen — kikaparja,
s új élet hajnala dereng;
feljött a nap, de hajh! felhő takarja,
s ő Mariusként romokon mereng.

Mátyás király — azaz, bocsánat,
 az új főtanácsosz — tankövet —
 magának szebbet, jobbat mit kívánhat
 mint messze szálló hírnevet?
 A példa vonz, s ő nagy példát követ.
 Koponyájában — oh mi kéj! —
 a gondolatok liftre járnak;
 de bár nappal van, bárha éj,
 a liftre mindhiába várnak:
 megállt, s ez ellen nincs segély.
 Hát egyszer, úgy inkognitóban, —
 s inkognitója szigorú —
 ökelme a Frimmhez betoppan.
 Mozgás a hátulsó padokban
 s egy hülye hang: „Nini, új fiú!”
 Hülyék intézete van itt,
 a tanító éppen tanít
 s a jövevényben új hülyét gyanít;
 nem szól, de jaj! megszólal ám a vendég;
 ott áll egy vélt nagyobb növendék,
 megkérdi: „Maga mióta van itt?”
 Az is vendég volt, fiatal
 költő, de képe hülyére vall;
 most, mintha csak mennydörgős-menkö
 legyintené meg, ígyzen zeng ő:
 „Lágy Pál vagyok, alanyi költő,
 ismert a magyar földtekén!”
 Főtanácsoszünk sóhajt: „Szegény.”
 Melyik hülyébb? azt kérdem én.

CSAK SZERÉNYEN!

A szépet én mindig szerettem,
 akárkié volt az a szép,
 ha lehetett: meg is szereztem
 magam kedves sajátjakép.
 De mindaddig sohase néztem másként,
 csak mint az Égen csillagot
 s örültem, hogyha látomásként
 felülről rám is ragyogott.

KONYHAI RÉMEK

„Löttek a főzőkanálnak!”
E beférkőző tan álnok.

Régi lány, tikmony ha kellett,
ott maradt a konyha mellett.

Főzőlánynak kabala:
„Itt a vitéz baka, la!”

Főzőlánynak — jeles axióma! —
csinos soffőr s vele taxi jó ma.

SIC ITUR AD ASTRA

Elkezdéd kisiparral,
két-három pár hű férfikarral:
ezek dolgoznak érted,
a dolgukat magad is érted,
becsvágy is buzgón sarkal
s a szerencsét is megkísérted,
tán véled máris messze nyargal.
Ha két-három helyett megannyi
száz van, talán el fog ragadni,
feldülsz és nyakadat szeged. De
tán felvisz felső rétegekbe:
közgazdasági tényező vagy,
pénzes zsákodból, amely rémítő nagy,
meg-megtömőd a választási kasszát,
enyhítve mindig szörnyű snasszát:
így érdemeid mint verőfény
nyilvánvalóan tündökölvén
s munkásaidnak veritéke árán
magad' a munka hőseként gerálván,
e kikiáltott érdemek
most már továbbsegítenek.
Dicsőségednek magas ormán
a legfelsőbb hely kegysugára
esik a „haza nagy fiára”;
nemessé tesz a magas kormány,
s a világrenden, amely így szól:
„A munka nemesít” —
dicső példádnak hála, ímhol
makula nem esik.

A HÓLYAG

Mindenütt jelen vagy: ebben
istenhöz legislegszebben
hasonlítasz.

Imádnak, de sokkal többen
szídnak; szívem meg-megdöbben,
mennyi ellentmondást szítasz.

Öntengelye körül forgó
hinta vagy! Kísér nyikorgó
zene, s hurrázó sereg
lóg rajtad; ily hódoló had
híján a súly lehull rólad,
s vagy, ami vagy: roppant hólyag,
üres bugyboréktömeg.

ALSÓ, FÖLSŐ SZOKNYA...

Hosszú volt ezelőtt,
s az utána lépdeltől
jól belepte porral.
Egyszerre megrövidült,
tüdő, szem és száj üdült,
haladtunk a korral.

De mit higiéné!
Maguknak, kis néne,
csak a hosszú köll!
Alsó, felső szoknya —
huncut, aki szokja
és a rövidre füttyöl.

OTTO MANNINEN

A finn Homérosz, Molière,
a finn Arany, Petőfi terve,
magyar népköltés — mily siker!
Színaranyból van mind kiverve.
Mint Pesten mondják: „ötös iker”.
Ez Manninen. Oi, terve, terve!

TYÚK VAGY TOJÁS?

Tyúk volt, vagy tojás az első —
rég vitatja sok jeles fő.

Ma — tudom én, tudja más —
tyúk az első állomás!

Tyúkfí méltán kotkodácsol:

„Ugyan hol volt a tojás, hol,
mikor én már készen álltam
s kotkodáltam?!“

Oh, e ténynél nincsen tényebb;
légy tehát tojás szerényebb!

Amíg héjad ki nem nyílik,
kotkodácsolnod nem illik!

S még aztán sem, míg az érett
tyúki önsúlyt el nem éred.

A SZOVJETPARADICSOM

Paradicsom, a föld hátán?

Ördög szövi osztogatán,
moszkvai!

De úgy nézem: ez a sátán,
a mai

rosszabb mint a bibliai;

hisz attól az éhes Ádám

még almához is jutott;

ez a mai mitsem ád ám,

almát — ígér, s ád — botot'!

OKOS A ZSIDÓ

Dialógus

„A zsidónak nincs Krisztussa,
nincs is néki mennyben jussa!

Benne van a véribe,
földi jókkal éri be!“

— Érd be te az égivel,
néked hagyja jó szívvel.

ORVOSI SEGEDELEM

Szovjet, főtorzsorvos úr,
fáj a sebem, oh hogy szúr!
Gyógyíts meg hát engemet:
szovjed ki a sebemet!

— 1920 —

MOLIÈRE

Molière, te dicső fénytorony,
Oh, jer s bűvös fénykörödbe vonj!
Nézd, oly szomorúak szerte
a jó kedvnek kútjai, kertje:
gaz fölverte, föl bizony.

Könyárban szemünk, orcánk,
kiül rajtuk az iszony.
Bánat szurdalja szívünk,
mint halét halász-szigony.

Jer, fénytorony,
jer, dúsgazdag derű,
te a keserű
létharcokon át mosolygó napsugár,
fény-ír,

akit fénysovár
lelkünk visszavár,
lelkünk visszasír.

Jer vissza, jer, jó Molière!

Nézd, alig van ember,
akit bánat nem ver.

Molière, te dicső fénytorony,
Nézz csak szét e gyászkoron,
gyász soron,
száz toron!

Gyujtsd föl égi lángod,
s áraszd el a világot,
mely ma egy sírhalom,
vérlepte rom.

Molière, te dicső fénytorony,
nézd, mily messzi terjed a Bakony!
És nem égbetörő nagy fák, —
nem ezek tűskéje vág.

Nem! Csak cserje, alacsony;
most ezeké itt az uraság.

Csúf kígyók csúsznak,
 testünkre kúsznak,
 velük népes a pagony.
 Ránk fonódnak, ölnek-nyúznak,
 haldokol millió Laokoon,* —
 legelől ez a szép ősi hon,
 mely csüngve-csüngött ajkadon,
 s vidámság vára volt egykoron.
 És ma? Egünk fekete korom.
 Jer vissza, jer, jó Molière!
 Gyujtsd föl égi lángod
 s áraszd el a világot,
 mely ma egy sírhalom,
 vérlepte rom!
 — 1920 —

A TENYÉSZÁLLATVÁSÁRON

A méltóságos asszony bámul:
 bikát mutatnak itt csodául.
 „Mindennap ötször boldogít tehént!”
 Ő méltósága méltatja e ténnyt:
 — Mondják meg az uramnak!

Az ura jó s ugyancsak
 dícséri a dicső bikát,
 minden bikák legjobbját.
 És kérdi, vajjon hogy van az:
 a tehén mindig ugyanaz?
 „Oh nem, mind sorra jönnek.”
 — Mondják meg drága nőnek!

SORS MALA, NIHIL ALIUD?

Volt 365 (!) nadrága,
 mind új. Sohse mondta volna: drága.
 Birtoka volt, remek rózsáskertje:
 Csupa szép nő. Mindenét elverte.
 Nem maradt, csak rengeteg váltója,
 s egy revolver lett a megváltója.

A KIS OKOSOK

„Heut bin ich elftárs, morgen bin ich zwelftárs“ —
jó puha sváb kenyér, melyből vígan szel más
kéz, mely a szittya
köpenyt szélhez igazítja
s az iménti szelet szidja.

BULGÁRIA

Mint Dávid törtél Góliátra;
oh hősök hőse, bátrak bátra!

Nem csalt meg a turáni vér.
Halált vetettél és arattál,
dicső harcban felülmaradtál,
hullott fejedre a babér.

De szláv hűség és *graeca fides* —
Most megtanultad bezzeg, mit tesz,
hogy egy követ fujtál velök!
Te húztad őket föl a dombra,
hol cinkosuk les alattomba
s együtt a négy a mélybe lök!

De még előbb ruhád letépik:
gyönyör a rablott holmi nékik
és így gurítanak alá.
Kikezdted, aki őket falta,
most téged esz meg ez a falka:
szerb, cernagorc, görög s oláh.

S ha győznél is, — egy négyük ellen! —
bár csuda lenne, hihetetlen,
amelyről késő kor regöl:
a főrabló — gonosz a mája! —
már ott vár lenn, hogy rádtukmálja
gonosz békéjét: s ez megöl.

Te, színleg halva, élten éltél:
Két hosszú nyár és hosszú két tél
erődet újra pótolá.
A régi vagy ma, s nem ő téged,
te operálod ellenséged:
majd ő kerül a kés alá!

S a Góliát? Nos, hova lett ő?
Lám ő is él s van karja kettő!
Jaj annak, akire leüt!
Kétszerte jaj, ha majd ti ketten
harcoltok, de szövetkezetten
egymással, és velünk együtt!

E játszma lesz a legutolsó:
vagy dicsőség, vagy a koporsó,
fényes jövő vagy sír, setét,
csak ennyi lesz kockán, több semmi
s meg fogjuk ezt a játszmát nyerni!
Más féltse rongyos életét!

— 1920 —

PIROS ÉS VÖRÖS

Piros Pünköst, piros hajnal,
piros alma, piros rózsza:
ilyen bájjal, ily pazarral
mi ér föl? Egy szép lány csókja.

Piros pipacs, piros zászló,
álom, nagy jövőndőt játszó,
piros-pozsgás szép leányzó:
a tiétek, ifjú elmék;
nálam: elmosodó emlék.

Vörös kutyó — vörös himlő,
vörös kakas — vörös him lő:
mind zenebona, nem bona zene — —
rágja ki a fészkes fene!

— 1920 —

VÖRÖS KUTYA ...

Vörös kutya, vörös ló,
mondják: jóra nem való.
S a vörös világcsaló?
Vörös ördögnek való.

— 1920 —

Siratori Kurakichi professzor úrnak, Tokio.

Szállj lelkem, oh szállj Napkelet felé,
Kelet vize fürössze meg világod!
Nyugotnak szennye rakodott fölé,
Szerezd meg ott a régi tisztaságot.
Új lelket ölts a mainak helyébe,
Úgy állj a régi nagy testvér elébe.

Szállj lelkem, szállj el Napkelet felé,
A nagy testvért köszöntsd nagy szeretettel.
Tízezer év tőlünk elterelé, —
Az egyesítő perc most érkezett el!
A két testvéri szív egymásra dobban
S egymást szeretni megtanul ujonnan.

Szállj lelkem, szállj hát Napkelet felé,
Testvéred vár ott a dicső, a drága.
Színét a Nap barnára pörkölé,
De lelke: lilium fehér virága.
Minket kívülről kent a sors fehérre,
Míg korom ült be lelkünk fenekére.

Oh szállj hát lelkem, Napkelet felé,
Hogy ott a fölkelő Nap üdvözöljön;
Hagyd itt e földet, mely az éjjelé
S borulj le ott a szent rokon földön.
Elődbe jön a nagy testvér — Hozsánna!
Már nem vagyunk a Nyugot árva lánya.

Oh szállj hát lelkem, Napkelet felé,
Hátat fordítva ez aljas Nyugotnak,
Amely lábát oly sírba törölé,
Hol érte elhullt hőseink nyugosznak.
Oh fölkelő Nap szent hazája, Nippon,
Nem forrt-e véred e látványra titkon?!

Szállj lelkem, szállj el Napkelet felé,
A lovagi becsület őshonába!
A Nyugot ezt meg nem fertőzheté,
Ezt nem tapossa álnok győzők lába.
Ölelkezvén a nagy rokon Kelettel,
Jövőbe nézz, új hittel, szeretettel!

KORNFELD

Kornfeld, úgy-e, búzamező,
a világot élelmező?
De a mező teremhet-e,
ha magot senki nem vete?
Vetőmag: pénzmag kell oda,
hogy megteremjen a csoda:
szív- és észnek kenyere, mit
gaz Trianon el nem veszít.
A magvetőt, a legnagyobbat Pesten
soká szeresse Isten!

LUKOVICH ALADÁRNAK

mint örömapának

Két ősi fának két új ága
Egymást keresve, megtalálva,
Összefonódnak új életté.
Ne vágja soha semmi ketté!
Legyen virága, legyen gyümölcse,
Nyelvét az irigy reá hadd öltse.
(Minél több irigy, annál jobb a frigy;
Embert emberül angyalnak ne higyj!)
Háznagy fiának dukál tán *nagy ház*.
Ritka, hogy abban nagy öröm tanyáz!
Olyant kívánok, amely bár kisebb,
Öröm van benne s nincs benne szívseb;
Amely bár hangos, sohasem pertül,
Friss háziasszony ott fordul-perdül;
Felváltva munka, felváltva: játék —
Ily frigy az égtől roppant ajándék!
Kérésemnek ha lesz fogamatja:
Ezt is megadja a mindenek atyja.
— 1920 —

SZÉPET A HASZNOSSAL

Testi ruhája régi, mosatja
s a szép mosónét simogatja.

Amióta rovom útam,
De sok mindent megtanultam:
Mily gazdagság, mennyi kincs!
S amióta öreg lettem,
De sok mindent elfeledtem:
Koldus vagyok, semmim sincs.

Hej, ezelőtt negyven évvel
Milyen ifjan, milyen hévvel
Úsztam le a létfolyón
Mint kődarab, érdes, durva;
S most itt láttok lecsiszolva,
Gömbölyűn, mint egy golyó.

Meddig visz még a víz sebje,
Meddig súrol még kisebbre,
Meddig forgat és csiszol?
Nemsokára letelepszem?
Vagy csak későn mint kavicszem
Maradok el valahol?

Majd ha eljutok e ponthoz,
Amely végre nyugalmat hoz
És a földdel összeköt,
Oh, hagyjatok engem ottan,
Legyek holtan, ami voltam:
Egy a milliók között!

— 1920 —

RÉGEN ÉS MOST

„Hass, alkoss, gyarapíts“ — így szól a régi költő
és áldoz a Hazának.
„Has, alkoss, gyarapíts“ szól egy új emberöltő
és áldoz a Hasának.

„A Haza minden előtt!“
a régi költő így szavalt,
kérdézz meg ma egy fiataalt,
egy kasza-kapa kerülőt, —
így fujja ugyanazt a dalt:
„Minden a haza előtt!“

AZ ÁRPÁDFÜRDŐBEN

Van itten fürdő, szénsavas,
de hajh, nem látta még a Vass;
mert hogyha látná, vallom szentül:
kisgazda úr, ki most itt bent ül,
repülne rögtön kifele
s az egész vircsaft övele.
Fürdőtörvény, amelyet rég vár
az ország, nem maradna légvár,
Györgyforrásunk nem györgyedezne,
hanem Vass néven csörgedezne;
Zsuzsit megkapná persze Dréhr
mint fehérnépjóllétvezér;
itt fürdőélet zakatolna,
Somogy, Fehér, Baranya, Tolna
fiatal népe s aggja itt
öntözné helyre tagjait.
De hát Fehérvár hasztalan
vár: helyzete vigasztalan.
Noha vizében vasa van,
maga, pénztára vastalan,
imádkozik a Vassnak, Dréhrnek:
Oh jöjjetek fürdőtündérnek
s Árpádot, amely így lesz rommá,
búvöljétek paradicsommá!
— Székesfehérvár, 1921 —

HARPAGON

Pénzt kaparít garmadába
s rajt' ül a cudar magába.

KAVICS MEG GYÉMÁNT.

Egy pesti karcos ignorál
egy Babitsot! Bölcs híg morál;
hisz bárhogy is próbálja ő,
csak gümecs ő, nem drágakő;
hiába csillog-villog,
rajt' ül a gyári billog!
Gyémánttal a kavics rokon,
de nem fog a Babitsokon.

A JÓLLAKÁSI HIVATAL

Van egy intézet valahol,
Hogy hol? titok, találd ki,
Ahol mindenki meglakol,
Akár bemegy, akár ki;
Veled ha szóba állnak ott,
Már *nagy dolgot csinálnak* ott.

Ha jóllakásról szössz reményt
S kitárod ott e szőtttest,
Úgy meglakoltatnak szegényt,
Hogy léssz olajba főtt test:
Rád hull égő olajtus ott,
Örökre elmegy gusztusod.

Előtted, mégy bármily korán,
Ember tolong ezernyi,
Aki mind egyget kér, kíván:
Jóllakni, ennyi, ennyi!
Csajkával mind ott ácsorog,
Csajkába nyáluk bécsorog.

Konyhán rotyog a potya lé,
Csajkába ezt beöntik,
S habzsolják, tartva kifelé,
A lóvá tett oktondik.
Mind habzsol és mind oly dühös,
Mert az, amit habzsol... szagos.

De hang nincs, hogy szóvá tegyék;
Potya, le kell hát nyelni!
„Én ettem, más is hadd egyék “ —
Gondolja valamennyi.
Így fest, amelyről szól a dal:
A Jóllakási Hivatal.
— 1922 —

ADY KÖRÜL

Ne hallgasd e maradit;
ez csak egyre mar Adyt,
s egyre alulmarad itt!

Egy fa díszlett közepén a kertnek,
 Rajta édes gyümölcsök teremtek:
 A szabadság fája volt e fa.
 Terebélye napsugárban fürdött,
 Száz ország lelt árnyékában üdvöt,
 Csak a magyar nem jutott oda.

Nézte sok-sok esztendeig, százig,
 Gyümölcséből más hogy' lakomázik...
 Gyermek néz így dús kirakatot.
 Addig nézte, míg a fával együtt
 Ő is megnőtt és a régi elnyűtt
 Kerítésen nagy rést vághatott.

Szabad lett a tér, az út a fához,
 Jön a nemzet, meghatottan áldoz
 S a nemes gyümölcsöt éldeli,
 Úrnak érzi önmagát a honban,
 Miként Ádám a paradicsomban;
 Élete most ép oly édeni.

Márciusnak fényes csillagképe,
 Te ragyogtál be a komor éjbe,
 Amit oly szép hajnal követett!
 Ifjú hősök lánggal égő lelke,
 Mint a szél a habot, úgy ölelte
 S vitte szárnyain a nemzetet.

Vitte föl a dicsőség ormára,
 Hej, de nagy lett a dicsőség ára!
 Könny és vér és átok és panasz...
 Odavolt a boldogságos éden,
 S kapujában nem ember, — mint régen —
 Állt harapós, vérengző kuvasz.

A hazából nem maradt, csak éppen
 Ami elfért a szív rejtekében:
 Oda zárva vitték messzi el.
 Itthon rablánc, künn szabadságzellő,
 Rózsafákra csókjait lehellő —
 Ott Irányi rózsákat nevel.

Rózsát ültet: remény rózsaszálát,
Illatával röpke szellő száll át
A határon, földön és vizen...
Röpke szellő, tavasz hirdetője, —
Csüggedt lelkek fölújulnak tőle:
„Márciusnak idusa izen“.

S egy tavasszal — ó, hogy vártunk rája! —
Kivirult a Március rózsája,
Visszatért a bujdosó sereg.
Egykor ők is mint a róza nyiltak —
Hol vannak már, hol vannak az ifjak?
Egy-kettő él, az is mind öreg.

Hol a régi lobogó, amelyre
Fölesküdték, kezüket emelve?
Csakis egy van, aki tartja még.
Tartja híven, ifjonti erővel
Mint ezelőtt jó húsz esztendővel.
És megáldja munkáját az ég.

Kis csapatja megnő zászlóaljra,
S diadalról viszi diadalra,
Lelke szikla, jelleme acél.
S ez: tetőtől-talpig férfi volta
Ellenét is búvkörébe vonta.
Így győz, aki szent eszménynek él.

Szent eszménye a Haza volt, érte
Hősi karját, vérét nem kímélte.
Álma volt a boldog, nagy Haza...
Boldogtalan kis Hazára néz most...
Föl a szívet, Föl a kart, az izmost!
Lesz még egyszer néki igaza!

— 1923 —

ÖN-TRIANON

Más ember, kit sujt önnön Trianonja,
szájától még a pipát is megvonja.

I.

A tömegnek szívében nincsen oltár,
Eszménye ott mint szent tűz nem lobog.
Ha véle tartva, kedves papja voltál,
Meglásd, bizalma csak futóhomok.
Építs reá — légvárad még ma ott áll,
De meddig? — Jönnek zimankós napok:
Jön egy szájhős, egy senki a seregből,
Egy pillanat — s kiütnek a nyeregből.

Akit a népkegy fölemelni látszik,
Az papiros-sárkánynál nem egyéb.
Fonálvégen függ és vele ki játszik?
Két gyermek, két iker: a szél s a nép.
Egyenlő baj: a szél akár hibázik,
Akár sok, és nekivadulva tép,
Bevonjuk a sárkányt, mint hasztalant már,
Új szélre, sutba vetve, itt alant vár.

Nem a játékos népkegynek porondján,
Nem ott kerested a pálmát Te, nem!
Mégmérttél a nemzet aranyfontján,
— ily mérleget csak nagy idő terem —
S nagy ember szólt, a haza bölcse, mondván:
„Súlyát, színét aranynak ismerem.”
Ítélet volt, az is a legjavából:
Isten szava szólt nagy bölcsünk szavából.

A multba volt ágyazva ez ítélet,
Andrássyak multjába mélyedőn:
Történelem ütött rá oly pecsétet,
Amely kifog a romboló időn;
Választani kellett halál vagy élet,
Király vagy nemzet közt a harcmezőn, —
Ő választott, nem nézve jobbra-balra,
Lépéseit a kuruc ős sugallta.

És szembenéz, mint őse, a halállal.
És győz a hon, ha bukni látszik is.
Így bukván el, harcot most újra vállal,
A jognak harca ez, s a jog: paizs.
Folytatja nem ökölrel, mellel, vállal,
Most fegyvere csak szellemi tövis:
Szúró tüskéje felsőséges agynak —
Gyönyörű harc! méltó tere a nagynak.

S a Jog győz! Nemzet és királya egy lesz,
S e kettős szentség fő-fő papja ő.
Miként előbb állt híven amaz egyhez,
Most minden gondja ez a két erő.
Mily diadal, az Ég tovább ha kedvez,
S a két sudár egymással összenő!
Király és nép együtt, eggyé szövődve —
Hazám, bizton tekinthetsz már jövődbe...

II.

S a magyar földnek minden berke, bokra
Bízó remény dalától harsogott.
Virradtunk bár nem — szeretem — napokra,
S szélvész cibált meg minden ág-bogot:
A két sudár állt, mint az Egység szobra,
Tüzet a mennykövektől sem fogott,
Mert rajta, míg a vészfelhők zenéltek,
Ott volt szeme magyarok Istenének.

Egységben az erő s társul magához
Erő csak az erőt fogadja el.
Eddig lekötve társtalan magányhoz,
Erőnk, egységünk most barátra lel;
Volt ellenséget oldalunkra áthoz:
Imént még ölt, ma testvérkép ölel.
Bismarck, Andrássy, kéz a kézben állván,
Nem ült lidérc, mint most, a Béke álmán.

A főpap: Áron az új álmodott hon
Képét meglátván, pihenőre tér:
Hazamegy Cincinnátus meg Washington
S földet mível, harcuk hogy végetér.
Ő is megfordul itt ezen a ponton,
Hiába hívja fényözön, babér;
Királyi kegy, hatalom delelője —
Köszöni, de nem kér tovább belőle.

A házi tűzhely isteni nyugalma,
E drága kincs övé lesz most megint.
A legjobb hitves — legszebb aranyalma —
S a kis család, amely rá föltekint:
Íme a nagynak legnagyobb jutalma!
Örömvirágot ez lelkébe hint.
Egész világ csodálta, irigyelte —
E kis világon csüng most szíve-lelke.

De otthonában fel-felriad olykor,
Örökségét ha fenyegeti vész:
Hazaféltő szívének vére felforr,
S betegen is fegyvert ragadni kész.
Oda siet, agg Toldiként, utolszor,
Ahol szent fáját sebzi botor ész.
S agg Toldiként lecsap a tombolókra.
Csönd lesz . . . De haj, lejár a homokóra!

Ó, mért nem szötte-fonta élted szálát
Mi napjainkig az ég Istene!
Örökséged ha véled együtt száll át
Népedre, most nem így köszöntene!
Veled együtt látná fölként királyát
S hegyen-völgyön zendülne víg zene,
Hatalmas népnek ősz vezére volnál . . .
Most koldus nép sír emlékoszlopodnál.

De nem esünk kétségbe! Hagyományod:
A Hűség, mint örökmécs lángja él.
S amely előbb szította ezt a lángot,
Az a szellem most alakot cserél:
A Szeretet helyett, mely a levágott
Fát védte, s ma e lángot szítani fél,
Szilajabb szellem: a Te ősi szittya
Lelked példája, bosszú dühe szítja.

III.

Bús nemzedetre hogyha letekintesz,
Bizonnal tetszik ez az áldozat.
Úgy érezem, jóváhagyólag intesz
S küldöd fejünkre szent áldásodat.
És hallom igéd: „*In hoc signo vinces*,
Szemért szemet, fogért fogat!”
Virrassz felettünk, szittya óriásunk,
Tüzünket el ne fujja szél,
S legyen a bosszú műve mély:
Sírásóink számára sírt mi ássunk!

— 1925 —

PÉNZÜGYTAN

Mire kell a bolsi kassza?
Hogy a bolsi elsikkassza.

Szász Jánosnak trom, Szögedre.

Az ajándék, kivált ha liszt,
Sulyával nyer gyakorta dísz.
S a liszthez úgy-e zsák is járul,
Ezt tudja mind, aki tud Szászul,
S ezt megtanultam tőled én,
Tanúja e lisztköltemény.

Zsák nélkül a liszt pusztá por,
Amelyet a szél elsodor.
Az úgy foglal helyet a zsákban,
Mint i betű az igazságban,
Amit ha onnan elveszel,
Az igazság végsőt lehel.

Magyar hazánk, a maradék,
E ponton áll, sajnos, ma még:
Két-harmadot elszedtek abbul,
S az igazság járt még rosszabbul:
Belőle í-tlenség miatt
Egy atomcsányi sem maradt.

Mi ránk hurkot csavarnak itt,
Bennünket zsákba varrnak itt,
Összebb szorul a ránk szabott zsák,
S ezt úgy hívják: jogrend, szabadság.
Különb országot, mint ez itt
Ily rendszer bizton elveszít.

Hanem a lisztet, Jánosom,
Annál inkább méltányolom;
S hogy csorba ne essék a renden,
Kicseréltük a zsákot menten
S majd visszaküldöm szívbeli
Jó kívánságokkal teli.

S tartalma hogy kézen-közön
El ne fogyjon, békötözöm;
S ha útközben kifosztanak is,
Sőt eltűnnék maga a zsák is,
Egy szót küldök, mely sokat ér:
Hogy „Lesz még a kutyára dér!”

TÖLGYEK ALATT

Úr: Habár lecsúsztunk, édes szép Aranka,
azért ne légy boldogtalanka!

Nem csúsztunk lejjebb mint akárhány
trón és királyfi és királylány;
maradt kilencből egy szobánk...

Hölgy: S maradt kilencből egy babánk!

Úr: Túlzás; szívedbe tört döfe
rút féltékenység ördöge.
Alapja nincs.

Hölgy: Volt!

Úr: Sohasem lesz.

Hölgy: Szóval, csak kis magánüzem lesz?

Úr: Ám annál intenzívebb!

Hölgy: S te jómagadhoz annál hívebb.

Úr: Hozzád! De mit csűrjük-csavarjuk
a szót? Oh nézd e finom, gyöngye sarját:
mily jó lesz itt az öreg tölgyek
alatt pihenni!

Hölgy: Hűn ölelve hölgyed.

Úr: Igen; csak várj egy pillanatra!

Hölgy: Tudom már: „Most kerül a pipa latra.”

Úr: Ideje is. Oh, mily keret!
Pipaszó mellett így szeret
az ember itt, a tölgyek alatt
szerezni benyomásokat.

Hölgy: Csak ne pipázzunk ám sokat...

Együtt: Pipaszó mellett, tölgyek alatt, ni,
édesen fog a perc haladni;
nézzünk az égre s egymás szemébe
s dúsabbak vagyunk mint a TÉBE!

— 1926 —

ÖREG KÖLTŐ IS TALÁL SZEMET

Vénája bár kis erű véna,
hiába: jó sikerű vén a!

A GONDOLAT

A gondolat szárnyas madár,
előtte a tágas határ:
repül, repül s oda telepszik,
ahol tán legkevésbé tetszik;
ragadozó reá lecsaphat,
törvényhozó rá törvényt szabhat,
megölheti; egy szál pihéje
elég, hogy létét újra élje.

A gondolat fűmag, csodás;
nincs pusztaság, szirt, vízmosás,
hol könnyedén gyökeret nem ver,
hiába tiltja, irtja ember.
Nem fog ki rajta semmi, csak
még jobb, termékenyebb fűmag.
Áldás lehet és lehet átok;
hát rossz kertészre ne bízzátok!

NAGYATÁDI SZABÓ

Somogyiasan

Drága fődim, kár vót néköd
vádulnod a bársonszéköt.

Hej azóta
lölköd az új rögös utat róttá
s elrongyollott régi öltözéköd!

Háziszőttes vót a ruhád ...
Mit viselsz ma? Finom puhát.

Az a durva,
kemény posztó testödre vót gyurva.
Meddig bírod így a terhes turát?

Még szöröncse: magyar csizma
feszül mast is lábaidra:

így akármi
rongyosan is mög tudsz majd a högyön áni,
más mindönt a jó istenre bízva.

A „Zalán futása“ megjelenésének 100. és a költő születésének 125. évfordulójára.

Évszázadok évszázakra jönnek:
Apró lépési az Időnek.
Egy negyedszáz? Mitsem jelent,
Ha nézed a nagy Végtelent;
Az embernek, idáig jutván,
Megállóhely rövidke útján.

Szemünk a multba visszaréved
S meglátja ott az áldott évet,
Mely szinte lopakodva jött,
Mint egy a többi, sok között;
Pedig volt éve nagy csodának,
Melyről a népek nem is álmodának.

Alló száz évnek távolából
„Zalán futása“ úgy világol,
Mint égi fáklya, mely a zord
Homályba fényt szikrázva hord:
Kigyúlt a bűvös szép szövétnek,
És lőn futása éj ködének.

Miként reflektor fénypamattal
Az árny testébe léket vagdal:
Úgy dőlt e fáklyából a fény
S áradt el magyarok szíven.
Kinyílt a szem s a multba látott
És nézte a sok szent csodát ott.

A mult mélyének annyi kincse
Föltárult, hogy a költő széjjelhintse
— Mily fejedelmi adomány! —
Ujjongó népe táborán.
S e kincseket, a mélységadta jókat
Kísérte, mint harangzúgás: a Szózat.

Van-e imádság, ezt fölérő?
Pedig az égtől mitse kér Ő;
Nem könyörög, nem esdekel,
Csak nagy keservét sírja el.
Hisz nem vár szót az egek atyja;
Ha tetszik, szó nélkül megadja.

Megadta Néki, lantja mellé,
A földi üdvöt, mely a mennyé:
Laurát, a hön szerette nőt.
Most vígan nézi a jövőt;
Víg szívből támad egyre-másra
A Fóti dal s megannyi úde társa.

Megadta Néki, hogy fejére
Szálljon babérnak dús füzére;
Hogy lássa népét hegytetőn
És lássa — porba sülyedőn;
Nem adta meg, hogy újra lássa
Miként lőn új, dicső feltámadása.

Föl is, le is — — a kocka fordul...
Most lenn vagyunk, belepve szennytül, portul.
De nem avúlt el még a dal,
Mit ő dalolt s hitünk ma vall:
Lesz még itt más — szennytől, portól lepetten!
Oh, lesz még egyszer ünnep itten!

Mert nem lehet Istentül oly rend,
Mely fölborít egyszerre mindent:
Országot, népet és hitet,
Miket ezer év épített;
És jőni fog, eljő az óra,
Mely romlást hoz a rombolóra!

Él még a Mult, csak várton-vár a
Hajnallt rivalló kürt szavára,
Hol Észak, Dél s Kelet felől
Három folyóág összenől,
Medrét hegy-völgyön át megássa
És lészen új Zalánok gyors futása.

Elsőpri mind, hegy-völgyön átal
A végítéletnek szavával
A sok úrhatnám idegent,
Gyávát, bitorlót, szemtelent,
Hogy porba, sárba, szennybe dől le
S hírmondó sem marad belőle.

JEGYCSALÓK

Ő nagysága villamoson
lopott jeggyel illan, oson.

ANYA ÉS LEÁNYA

Dinasztikus hűség jeles edénye:
a mama kedveli a bálakat,
jó táncosokban buzgón válogat
s jutalmul őt magát nyeri legénye.

A lányka is szörnyen királyhű, mint jó
anyjának lelkes követője;
megnézi a legényt: nem kivető-e,
gyakorlott magvető-e?
Ilyennek ő nem megvetője!
Két „k. und k.” — magyarán mondva: ringyó.

A PRIMADONNA ELŐSZOBÁJÁBAN

A finn művésznő úgy fogad:
egy gnóm vicсорít rám fogat,
meg kell ijedten ingnom.
Az ember, aki látogat,
ilyenkor hümmög, tátogat:
„Szabad-e, finn gnóm?
Ereszd be jó barátodat.”
Ereszt. Ajtót nagy szélesen kitar
s megszólal ő, mint mennyei gitár:
„Üdvöz légy, rozmaringom!”
Csak ennyi. Semmi több. Mi, kár!

ANYÓS MEG A MENYE

Anyósnak lenni szép dolog
és menynek lenni szép!
A jó anyósok angyalok
s a jó meny sem egyéb.
De az anyós, ha csak dohog,
utálatos dolog!
S a meny, ha szintoly csefletős,
csakis nagyszájú hős.
Anyós meg meny ha ilyenek
hát szépen összeillenek!

PAR NOBILE FRATRUM.

Á mondja B-re: „ál-író!”
S Á-nak mi lesz a bére: „Árulól!”
Urak, a vita meddő,
Igazat állít mind a kettő!

MATHIÁSZ

Mátyás óta félvilágon
Híre volt a magyar bornak,
Róla mint madár az ágon
Költők versengve dalolnak.

De mi ez a Mátyás-korszak
A Mathiász-éra mellett!
Korszaka ősállapotnak,
Melyből hősi korszak fejlett.

Jött Mathiász s véle új kor,
Új korszakkal finom új bor,
Új bor mellé új igazság:
Mathiászi nemes fajták.

Fejedelmek osztogatnak
Nemességet ennek, annak;
Lám Ő szőlőt nemesített:
Az is, ez is fejedelmi tett.

Mathiász, szőlők királya,
Elmultál; de él a hála
Hegyeinken, síkjainkon.
S neved köré koszorút fon.

— 1924 —

BEOSZTÁS!

Mondd az Isten makacsának:
ne örüljön csak a mának;
holnap is nap! s holnapután
nagy muri lesz Polnahután.

A FALU ROSSZA

— Jubileuma alkalmából —

Mint az ind varázsló picis kis magot
Pillanatok alatt fává megnövel,
Ágas-bogas fává, és a fát legott
Nevető gyümölcsnek raja lepi el:
Ily csöpp mag volt amaz 50 év előtti,
Melyből Tóth Edének csodafája nőtt ki.

De az ind varázsló műve: délibáb,
Egy perc — s odavan a csalfa tünemény;
A magyaré, ime, él s virul tovább,
50 év gyűrűzik délceg termetén.
50 év! Oh hányak teljes élte hossza!
50 évvel ifjú még a Falu rossza.

Örökzöld borostyán öleli körül,
Mint piciny kacsók a jó szülő nyakát.
Töviben virágok nagy serege ül:
Hozzá telepedtek 50 éven át,
S ez örömvirágok, édesen mint *aznap*,
Ma is nyiladoznak, ma is illatoznak.

Ámde hol a régi fülemileszó,
Búvös Blaha Lujzánk mennyei szava?
És a véle versenyt éneklő rigó:
Daliás Tamásynk, hova lett, hova?
Blaháné! Tamásy! Mennyi drága emlék:
Új csoda, mely amaz elsőtől szülemlék.

Volt — nincs! Mind elhagynak, és a régi fán
Ime új csapat gyűl, új dal csicsereg.
Halkabb mint a régi, nem is oly vidám:
Sírva danolász most ez a kis sereg.
Másé lett az erdő, más a gazda benne,
Jómadár, de úgy tesz, mintha gazda lenne.

Gonosz Pista őriz szőlőt, legelőt,
S mi vagyunk az árva Kintornás család.
És ma ő terít ránk vizes lepedőt — —
„S hej! Sohse halunk meg!” fujja víg dalát.
Várj, Gonosz! Emlékezz a kutyavására,
Koloncra, Toloncra, kitoló kására!

— 1925 —

WALDER GYULA †

A „Pesti Hazai“ mögött
látsz hosszú, fényes üstököt,
mely szépen, lassan napról-napra
nőtt nagyra, mind nagyobbra.

S ez nem kívülről jött, miként
bogárraj lepi meg a fényt;
belülről egy központból árad
ez a káprázatos sugár-had:

a gócból, amely ész s erő,
lobban ki e fény és e hő,
ott dolgozik, megtöltve jókor,
a Becsület, az ősi motor.

S ha öröl is a vas Idő
s kidől is a derék fűtő,
szent örökül marad utána
egy tiszta élet hagyománya.

BECSÜLET ÉS BECSTELENSÉG

A becsület fütykös, ám az
életútra biztos támasz,
szolgálhatja jó szerencséd,
balfelé csuszástól megvéd,
csak a puskaaporod legyen száraz.

Becstelenség — óh az díszfogat,
jó magasra visz sokat;
de sikamlós ám a hágó,
szilaj méned, a felvágó
visszahőköl, elragad,
és kitöröd a nyakad.

LEJTŐN

Kanyargósan menő csuszka,
ösvényed, oh csenő muszka!

KRITIKA A KRITIKÁRÓL

A kritika nem jogos,
hogyha fegyvere fokos;
ilyesmit ne tűrj el!

S a toll, ha goromba,
fokossá lesz nyomba',
csapszéki alűr-rel.

TETÉTLÉNI ÁRMIN

*Megettük a b. k.-t
Hozzatok egy v. k.-t,
Vagy mélyhasú tálat —
Elfog az utdat!*

Otthagytad a jogot, első szerelmedet,
Mint az oláhokat faképnél hagyta Szent Pál;
pedig Justitia nem érdemelte meg:
hű társad volt s vele babért sűrűn arattál.

Balítélet zudul fejedre sokfelől,
és suttog már a hír: „Szegény Tetétleni!
a háborús pszüché ime hogy rombol, öl!
Az eset érthető, csak meg kell értení!“
Sok kis nagybölcs így vélte, ni.

Hát én megértelek. A csalfa nem te vagy,
igaz bíró terád e foltot sohse kenné;
ő csalt meg: szeretőd! Hogy hozzá hű maradj,
magadhoz kellené válnod hűségtelessé.

Az istenasszony is úgy járt, mint annyi más,
hadi nyomorúság gyötörte kis fehérnép:
csúszott alább-alább, s a végső állomás
a szennynek háza lett, kenyere a ledérség.

Előbb, amíg fején szűz koronát viselt,
királyok, főurak hódolatát fogadta;
utóbb, szegény feje elhullatván e jelt,
jó volt kastély helyett az istálló, a pajta.

Szíved sugalma volt, amely nem tűr ilyet,
hogy a világrima bűzhödt köréből távozz
s oda szegődj, ahol még Szent a becsület:
a Dicső Vulkanosz legbelső udvarához.

Ott nem kerítenek, ott nem nyerítenek,
ott pőröly, kalapács beszél, esztergapad zúg,
ott bűvös tűzhelyen bájír készül remek,
hogy e rothadt világ sebeit betapasszuk.

Más: rontani segít; Te: mint orvos beállsz
a mentőmunka drága vitézei sorába
s nem szószátyár jogot, de vasfűtykőst kreálsz,
a jog-Judásokat levernünk föld porába.

Csinálsz új, bűverős, halálhozó nyilat,
villámot, amely öl, jön s nem tudni: melyfelől jön;
világcsalók fejét hadd érje kárhozat,
s a céda jog helyett Igazság tündököljön!
— 1922 V/10 —

FÖL A FEJET!

— Egy gyászoló családnak —

Nagy, hosszú szenvedésnek
ha véget vet is a halál,
a szétkövetkezésnek
órájában szívünk megáll.

Megáll mint bomlott óra,
mely hogyha rázod, még zörög,
de nem jár, mert rugója
— úgy érezzük — törött.

A hitvesnek s anyának
vesztése több mint pusztá gyász,
szívmenykö, oly kín, oly búbánat:
oda minden, ránk dőlt a ház!

De szíved várát, nézd, ujonnan
építi élő szeretet
a romokból. Jer onnan,
az Élet hi, föl a fejet!

BETHLEN NÉPE

Ölnyi észt kívánj a népnek,
Ne csak egy araszt,
Melyet az, amért ők égneek:
A kisüst még leapaszt.
Magyarázd meg Kuna P.-nek
S akik táladba köpének:
„A kis üstben ördög él
S eszetekből eddegél.”

Verd fejükbe jól a leckét:
Nem elég csinálni *egyét*;
A degesz has sem elég,
Másnak is kell töltelék:
Hadd éljen a has mellett is
Az a felső emelet is,
Hol az ész tüze lobog,
Kisüstnél külön dolog!

Rossz diák a néped hóttig
És bukó paraszt,
Míg tanulástól *Szabódik*
S iskolát mulaszt.
Elfoglalhat parlamentet,
Jobbra menthet, balra menthet,
Lesz nagy hasa meg füle, —
Semmisem lesz belüle!

EGY IGAZI TEHETSÉGNEK

Nemes becsvágy előtt van-e oly nemes cél,
melyet hogy kitűzzön, visszatiltsa bármi?

Amit eddig tettél, amit célba vettél,
elég, hogy még többet kelljen tőled várni.

Te nem mehetsz hátra. Hogyan is mehetnél,
ki mindenütt, mindig elől szoktál járni!

Menj hát csak előre, föl, föl a tetőre!
nincs szükséged hozzá másra, mint időre.

EGY FIATAL ASSZONY

emlékkönyvébe

Szerető férj s feleség:
Egyező kétféleség,
Boldog összhang, édes illat
Údv, amely csak ottan nyilhat,
Ahol két szív egyesül;
Ha e menny szívedbe szállott
És örök tanyát talál ott,
Imádságom teljesül.

EPITAPHIUM

Hej, de szép lány vala Sári!
Hogy is hívták? Salaváry.

— 1924 —

PETŐFI — ADY

Mily kócos volt, hej, mindakettő!
Garaboncás diák gyanánt
harangzugás, vihart ijesztő
kísérte őket egyaránt,
mint üstököst, mikor az égre feljő.

A tavaikban szép nyugodtan
kuruttyoló békák közé
ha nagyehető gólya toppan,
hogy létüket elmetszené:
az szül ily rémületet ottan.

Sem garabonc, sem gólya nem volt,
csak két nagy költő, fiatal.
S hol egykor páni félelem volt,
ujjongva cseng az uj égi dal,
s két szép csillaggal népesebb a mennybolt.

A GAZDAG ÉS A KÖLTŐ

Ha én még háziúr is volnék,
(Hogy nem vagyok, rút anomália!)
Halálra szüntelen gondolnék,
Hisz mindnyájunk halál fia.

Sőt meg sem állnék itt s a
Költőt, aki lakást kíván,
Befogadnám, hadd hosszabbítsa
Életemet — holtom után.

Mert hajh, a dúsnak, mentül dúsabb,
Halála perce annál búsabb!
Tömérdék jókat élvezett,
S az mind örökre elveszett.

A sírt, hol gazdag ember fekszik,
Bár őrzi múltó kegyelet, —
Magát, nevét hamar felejtik,
Ha lant nem zeng a sír felett!

De a költő, ha életednek
Árnyában pihenőt talál,
Bebiztosít, hogy nem felednek:
Hirdetni fogja, hogy — valál!

A TÖMEG...

A tömeg, a buta legott
behabzsol minden maszlagot.

Miért habzsol be? Mert buta;
megütötte az észguta.

És ettől hajlamossá válik
ellenkezésre mindhalálig.

S miért ütötte meg a szél?
Mert sanyarún, koplalva él.

S mi magyarázza meg, no hát,
e jelenség okát-fokát?

A mi csunya önző mivoltunk.
Hisz a kenyéradói nem mi voltunk?

Nekünk jutott az osztrigéja,
nekik — a héja.

AZ ÚJ HÁZBAN

Ez oszlopcsarnokok közt
Valaha nem fontak szöszt,
Nagy-Magyarország terveit
Kovácsolták nagy fejek itt.
De megváltozott a világ!
Kevés tett, sok-sok szóvirág,
Nagy fejeknek nagy a hija —
Sic transit mundi gloria!

VÉN GYORSÍRÓ DALA

Mint csataló, akármi vén,
új harci alkalom jöven,
munkába állva fölnyerít,
hogy lám, most ő zabot nyer itt:
úgy állok én, vért szagoló
vihar-edzette csataló
nyerítve itt a harcmezőn,
külföldi zabot élvezőn.
Nyerítve mint jó harci kürt,
büszkén, hogy im betöltök úrt!
Nem olyat bár, mint ezelőtt,
mikor az ember egyre lőtt;
csak olyat, ahol — meglehet —
más lő meg — rímmel — engemet:
Kiss Menyhért, Palmer és akik
a *per vers* formát kedvelik.
S ha elbukom, itt bukni jó:
hisz' mindent följegyez Klió
s gyönyörű lesz a sír-irat,
mellyel Scitovszky elsirat!

FEL, AMERIKÁBA!

Egy fiatal művésznőkhöz, aki az úvilágba készül.

Ki megy innét Amerikába?
Ily torturát ki vesz nyakába?
Az, aki renyhe, tunya, kába
S akinek reszketős a lába.

Mért reszketős? Mert benne láz dul,
Mely nem gyógyul, csakis dollártul.
Vagy, aki másét fogta pártul
S Mihaszna Endrék eszin jár tul.

Vagy akit balsors, a mienki
Apostolkép oda viszen ki.
Hiába! meg nem tér ott senki;
Szép szóra nem ad ám a jenki.

Nem hajszol honfibánat téged,
Se hausse, se baisse nem úz, nem éget,
Hangod sem ért korai véget:
Minek mégý hát, ugyan mi végett?!

Megállj, ne menj ki, magyar bárány;
Becsap a jenki, oda vár mán!
És megtanulod: mi az ármány,
Területi épséged árán.

— 1924 —

TÍZ ÉV

és a La Fontaine-fordítók

Közpéldaszó: tíz év alatt
Háromból meghal egy.
Volt három és kettő maradt!
Nem is kell tán új tíz esztendő
S megint csak sírba megy
Az egyik vagy tán mind a kettő.
Amit a föld szül, mind esendő:
Mindent beföd a szürke rög,
A szellem élete — örök!

A VADEMSE

Törtetsz nagy éhségizgalomban
az etetőhöz a vadonban,
ott hizlal urad, a halálpecér,
azért vagy máris jó kövér.
De a dicsőség nem tart már sokáig:
gazdád húsodra és bőrödre vágyik,
haláloed csakhamar elér.
Utánad jönnek majd kocáid
s örökösei lesznek
szomorú végzetednek.
Miért nem bujsz el az erdő zugába,
hova nem lép halálpecéred lába?
„Bár szívem meghasad belé,
hasam üz-hajt a konc felé.”

TÖBBET ÉSSZEL, MINT ERŐVEL

Megraboltak sok országot,
amely karddal vítt és vágott:
kicsorbult a kard idővel.
Okos volt más; az nem karddal,
küzdött csak fölemelt karral:
„Többet ésszel, mint erővel!”
Benes mint új csillag jó fel,
és a főcseh: Masaryk
a fejünkre ma — fűtyöl!
Nem vidáman, oh nem; félve,
mint gyermekül, a sötétbe.
Fél a szótól, betütől.
Mert bizony a betü — öl!
Mint a fát a szú, megőrli
országokat, bárha őrzy
ágyú, tank és gépfegyver
százezer!

RÉBUSZ

Keze áll mint Tatra hegye —
szól a másik: „Hátra tegye!”

AJÁNLÁS

La Fontaine Meséihez

Ezt a könyvet, sok-sok képpel
küldöm a nyájas olvasónak.
Ez a könyv nem szalmát csépel:
magja van itten minden szónak.

Bár a multból, messze tájra
jön, ami előnkbe tárul,
Mind él s mind oly ösmerős
E sok állat- s ember-ös.

Felvonulnak im előtted
Bölcsök, bolondok, zsványok:
Mulass rajtuk, élvezd őket —
Jó mulatságot kívánok!

*

A mese, ha szép, olyan
Mint kiespartú folyam:
Csónakban ül lelked itt,
Csónakútnad felüdüts
S amíg visz mint felüdültet,
Lelkedbe virágot ültet.

*

Szeretni a könyvet annyi
Mint lelkednek tápot adni,
Mely ha jó, hát többet ér
Mint a legjobb zsúrkenyér.
Ime: szép kötés alatt
Sok finom falat,
Mely az élvezetet ontja
És gyomrodat el nem rontja.

EGY IRÍGY KOLLEGÁNAK

Másokról írok, nem terólad,
ez hat reád oly pukkasztólag!
Úgy kéne, hogy dícsérjelek...
Kastélyt keresek föl, nem ólat,
s üres szalmát nem csépelek.

BOLONDOK ÉS BÖLCSEK

— Nagy Emilé —

„Fejjel megy a bolond a falnak“ —
higgadt nagybölcsek így szavalnak.

De ha bolond fej a falat kidönti,
s ekkép a fény a dohos tért előnti:

az a bolond, habár rá nyelvet ölt,
okosabb mint száz higgadtfejű bölcse,

aki használ talán csak önmagának,
az a bolond pedig a közhazának!

A KÁVÉHAZI TÜNDÉR

Föl és alá viszi a tele tálcát
és tartja — óh, ehhez leány ért! —
a félkezét kitarva mintegy tányért.
Nem jár. Libeg. Úgy lejt lepke-táncát.

Nem néz se rám, se balra-jobbra,
és mégis ott van gyors tekintetével,
ahol most-jött vendéget észlel
s már ott terem — kínálat élő szobra.

Nem indul az Írás szaván: a balkéz
ne tudja, mit csinál a jobb. Az egyik
félkéz a másikkal vígan vetekszik;
boldog, ha egy kis üzletet elintéz.

Kedves mosolyt ad ingyen, ráadásul,
mást nem, bár alkalom sűrűn adódik;
a vendég sohse jut el, csak a szóig:
almát igen, szerelmet ő nem árul.

Hisz „völegénye van“ — jobbkézre, balra?
Ki tudja és kinek mi köze hozzá?
Tán füllentett, hogy értékét fokozná,
s gyűjt másra: férjre, fiatalra.

Vagy otthon a szükség kopogtat, így őt
mint mentőangyalt várja házanépe?
Mindegy. Én néked, munka mintaképe,
koszorut nyujtok, szép fejedre illőt!

KELEMEN BÉLÁNAK,

válaszul bökversére

„Kis Kelemen, nagy Kelemen“ —
Akit jól ismer e cimen
A dicső, nagy, régi hon,
Tudod-e, mi vagy te, Béla?
Őslény, milyen itt-ott él a
Mai nap még: masztodon.

Masztodon vagy, őskorbeli,
Ámde erő- s életteli,
Drága, dolgos masztodon.
Elemed a szóknak árja,
Ennek vagy te Ilmatárja
(Donna volt ő, és te: don).

Mozdulsz, és a szótengerből
Egy-egy földség fordul-perdül,
Pazarnál is pazarabb:
„Nagy Kelemen, kis Kelemen“ —
Szigetek a sós elemen,
Nagy darab meg kis darab.

Fényes aggyal meg agyarral
Így tettél jót a magyarral,
Tisztes, öreg masztodon.
És a hála? Oh, e tündér
Megkeres majd, ha letüntél
S koszorút fon sírodon.

Sebaj! másokéhoz képest
A te estéd jó közép est,
Mint agg Toldié vala;
Te rád mégse járt a vasbot,
Melytől egy Simonyi, Asbóth*
Szenvede és meghala.

Szemben állt a fonton kettő:
Egy kis folt, vagy annak tetsző,
Meg egy élet, színarany;
És a bírák (oh, mért oly tág
E fogalom!) csak kimondták,
Hogy az arany súlytalan.

* A Kurzus áldozatai.

Őshajdannel közös elv itt:
Lenyomni a mérleg nyelvít,
Hogyha gyöngécske a vád.
Bűnt nem lelve, bár keresve,
Így feszítették keresztre
Az Igazságot magát.

Hisz hibázunk mindhalálig.
De bírónak be nem válik,
Aki büntet gonoszul.
A plusz — ütni fog az óra! —
Minden ily galád bíróra
Kamatostul visszahull.

NYUGOTI ÁFIUM

Bolond voltál, jó magyarom,
s az Isten sem segíthet rajtad,
hogy hősi melled egykoron
Nyugot védőpajzsául adtad.
A Nyugot megvan. S a paizs?
Azt eltörték, törik ma is.

Kelet fiánál ősi eszmény,
a méltóságos egyszerű;
földön varázsgyűrűt keresvén,
a nő lett nála e gyűrű,
és üdvének felső határa megvolt,
ha mindenik ujjára egy volt.

Te, a nyugoti áfiumtól
megkótyagosult szívű hős,
mért nem tanultál Attila urunktól,
aki nős volt bár, sőt százszorta nős,
de a Nyugatot úgy szerette,
hogy ostorát suhogtatá felette!

Onnan csak egy asszonyt hozott,
balvégzete urunknak ez lett;
nászéje torrá változott:
belekóstolt Nyugatba, ízlett,
és vége volt! Csak dőlj Nyugat ölébe
s így jársz te is, Atilla népe!

— 1925 —

EGY ÚJDONSÚLT APÓSNAK.

Reinprecht Antalé, Veszprém.

Mint gyümölcs a fáról, éppen
úgy válik le rólam, rólad
mind, amit az élet jót ad,
kincsül szívünk Édenében.

Itt maradunk végül árván,
galy és lomb nélkül, de gazdag
reménységgel, újabb sarjak
bíztaó növéset látván.

Oh, van-e szebb öröm ennél,
ha szívünket nem köznap
önzés jégpáncélja lepi,
s hű szeretet lángja benn él?

Apából após vagy; most hát
szíved új öröme ébred;
hát még, hogyha majd eléred
a *nagyapa* díszes polcát!

Az lesz ám a dicső dátum!
Dísz, melyet az Ég ad és még
fokozni fog. E reménység
többet ér mint száz mandátum!

BETHLEN KÖRÜL

„Hogyan lehetne tőle szabadulni?“
Tünődik Sándor meg a Rassay:
„Nem fogynak el csatlósai, hajdúi
S nem fogynak el garassai;
Erővel és gubával győzi, sőt
Még ésszel is! Buktatni bajos őt.
Belefájdul a fej e problémába!“
Itt egy, csak egy a bökkenő:
Hogy ez a Bethlen így van egymagába,
Egyetlen s nem többeetlen ő.
Több Bethlen volna: megbukhatna egy;
Csak egy van, óh jaj, ez sohase megý!
— 1926 —

LIRIKUS, ROMANTIKUS, LOGIKUS, TRAGIKUS

Sétára megy két kis szobacicus:
e látvány lírikus.
Cél: rózsáskert; mert Viki meg Vicus
romantikus.
Ott csakhamar elbukik a Vikus:
ez logikus.
Hiába lesi-várja ezt Vicus:
mily tragikus!

IDILL

Dieppentos, alanyi költő
a ligetbe kit vezet?
Egy aranyos kis szüzet,
karján hölgye meg egy lódenfelöltő.
Leteríti a „subáját“
s bekeríti a babáját
a malaclopó gunyába.
És az enyhe nyár ölen,
Ámor nyíllal meglövéen,
a lányt asszonnyá bubálja.
Boldog a két ifjú lény,
s a leány most megtanulja,
mit jelent: „A dálnok bújja.“
Dálnok „bújja“ fityfiritty,
esküjének kötve higgys!
„Hő szerelme“ szalmatűz,
jól megpörkölt, barna szűz
a parázs.
Ó darázs,
szűz kaptárod bujja —
Nincs méz? Im a dálnok bújja!
Buja dálnok másnap máshol
szedi a mézet más kaptárból!
Néked így behegedül.
Szörnyűködöl: „Oh mily métely!“
Ez a szabály. S a kivétel:
én vagyok — egyes-egyedül.

AMERIKA FÖLFEDEZÉSE

Népmonda

Kolumbusz száz veszély között
Amerikába érkezött,
S uramfia!
Mit köllött mindjárt hall- és látnia?
Szegény, alighogy partot ére,
egy harcias csapat üvölt eléje
s ugyan mit üvölt? „Pán bog dáj!”-t.
Kolumbuszunknak nagyon fájt,
hogy a kutyafülű cseh, ni:
babérjait így elcseni.
S a java, hej, még hátra volt:
a kujon nekiment s rabolt.
Mihelyt hajósunk partra lépe,
a csehek ezt fujják fülébe:
„Mienk itt minden, láthatod,
s ami tiéd, most átadod!
Süvegedet! kiált az egyik;
Köpönyeged! más bömböli.
Páncélodat! nem eggyen zengik.
Kabát, nadrág és lábbeli
mind lejön róla. Jó Kolumbus
pucéron áll ott és bizony bús.
Balvégzetét hű társai megosztják:
a martalócok őket is kifosztják.
Azóta mondják: csehül áll”,
olyanrul, aki ebül áll.

NYUGDÍJASOK DALA

*Küldtem Balogh Jenőnek feleletül felhívására, hogy
menjek el az Akadémia bankettjére*

Nem járok én sehova többé,
Amíg Bud nem ad nyugdíjat,
Hanem, hogy a Moloch bendőjét tömné,
A hátamból hasít szíjat;
Nem járhatok, Budéktól csöppé
Devalvált nyugdíjam miatt,
Míg otthon százezernyi hadikölcsön
Kesereg a budi fináncerkölcsön.

Ez tilt le a portorikóról,
Velem kapadohányt szívat.
Azt hiszi Bud : ha rajtam spórol,
Cigányt játszunk majd és lovat ?
Nem oda Bud! Cigány a lóról,
Amely éhkoppon megnyivadt,
Még kéjjel húzhatá a bőrt le;
Én koplaloművész füttyölök bármi bőjtre.

A színház volt egykor szerelmem,
A premiér ünnepnapom;
Nem járok már, csak jár a lelkem,
Míg elmereng a színlapon.
Hevesinek hogy' esdekeltem
Hiába! De most becsapom,
Pedikűr leszek, a tyúkszemeit nyesem,
S majd így fog hívni: Jer, hű potyajegyese!

Újságot is járattam egykor,
S vig kaszinói tag valék;
Ma: életem savanyú vacsor,
S újság: ha ennem van elég.
Bethlen vadászgat vajmi sokszor,
S főétele nem főzelék;
De nálam snaszinói tagnál
A húsfogyasztás, hej! régesrégóta stagnál.

Ámorral is jólábon álltam . . .
Álltam; ma már lenn csücsülök.
Volt egy-két nőm, de az *egy*két utáltam,
Ő szült, ma már én őszülök.
Magam is fehérréppé váltam,
S eszményem a borjúcsülök:
Szép ideál, de hajh! elérhetetlen —
Oh nyugdíj, gúnydíj, Bud és Bethlen!

A DIÁK BŰJA

Biflázva Csötörtökhelyen,
Napestig gyötör tökfejem.

PRIVATISSIMUM

Vajjon *matt*-e Kati mára,
jön-e matematikára?

HADIKÖLCSÖNÖSÖK DALA

Atlasz voltam, magyar állam
terhét hordozgatta vállam.
Megfogyott bár a teher,
a maradék is lever:
Szédülök, fogyok, rogyok —
hadikölcsönös vagyok!

Hej, azelőtt könnyen hordám,
pedig kétszerannyi volt ám,
segített Mars s egyebek;
most egyedül senyvedek,
mind elhagytak a nagyok —
hadikölcsönös vagyok!

Lenni kell bár diétának, —
enni kell az atlétának!
Mert mi haszon abból, ha
teng-leng mint egy agg bolha?
Már pedig én koplalok —
hadikölcsönös vagyok!

Hadikölcsön nélkül kincsem
volna bőven; most van: nincsem.
Nincs felálltányi erőm,
aszom, guggolva merőn,
csehszlovákként sorvadok —
hadikölcsönös vagyok!

Hogy mi lesz e gömbbel aztán,
hordozója így elaszván,
régi bölcs elv megsegít,
hogy: mundus se expedit.
Én is ebben maradok —
hadikölcsönös vagyok!

Lábam mondja: „Tarts ki, Atlasz,
jaj nekem, ha elhanyatlasz!”
Édes lábam, ne búsulj,
nem nyom agyon már e súly:
csapot-papot itt hagyok —
hadikölcsönös vagyok!

LENNÉK...

Lennék az az ifjú,
szilaj ébredő én,
aki ül most, balga
puccstervnek bedőlven.

Vagy az, akit úrrá,
nagygyá tett az olló,
s nem megnyomorított,
mint engem a toll, óh!

Vagy az, aki Kohn volt
s elkenvén e foltot,
a legszebb uccában
bír egy fényes boltot.

Vagy az, aki gyorsan
becsehült mint rossz tót
s ma csehekkal árul
egy gyékényen posztót.

Lennék sokkal inkább
ifjú kis ebecske,
mint agg oroszlán, kit
megrúg minden kecske.

WEEKEND*

Mak Matyi:

„Hová, komé? S miért oly víg kend?”

Bikk bá:

— Megyek weekkendre. Édes, drága weekkend!

Makk Matyi:

„Minek mondod két k-val, vén fifi...”

Bikk bá:

— Kuss! Két k-val megyek!

Makk Matyi:

Ez már döfi!

De tudod-e, két k-s barátom:
a két k-ra mi következik? Három:
leszel komisz kimustrált kappan,
új szerelemtől állad koppan!

* Olvasd: Vikend. Angol kifejezés, azt teszi: hét-vég. Tart szombattól—
hétfőig.

ESKÜVŐRE

Dr. Admeto Gézának

Szeretjük nemde azt a fát,
amelyik jó gyümölcsöt ad?
S a fa is, a gyümölcsadó
méltán örül, ha rajta jó
gyümölcs terem, szép s ízletes,
minőt a vágyó szív keres.
Ilyen fa vagy te öregem,
régóta kedves fám nekem.
Hogy most a rajtad nőtt gyümölcs
rólad leválik, gyászt ne ölt;
légy boldog és örvendj, mivel
célját a léted mostan éri el!
Mert mi az élet célja, mi?
Nevelni s boldogítani.
Kedves leányod, szép gyümölcsöd
egy ifjúnak karjába öltöd,
akit ő boldogítani fog.
S ez néked vig öröme ok,
de nekem is! Mint hű feled,
megosztom azt a jót veled,
hogy most a fő-fő férfi-rendet:
az apósrangot elnyerended,
amelyet én meg hitvesem
már régen bírunk üdvösen.
Mi ennél többre nem is vágyunk,
de néked többet is kívánunk:
légy egészséges mint a makk,
s légy dédapa majdan mint tisztos agg!

A KOSSUTH-SZOBOR BESZÉL:

I. KOSSUTH

Rajtam kívül nyolcan vagyunk,
s kilencfelé tendál agyunk,
én magam mint ostorhegyes az élen.
A kocsí elakadna vélem,
ha nem tudnám: omnibuszom
úgy halad, ahogy én huzom.
De vajjon ők bírják-e szusszal?
Oh mennyi bú-baj jár ily omnibusszal!

2. SZÉCHENYI

E komédiába én
hogy csöppentem?! C'est une fable.
Most már bánod, buta vén!
Mindegy; il faut faire l'aimable.
Jaj, de hogyan? Mar a bú,
vagyok csüggedt marabú.

3. DEÁK

A Haza bölcse volnék. Nagy hiba,
hogy fejemre szakadt e galiba!
De ti, szegény „Kossuth-huszárok”
még nálam is rosszabbul jártok:
Bécs — butasága égre kiált —
ül rajtatok bőszi orgiát,
s aztán jövök én, kurucok nélkül, és
jön vélem a nagy, boldog kibékülés,
„fátyolt a multra!” jeligével.
Ám addig mennyit kell busulni,
magyar gerincnek hánynak kell puhulni!
Mindegy. Gyerünk tovább, Isten hírével.

4. BATTHYÁNY

„Ész, erény, becsületesség
nincs osztályhoz kötve!” mondtam,
s kormányommal, íme tessék,
ezt az elvet hogy' lerontám!
Mind csak mágnás, mind nemes, de
nincs kispolgár s nincs zsidó!
Rosszat sejtek, istenemre, —
Szécheny, Esterházy, Szem're:
furcsa koalíció;
hát biz ez elbúsító!

5. ESTERHÁZY

Széchenyinek könnyű a dolga,
es ist ein Spiel für ihn;
de hogy' kerültem én horogra:
Kossuth horgára? Oh mi kín!
Doch: mitgehungen, mitgefangen.
Mich quälen düstere Gedanken:
was ich geschossen, ist ein Bock.
Menjek? Maradjak? Maradok.
Oh, welche Qual! Megpukkadok!

6. EÖTVÖS

Tárcám lapos, de semmiképen
nem akarom megtölteni.
Most új tárcát kapok, — oh népem,
mennyit kell majd rád költeni!
Ma még üres e tárcá, egyelőre,
nincs benne öt vas, nincsen Eötvös;
de megrakom jól, nyakrafőre
és megmutatom néked, öcskös:
európai magyarokat csinállok — —
ha engedik a Pató Pálok.
E gondolat mint bú-sulyok
paskolja szívem. Búsulok.

7. MÉSZÁROS

Oh, lehetnék bár mész-áros,
faluvégén, piszkos, sáros
vityillóban mint cigány! Na,
ott ugyan ki sem kívánna
tőlem hadügyi eszet,
csak meszet, csak meszet.
Most vagyok hadügyminiszter!
Mut, mein Mut? Oh, ganz hin ist er!

8. KLAUZÁL

Előre látom a jövőt:
nagy forgalmat, nőttön-növőt,
a villanyost, mely pauzál
egy téren, neve Klauzál,
hol libamáját gyárt Giraud,
s a magyarnak nem jut zsír! oh,
ezért vagyok rívó-síró!

* * *

RECIPE

„A beteg test ha téved,
Felróni azt öreg hiba.“
Ez volt a te beszéded —
Okos beszéd, nem ostoba.

De a beteg ha rombol,
Szülőt, testvért, rokont nyivaszt:
Szabad-e szánalomból
Eltűrni, megengedni azt?

Az orvos ily szilaj beteggel
Gyöngéd legyen? Öreg hiba.
Káró legyen! a förgeteggel
Úgy küzd meg a gyöngécske fa.

Mi árt neki, mi van javára —
Nem tudja ily szegény beteg.
Orvos, ne hajts az ő szavára;
Szigorúságod menti meg!

EGY NAGYASSZONY HALÁLÁRA

B. Wlassics Gyulának

A nagyasszonyt, a dicső matronát
tisztelni fogják hosszú koron át,
mert nagy embernek adott életet,
akire büszke lenne sok nagy ország
s akinek lelkét hűn folytatni fogják
jeles fiak. Örök emlékezet
illet meg ily asszonyt. Áldott legyen
a sír is, melyben hült pora pihen!

1927

Gróf Zichy Jánosnak

Az új év — új fiú! — dátumra jött,
mi lesz belőle, ma ki tudná?
„Hát nem lángész-e minden újszülött?
S csak később fejlik a szokott pimasszá.”
Madáchunk mondja, de áll erre is:
ma még éretlen, csöppnyi csecsemő,
ránk mosolyog, s mosolya oly hamis!
De hirtelen mint vízben fűzfa nő,
s mivé fejlődik, azt nem tudni ma —
titok! S itt elkel a buzgó ima:
Add, óh Urunk, hogy jó fiú legyen,
s míg életének letelik határa,
áldást árasztván völgyön és hegyen,
vígságot hozzon e szegény hazára!

Mészöly Gedeonnak

Mész öli a féregfajtát,
ész öli a gyűge gyatráit,
Mészöly a sár divatját —
s ad audiendum hivatják!

„Egyetem — begyetem“ — hangzott napról-napra:
szép kiscgazdajáték, amely-nem megy babra,
rád megy, oh Gedeon, körülöttes forog:
„Körbe, körbe!“ üvölt sok kiscgazdatorok,
s te vagy ott középén, míg a végszó hördül:
„Fordulj angyal módra, kifelé a körbül!“
Te bizony fordultál, angyal módra, szendén,
mea culpát zengvén annak módján s rendén.
És miért, oh miért? faggatom Tóth Ákost.
(Károly helyett: Ákos!? Nem lapsus calami!
Múzsák ünüttei* ki fogják talá'ni.)
Hát, hogy elkövetted ama víg Tótágost,
képét írván benne Panamaországának,
ahol hím pellérek a tetőre hágnak
s békés polgárookra pányvát teregetvén,
megcsapolják őket annak módján s rendén.
Eme lasszó-vetők, országhákosítók
közt vannak szép számmal urak, papok, zsidók,
és akadt — megírtad — egy-egy kiscgazda: ni,
szabad volt a vásár, csalni, sikkasztani,
s rájuk teríteni a vizes lepedőt —
nos, ez is szabad volt réges-rég ezelőtt.
Így teríti azt rá jó Petőfi Sándor
Pató Pál uramra s több kevésbbé jámbor
konstruktív elemre, föl a trónusiglan.
Ez szabad volt — akkor! Hej, de most nem így van!
Ma erkölcsrendészet uralkodik rajtunk
erkölcs, rend s ész nélkül. Méltán is sóhajunk:
oly felette igen *duhaj* lett a magyar,
hogy minden bokorban *hajdu* kell, őt hamar
a dutyiba dugni?! Aki tutyi-mutyi
s el nem inal, annak könnyen kész a dutyi.
Egykor szabadon folyt a költő víg ere;
ma: *difficile est satyram scribere!*
Egykor a poéta villámlott és sujtott
s a magyar szívekben szent lángokat gyujtott;
ma: őreá sujt le villám, ha nem ójja
hú nyalnoki nyelve, villámhárítója.
Ígaz, a poéták mindig nyaltak-faltak,

*) A H. B.-ben, Mészöly megfejtése szerint, azt jelenti: „övéi“.

de tárgya különb volt az önsegéd-dalnak :
 fölséges, fönséges, méltóságos — tepsik;
 ma szerényebb a nyelv, de síkja nagyobb sík:
 ma népuralom van (?) és ebből folyólag
 kiscigazdaellenes allure-öktől ólak,
 inkább kiscigazdai alűröket keress:
 így munkád sikeres, díja lesz gyökeres!
 Szókimondó költőt megbecsültek régen;
 hej, de más csillag jár most a magyar égen!
 Egykor pórul járt a költőt bántó selma;
 költőt beperel ma, tálába . . . ma.
 S mint destruktív *zoón politikont* be is
 csukatja. Így járhatsz, óh Gedeon te is!
 Hasztalan kilesned száz titkát a nyelvnek,
 ha nem vagy vallója szent kiscigazdaelvnek,
 nem hevülsz a kéjért, mit *kisüstök* adnak:
 mint kófic diákok *üstökön* ragadnak,
 sőt tán területi épséged is bánja:
 rádtör Sátánország minden boszorkánya!
 Megiszod levét a Kalendáriomnak:
 víg írásod helyett jó magadat nyomnak!
 Mint „nagyságos elme“ tanulsz magad kárán:
 szabad „Mondolatra“ itt rossz világ jár ám.
 Mit ér a humornak tengernyi tengere,
 ahol oly tenger a „noli me tangere?!“
 Megszorítod hát a juvenáli listát,
 korholsz csakis cigányt, zsidót, cucilistát;
 ekként, behódolván a korszellem előtt,
 magasztalnak majd mint fajsúlyos nyelvélőt.
 Ha tehát a nyelvet nemcsak mint nyelvész
 használod, — e haszon úgyis könnyen elvész —
 hanem jól kinyujtva s kellő helyen nyalva,
 meglásd: karriéred, amely most mint csalfa
 tündér ingadozik, mily magasba lendül
 ily nyelvművelettül!

— 1927 —

A PARVENÜ

Ha még oly jó is a menü,
 Lehetsz mint vendég parvenü:
 Csak szidd a villa-kést, mily ronda,
 Csak légy a pincérrel goromba.
 Magadat mártod be mindenütt:
 Megismernek mint parvenüt.

A VÉGHELYI HÖLGYEKHEZ

*Szirmay István dr. kedves barátomnak, az együtt töltött
órák emlékéül*

Száz meg száz éve jó Balassa,
Hú végeink vitéz dalossa,
Míg védték Nándort, Füleket
S vagdaltak török füleket,
Nem álmodá, hogy lesz idő,
Végek fogalmán rést ütő.
És ím, ma Újhely lett a „vég“,
A „hú csehek“ azzá tevék.
S e véghelyen ki áll ma itt,
Őrizve a hon álmait?
Ti álltok, édes újhelyi nők,
Míg el nem múlnak a zord idők,
S Eperjesen, Pozsonyban, Zsolnán
„cseh pimasz“ nem sül minden konyhán;
A régi véghely sorra visszatérül,
S Újhely lemondhat új „díszérül“.
Addig, hú női századok,
Szép őrszemek, vigyázatok:
Reménységünk fáját a „hú cseh“
Saját konyháján el ne fűtse!

MÉG EGY CSEH

Vagy: Kolumbusz második kalandja

Kolumbusz Kristóf, meztelen,
az újvilágban, a víz mentiben
ődöng. Leül a parton a fővényre
s fejét lehajtva tenyerére,
sír: „Lám hogy' levetköztetik
az embert önnön birtokán,
végső reménye szirtfokán!
De ím egy új cseh érkezik.
Kolumbusz szól, a düh felső fokán:
„Mi kell? Nincs semmim!“ — Semmi sem kell.
Nem tartok én a többiekkel;
sőt vágyam: el ez új hazábul!
Csak egy kell tőled, semmi más:
(tán meglesz még) az a tojás

az óhazában, az se baj, ha zápul,
 mely által híred, óriás,
 örökre fönmarad,
 bölcsességed dicső bizonyságául
 ez minden népnél megragad.
 Emléktül nekem ezt az egyyet add,
 hogy hadd mondhassuk, mint szokás
 nálunk: ez is a mienk, *to je nds!*
 E kérésemre van nagy ok,
 tudnillik én gyűjtő vagyok,
 amerikai régiségek
 gyűjtője s e tojásért rég is égek.
 A sok közt, ami nálam felgyülemlek,
 díszhelyre jutna ez az emlék.
 Ha nem valódi, se baj az;
 hisz' a cseh gyémánt sem igaz,
 minálunk mégis sok ügyes gyerek
 igazban adja el. Már ilyenek
 vagyunk mi hú csehek."
 Kolumbusz, noha még imént
 a könny előnté szép szemét,
 felejtí búját, megvidámul
 és így felel a csehnek, aki bámul:
 „Te gyűjtesz ritkaságokat,
 s a legritkább vagy te magad;
 beéred egy — tán záp — tojással,
 míg más lop, rabol, fosztogat!
 S még azt mondják: a közmondás csal:
 hogy „egy szerény cseh
 az nagy szerencse!"

BŰCSŰ JÁSZAI MARITÓL

A királynő, aki betölté
 bűvös zenéjével szívünket,
 anyjához tért: immár a Földé,
 amely életet szül és megszüntet.

Oh mint játszott szívünknek minden húrján
 ihlett bűvésze a magyar igének!
 Örültünk, sírtunk más öröme-búján.
 Vitt oda fel, ahol szférák zenélnek.

A Föld, melyen mint kisdéd csüng a dajkán,
úgy csüngött gyermeki áhítattal,
a Föld ráfújt, és gyermeke ajkán
a hang, az Ige im elhal.

Irigy szülő a Föld: szülöttjét
nem engedi soká magasba törni,
hogy homlokát nem-földi fények fődjék,
s mint Chronos őt saját gyomrába söpri.

Teremjen az Ő sírjára sok virágot!
Feledés moha azt be ne nőjje,
s legyen a hant is mindörökre áldott,
mely alatt lesz örök pihenője!

PORTUGÁL ESET

„Vigan dudál a portugál!”
(Mert boldog nép, hát így dukál)
E kedves dal oly réges-régi.
De már ma ne fuvald
Ott eme régi dalt
Mert számosak ott ennek ellenségei.
A helyzet úgy áll,
Hogy Luzitánia bősé népi
Mindenkit elagyabugyál,
Ha ugyan szét nem tépi,
Aki e dalt énekli néki.
A portugál ma pórul áll:
Üres a trón, szélbal dumál
A megszokott fény, pompa nélkül.
„Királyhű nép”,
Ha nem a leghülyébb,
Ily sivár sorssal meg nem békül,
Ily sorsot megutál.
Most „plebejusi” fék ül
A népen, nincsen udvari bál,
S nincs szép szerető, a koronára ékül,
Nincs beltekintély, annál kevésbé kül...
A régi nóta így végkép elévül.
Oh, portugál,
De megbukál!

KÍSÉRŐ LEVÉL

a „Párducbőrös Lovaghoz“

Dr. Bányay Sándor főorvos úrnak.

Ez a párducos lovag
Szemtelen és vakmerő,
Egészséges mint a makk,
Patikaszert nem szed ő.

Mégis oda küldöm én
Bányayhoz, mert e hős
Szent karácsony ünnepén
Majd mesél mint egy regős.

Menj Tariel és regélj:
„A legboldogtalanabb
voltam, gyötört szenvedély,
S mi gyógyított meg? A nap!“

„Nem, amely a földre tűz
S éget. Oh, nem égitest,
S mégis az: lány, szende szűz
S égi napnál szebben fest!“

— 1929 —

ÁLLATVÉDELEM

Minden élő az Úristen
rád bízott, oh ember, itten;
de az ördög belejátsszik
sok percentig, tán félszázig.

Védenceid nagy bajára,
hajtasz csak az ő szavára,
uruk lettél, és már végük!
Te vagy legfőbb ellenségük.

Lám az állat gyanútlanull
oh te zsarnok, hozzád tanul:
embernél is kezesebb lesz,
vad farkasból farkaseb lesz.

Oroszlán is megszelidül,
ha jóltartod már kicsidül!
Minden állat mint urára
néz föl rád. És mi a hála?

Minden, amì telik tőle,
csőstül nem elődbe dől-e?
S te, az égtől rendelt őre
mi vagy néki? Megölője
hasad, torkos a temetője!

FAEKE ÉS GŐZEKE AZ ALFÖLDÖN

Dr. Hankiss Jánosé

Lám itt a tér, hol int a pálya
számodra, ifjú tetterő!
Talaja: szűz Alföldünk dús lapálya,
boszorkányt úz itten az úttörő,
ily munka csak homályt emészt,
és sohasem hoz nyakunkra vést.

Magyar Mihály itt faekével,
Ungár Misi meg gőzzel szánt.
Ez amattól csak a tempóban tér el,
Magyar Miskákat mégis bánt,
mert belevág, magyarom, ugarodnak
mélyébe, s faekék alul maradnak!

S fölhaszan a bírónak éles kürtje,
rémes dana Miskánk fülében ez:
„Magyar Mihály, önt Ungár jól legyűrte!”
S ezernyi száj kórusban éljenez,
és van fogaknak bős csikorgatása:
egy meglőtt baknak szokványos hatása.

De adj a bős Mihály kezébe gőz =
ekét, biz azzal őt Misit lefőz.
Csak aztán — ez már jó magyar szokás —
ne párologjon el a pártfogás!
Magyar Mihály, ha egyszer belejön,
túltesz magán a tüzes ördögön,
hát még Misin! Ezt, bár korábban indít,
előbb-utóbb Miskánk lehúzza mindig:
előbb versenyt szalad ekéje,
utóbb — repülni fog eléje!

A BETŰ HATALMA

Lebecsülitek a betű
hatalmát, gyorsítelező
bölcsek, hatalom urai!
Hát vajjon nem a betű volt,
amelytől az a régi bolt
megdőlt: a római?

Mit meg nem tett a régi rend:
ölt, láncra vert, hadat izent!
Millió élet megszakadt, —
s a betű ölte meg, a szó
az ellene rugaszkodó
nagybölcshatalmakat.

De jönnek új betűsorok,
a rend, a mai háborog,
leütnek sujtó karjai;
hiába! egy megöltre két
új sarj üti föl a fejét:
új szellem sarjai.

Megölheted a betűket,
a sarjadásban nincs szünet;
gyökereinek éteri
magaslatok mezeje ad
erőt, amely el nem lohad,
míg a csatát meg nem nyeri.

VADÁSZAT GÖDÖLLŐN

A patialai maharádzsa öfensége

A puskacső elé Gödöllőn
nyúl és vaddisznó sok futott.
Egy maharádzsa lőtt oly tündököllőn:
úgy löni Bethlen sem tudott.
De jaj, mindabból itt Dögöllőn
nekem mákszemnyi sem jutott.
Ha máskor eljössz, oh dús maharádzsa,
gondolj reám, nemi hús ha maradna.

Tésztában olykor dáridózok,
mint tyúk, ha magtárban főtör.
Finom metélt és rá dió sok,
ily rádió-metélt gyönyör!
De jaj, ha jönnek rádiósok
Császár-metélttel! Ez gyötör!
Se hús se hal — oh mily kültelki dal lesz,
amit sugall ily rémes lelki dallesz!

Hangversenyekre sűrűn jártam,
nem ám mint némely gazdagok;
ott ülve, hogy a végít várjam;
nem, én zenebarát vagyok.
S hogy szívem többé ki ne tárjam
ily élvnek, bőszt zseb-rák az ok.
Most, mint La Fontaine tücske, nappal-éjjel
magam zenélek otthon ingyen, ámde kéjjel.

Volt valaha „úri“ lakásom:
uccára néző hét szoba.
Otthagytam egykettőre. Nem szokásom
a habozás, a tétova.
Búsuljak tán ily változáson?
Búsuljon a lú, van oka!
Szűk kis tanyám elég tágas minékünk,
én és banyám „ahogy manap kinézünk!“
— Budapest, 1931 —

CSENGERY JÁNOSNAK

mikor tb. tag lett az Akadémiában

Mikor tagul választának,
Tetejében egy nagy fának
Ültél: a te oeuvre-öd volt az.
Már akkor is roppant bolt az,
S választóid közül egy se
termett olyant, Isten ugyse.
Hej, azóta gyümölcsösöd
Egyre nő, mert jól öntözöd.
Testesedtek gyümölcsfáid,
S aluszékony kollegáid,
Köztük én is, elmaradtunk:
Ugyancsak kifogtál rajtunk!

Ámde mégis, mindazáltal
 Kéztünk újabb választással.
 Akadémiánk, a boldog
 Abban ér el ám rekordot:
 Nem siet el semmi dolgot,
 Az öregje — rég nem aktiv,
 Csak az ifja aktiv — baktiv,
 Az könyököl, az: tolong ott.
 Hagyján. Bízd a törtetőre,
 Hadd nyomuljon — legelőre;
 Te akárhol, elül, hátul
 Elűtsz legtöbb kollegádtul,
 Kik, mert velük könnyű poggyász,
 Megelőztek! Úgy-e, hogy gyász,
 Értéked ha attól függne,
 Hova ültetnek közükbe.
 Oh, nem a hely számít ám itt!
 Aki mást mond, csal és ámt.
 Csak a benned rejlő érték.
 S ezt sokáig föl nem érték
 Ama lassukotló jércék.
 Ámde végre, sok-sok évre
 A mulasztást észrevéve,
 Befogadtak rendes tagul:
 Vakulj, magyar! S magyar vakul.
 Most pediglen, mitsém késve,
 Nyomtak tiszteleti székbe.
 Magam, leveledző tagul
 Nem mehetek hallgatagul
 E mellett el. Isten mentsen
 Hogy múzsám be ne csöngessen
 Hozzád ily jó alkalommal
 Víg rímekkel, egy halommal.
 Tiszteleti széked van. Nos,
 Mi kell még? Ad multos annos!

MINDERWERTIG

Van erős karja, felesége, sarja,
 s szívében értük szeretet.

De hol a béke! Oh, annak vége,
 mióta megszűnt a kereset.

Jó kedve nincs egy árva percig —
 mert „minderwertig“.

Lakása — hogyha van — szoba, konyha
és a gyerekeknek a kövezet.
Most itt a válság: e kiskirályság
összedülőben fejük felett.
Kétségbeesés árjában verdik
a „minderwertig“.

Kolduskopottan, hite-hagyottan
oda evickél, ahol ezer
segítő kar nyul felé, hogy iszapbul
kihuzza: „Testvér, ide jer!“
Most helye ott van, jobb mintsem eddig.
Azért csak „minderwertig“.

Sürög a munka, csapzik hajunk a
dús veritéktől, kar feszül.
Mily öröm néked, hogy veritéked
jólétet másnak egyre szül,
s tied a szükség mint eleddig,
óh „minderwertig“ !

Férfiak bátra kell most a gátra?
Izmos karoddal ki versenyez?
E kar hazádé, minden a másé,
védni fogod, a kenyered ez.
Ővé a véred, utolsó cseppig,
s most megismerszik:
ki a „minderwertig“?

HÓ

Hej, be jó a jó Istenke!
Gondoskodik minden jóru!
Hóhányónak szép friss hóru!
Hon-aprónak — tente, tente! —
Bölcsődalru, altatóru!
Hon-apónak — kence, kence! —
Makkrul, mákrul, mogyoróru.
Csurran-csöppen kis percentke.
Míg veled tart, oh Bethlenke,
Mungó hogy' járhatna póru?

Tündérsziget a tenger közepén;
csodás liget, zengő madársereggel;
egy pillanatra sem szűnik a fény,
de nincs benn éj, nincs nappal, este, reggel;
csak, mint mikor a Nap nyugodni mén
s búcsúzik a Földtől pazar színekkel:
ez ő, Madách, nagy álmok álmodója, —
Böcklin, de képeit betűkbe rója.

Zord szakadékok, ösvény nyaktörő,
ahol megáll az elme tétovázva;
egy Goethe, Byron járdal ott meg ő,
mélység, magasság közt sosem hibázva.
Aki nyomában, kézen fogva, jó,
reszket szívében, a hideg kirázza;
de ittasúl gyönyörtől, hogyha végre
leszáll vele poklokra s föl az égbe.

Miként Virgil vezérli poklokon
és mennyen át Dantét, kettőjük ösét:
úgy viszi ő, mindkettővel rokon,
a mindenségen át jó ismerősét.
Mit tesz, ha verejtékez homlokom,
míg ő vezet! Ez maga is dicsőség.
Rám bízta ott fenn titkait a mennybolt —
s embernek lenni szép volt, érdemes volt!

Mit tesz, hogy a tetőről nézve le,
a dicsőségre zordon vég vet árnyat!
Hisz semmiből lett minden, és vele
mint lényege csak az enyészet járhat.
Arasznyi volt a földön létele
Ádám fiának? Mindegy! Ember, állat
hang volt az isteni harmóniában,
s ha nem magának élt, nem élt hiában.

S a komor kép, amely messzűnően int,
az alkotásnak végső, bús akkordja
nem oszlik-e a semmiségbe, mint
futóhomok, a szél ha szertehordja?
Minek búsítna e kép! Föltekint
szemünk e fényes égi boltra, —
az égi bolton lángbetűkkel ott áll:
„Mondottam ember: küzdj és bízva bizzál!”

Hát küzdeni fogunk. Oh, van-e nép,
amely e leckét jobban megtanulta?
És bízunk; e bizalom mi egyéb,
mint építés a harc-edzette multra?
Harc áll előttünk, harc, kemény, de szép:
szabadságért!... A régi, drága munka.
És megfogadjuk dicső szellemednek:
mi temetünk, de minket nem temetnek!

TEMPÓ!

(Göcseiesen) Márkus Lászlónak

„Tempó, magyarok!“
Emígy acsarog
egy jó magyar.
De jaj, csak tollval,
Hát kudarcot vall.
Mé nem ütsz botval?
'Sz tudod: e gyarló
nép nagyothalló!
Más kéne: agyar,
ami nagyhamar
üt-vág, agyba mar,
Mert hogy csak magyar-
kodik a magyar;
vagy lándzsa, kozák
kézben! Ha kocák
kocódnak ilyenén-
képpól fenekén,
van fegyvere a kis
székely gazdának is:
kurkáló villa, bot,
s a csapat csillapod.
De népünk ósdi,
viszályra bukósi:
ebben tart tempót!
Hisz magyar, nem tót,
s mindig ilyen vót!

ALMÁK

Három alma meg egy fél —
Egyet, csalfa, megettél!

LÖW IMMÁNUEL

Ez a zsidó-magyar Prohászka.
Gyakori étele a pászka;
ennél is jobb falatokat
minden hívének osztogat
szószékről. Im a bölcs király
hét szép nevéről prédikál.
Ah, hol vannak ma bölcs királyok?
Ha volna egy, — én nem talállok —
azt mondanám neki: „Uram,
mit gondolsz, ez a bőszi iram
más népek nyugta, léte, biztonsága ellen
nem tör saját népére nagykegyetlen?
Oroszlánnal harcolni fog oroszlán,
s marad létükből egy-egy foszlány!
Mit ér a véres diadal,
ha mind a két küzdő fél belehal?!

BRIAND BÉKÉJE

A mézes madzagot
folyvást huzogatod
becses orrunk alatt;
de ami jó falat:
az édes drága méz
mind másra néz,
s a Béke nem halad,
sőt minket meghalat
a briandi kéz.
Igéret — az hull csöstül,
de népedtül, a hőstül
egy jó szó nem sok: annyi sem jó!
Amellyel mérsz, sohasem egyenlő
a mérték nálunk és azoknál,
akikkel nyájaskodni szoktál.
A Béke, mit oly szépen ígér
zengő szavad, tudjuk: mit ér!

— 1930 —

A CIGÁNY ÉS A NYÍLT VÁLASZTÁS

Nem megyek én választani!
Válasszon a devla.
Szemtől szembe színt vallani:
nem cigányos elv a.

Egyszer választottam nyíltan:
ezt a nyelvet Sárát,
azuta is nyakamon van —
Hej, de megadtam az árát!

NYÁRI HANGULATOK

Levél költő barátomhoz, Budapestre

I. A nagyváros

Budapesten kívül, azt mondod,
nincs hely, ahol levette gondot,
megbujhat az érző kebel,
hogy rá Bezegh-Huszágh se lel.
Pedig az elcsípi a költőt,
ha ez csípős, meg a felöltöt
csenő csibészt, bár mint a nyúl,
éjjel bokorban meglapúl.
Elcsíp, oh jaj! tán engem is,
bár hattyúnótám zengem is.

Budapesten otthon vagy — s „nem vagy otthon“:
nyűgös vendég ne alkalmatlankodjon!
De közted és meghitteid
közt híd van ám: oly lelki híd
mely minket mindenkor beenged,
míg más biz ott hiába csenget.

A nagyváros titok alatt
rejt ilyen lelki várakat,
ahol titoktól mentesen
találkozunk benfentesen,
idézzük a multak nagy árnyait,
álmodjuk a jövő nagy álmait
és elfeledkezünk a márul,
amely multat s jövőt elárul.
Mucsán: a Pry Páloktól megriadsz,
hálósobád is nyílt piac.

A nagyváros nem „Babilony“
 mint Mucsá véli, nem bizony;
 a nagyváros kastély, amelynek
 tornyában vad vércsék neszelnek,
 pincéiben patkány, egér
 s más ily ártalmas férgek él;
 de fönn, a tündérkastély sok száz
 zuga ezer szépséggel pompáz:
 ott kilenc múzsa hinti szét
 a szellem édes gyönyörét,
 s ha egyet intesz, megjelen
 a tett helyen
 és mind e hely
 nyugati báj, ízt, színt lehel.
 Az idegen, ha ide gyül,
 nem érzi magát idegenül:
 szépségtől áthatott lelkébe
 nagy új élménynek itatódik képe;
 mindaz, mit otthon kedvel, itt
 mint ösmerőse közelít,
 s ki ne örülne, hogyha idegenbe
 szép ismerős jön véle szembe?
 Amit otthon eszményül őriz,
 hozzátanúl az érkezőhöz:
 oltár és templom egyazon,
 mint náluk, messze nyugaton;
 s az Isten is, kihez imádkozunk
 s a csésze is, amelyből áldozunk.
 Lehull szemükről itt a hályog,
 amit gonosz varázsló rakott rájuk,
 hisz' emberből s munkáiból
 saját lelkük visszhangja szól!
 S miért nem látni, óh miért,
 mit a gonosz varázsló beígért:
 példányait a ferde mongol szemnek,
 s amellyel itt ököltre mennek:
 a lobogós inget, gatyát,
 csikós-, kanász-, jogászcsatát,
 a gulyásnak húsán hízó
 vad törzseket?* Szó ami szó:
 írmagja sincs! Van gyanus arc,
 de szinte biztos a kudarc:
 kisül, hogy a mongol: vagy német,
 vagy tót! Számíts jó két-háromszáz évet

* Célzás a gulyáshúsra.

innentől vissza, s ügyebár:
 nyakunkon a török, tatár,
 hisz' jártak ők itt mindenütt,
 s ily emlék olykor visszaüt.
 Török, tatár ide beütvén,
 nem esett csorba e hon üdvén
 azzal, hogy hölgyeink — ha tót,
 ha német — az erényadót
 lefizették töröknek és tatárnak,
 s utódaik ma mongol szemmel járnak.
 De a magyar immunis: rég be volt a
 mongollal oltva!
 E fajból a Nyugat is bőven termel,
 azok néznek mi reánk görbe szemmel;
 de most egy angol műtő* jár körül
 s — mongol szemeket sorra eltörül!
 Van azonban sok, sok cigánya
 e honnak, több mint sok kívánja, —
 de mégsem annyi, mint kiki
 s a nyájas idegen hiszi!
 Nem mind cigány, aki cigánynak látszik,
 még az se mind, aki bandába játszik
 s akinek játszik, muzsikál,
 egy sem cigány, mindegyik ál:
 hún és avar, palóc meg székely góbé,
 meg kún, kivétel: KU NA KÓ PÉ,
 ez kínai, tehát „turán“:
 fénypont a honi kulturán.
 Mind barna, hát azért cigányos,
 de magyarságuk nem hiányos.
 A nagyvárosnak széle-hossza
 olykor nyugalomunk ostorozza:
 élénk a tenger képét hozza.
 E tenger a nép: dús vizét
 a városokra önti szét,
 kicsap, becsap, és fölös erejéből
 a világváros épül, szépül.
 Óh, nézd csak, a falusi kis leány
 amikor jön, — mint ázalag,
 oly nyálkás, lompos gyászalak,
 piros ugyan, de mily sovány!
 Idő telvén, megfinomul,
 a környezethez idomul,
 esetlenül jött és mi lett belőle?
 Ma rá nem ismer az édes szülője!

* Rothermere Lord.

Gunyája, képe, keze-lába más,
eltűnt a mucsai vonás,
oly takaros, vidáman rója itt
a széles uccák hosszú sorait,
s nemes ambiciója,
hogy egyszer majd mint „őnagysága“ rója
s utódját éppúgy ne kímélje, óvja,
mint őt kegyes kenyéradója.
Szépség harmatja hull fejére,
s nem vágyik vissza kis szülőhelyére.
Amit neki a falu mondott:
madárfütytyöt, zöldágot, lombot,
elmosták mind az itt tanult
új szók, halott virág a mult,
ott függ éjjel-nappal szegény
a szív oltára egy szögén,
ott is csak addig, míg az új
Éden tündére rá nem fúj.
Az új Éden-kert: Budapest,
falusi lányt új színre fest.

Itt hömpölyög a folyamok királya,
testőrökül hegyek néznek le rája,
s amerre fut, amerre tér:
előtte a sík rónatér.
Együtt: hegy, völgy, víz és lapály
s mindehhez annyi csodabáj,
amit — versent a mennyei művésszel —
az ember létre hívott ésszel, kézzel!
Ez ím a Nyugat, hová egyoldalú
szerelmi hévvel törtet a falu;
de óh, mily út és mennyi munka,
míg a Nyugat eljut magyar falunkba!
Megéri tán a csecsszopó,
nem magamszörű agg apó.

II. A falu

Szeretem a falut, ma már csak
úgy messziről, de nem hogy oda járjak,
mint rég, mikor vonzott két mágnes:
a dal meg a mese,
és áldottlelkű szép banyák
őrizték a dal- és mesetanyát,
s édes leánykák és menyecskék
az embert, ah! még emberszámba vették...
Óh, boldog életünnepek!

Fölöttük immár köd lebeg,
s a ködön át jelenvaló időkig
egy-egy emlék halványan átszűrődik,
mikor a szorgalom jutalma
több volt a soknál: aranyalma,
szőlő szőlő s barack, mosolygó,
s mind ingyen szedte föl a golyhó!
Szeretem a falut, de csak
a régit; mert a mai: vak.
Nem jár saját feje után,
a várost mímeli sután,
és fűszere az a salak,
amit a város útszélen lerak;
virág helyett, amely önönmagából
fakad, csinált virágot ápol.
Falun, akármit mond is Mayer,
nem elég ózonos az ájer:
a kéjből jó sokat levon,
ami megcsap lépten-nyomon.
„A levegőnek ájeros a luftja“ —
igaz; de rád tehenkedik az ucca!
Míg egyfelől, emelve lelked,
Isten-kéz bársonya ölelget,
másrészt orrod facsarja bűz,
s a por- és szennyár tovaűz.
És hova lesz a csönd, az esti,
ha versenyét a kuvaszbanda kezdi?!
Kuvasz vonít, malac visít,
„anyjuk“ neveli a kicsit,
s a kicsi bög mint egy malac;
méltán, hisz' „egyke“ a kis árva
(kocáknál ez kizárva).
Ha mindettől meg nem szaladsz,
bősz szomszédasszony, komaasszony
csúf nyelve meg kell hogy szalasszon.
S hozzá oly kapzsi mind e nép,
vesédet is kimetszenék.
De órá is jár ám a rúd,
s járása zord, járása rút:
kiporolják hátán a ködment.
Kölcsönbe megy, ha nyúz, óh „jöttment“!
Rajtad, ha oda elvetődsz,
a viszonyosság elve győz.
Az idegen, ha ide tévedt,
megemlegeti a napot, az évet
s bár hívja millió torok,

tájunkon többé nem forog
 és minket az ócskavas közé vet.
 Tehát, míg a kép ily fura,
 ne vigyétek ki falura!
 Falun egy boldog: a földesúr,
 akinek ottléte csak extratour,
 ő meg jószágain kevély
 „nagygazda”-öntudatban él,
 jó-megy, nem mint az odacsöppent
 szegény nagyvárosi, a „jött-ment”.
 Óh, Jánosok: Mayer, Hadik,
 a gazdaszív hogy’ nyughatik,
 mikor szülöttje sorvad, senyved
 és sok bajára nem kap sehol enyhet?!
 Az idő száll, repül, repül,
 s a falu áll — csehül, csehül.
 Paraszti szívet ami von,
 mi van helyette? Trianon.
 De hírül hallja mint csodát,
 hogy földet osztanak od’át:
 urak földjét, magyarokét,
 gyönyörűség ám ott a lét,
 az állam népijóléti kocsmá,
 ott gyöngyen él minden lakos ma,
 egy zsákból, amely végtelen, —
 bőség árad völgyön, hegyen.
 Nem érti meg a jámbor azt,
 hogy e malaszt kétes malaszt;
 hogy az a nagy zsák mily csaló zsák,
 hogy nem magyar, hanem oláh valóság,
 oláhvalóság és cseh gyémánt!
 Magyarokat fütykös s egyéb bánt,
 híznak talán — gyöngyállapot! —
 mint áldozati állatok,
 szoronganak, karámba lökve,
 szófogadón, nem fészkelődve, bökkve, —
 új gazdájuk: cseh és rác és oláh
 hizlalja őket — kés alá:
 emberből így válik barom.
 Ne irigyeld, jó magyarom!

III. A kisváros

Mi a falu s mi a nagyváros?
 Két szélsőség. Köztük ragyog
 A másodrendű csillagok
 Hosszú sora, miket mellőzni káros.

Kicsiben mind megannyi metropólis,
 De valami van benn a faluból is:
 Autó tutul, mótór pöfékel,
 (Ördögfiak veszejtenék el!)
 Elektromos fény kőolajt,
 Gázt, gyertyát, mécsest megszalajt.
 Hódít az aszfalt és a dseszbend,
 Cigány maholnap „éhen deglend“.
 Még járatos a hosszú szoknya,
 De a rövid győz. „Huncut, aki szokja.“
 Kiszgazda róla így ítél;
 Kiszgazdáné ítélni fél,
 Mígnem — hisz ő is nőszemély —
 Kiszgazdai kisasszonyokra
 Vigan feszül a kurta szoknya.
 Itt kávéház van: jó dolog,
 Veled Európa társalog,
 Ujság bel- és külföldi jár,
 Sasszárnyakon száguld a nyár,
 S nem esem ki a világforgalombul
 Mint falun, hol az elme tompul.
 Hogy szellemileg el ne petyhüdj,
 Itt szóbajön nem egy nagyobb-kisebb ügy
 És el fogsz hűlni, mit tud a
 Pihent vidéki agy: csuda!
 Pihent agy és pihent erő:
 Gyermekzsivaj, egetverő
 Repesztí az ember fülét,
 Jelélül, hogy itt még szeretnek,
 S becsülete van a gyerekeknek.
 És látsz nem egy derék szülét,
 Aki, mint égen a fiastyúk,
 Egész rajjal vonul föl: atyjuk
 Kicsinyített képmása mind.
 E példa nyilván arra int:
 A kisvárosban nem divat
 Kikölteni kakukfiat;
 Dolgát a gondos fészek-ura
 Nem intézi *per procura*.
 Itt megtudod azonkívül,
 A Pletykaközpontban mi fül:
 Mért jött haza dr. Jelen
 Siófokról oly hirtelen?
 Kinek lovagja most a „Kappan?“
 A hitélet mióta csappan?
 Miért van, hogy korcsmároséknál
 Két odaliszk egész nap sétál?

E két papnő Istárnak áldoz,
 Így invitál altáji áldozáshoz,
 S a magyar mén, már hogyné menne,
 Altáji hev bizsereg benne.
 Ily serkentő példák nyomán
 Virul az ősi hagyomány.
 Kisebb ügyben a Pletykaközpont
 Szakvéleményt két kávécsészé közt mond:
 Mért nincs a Lövöldében élet,
 S az Árpádban mért van? Kié lett
 Idén a kis olasz madonna?
 S száz más ily ügy. Mégegyszer annyi volna,
 De ne szólj szám... elhallgatok,
 A jóból is megárt a sok.
 Igaz: ha lézengsz itt az uccán,
 Orrodba por biz itt is jut tán;
 De por meg por — az, kérlek, nem egyforma,
 Ez nem a gyárkémények korma,
 Mint Pesten; ez az anyaföld
 Lágy csókja, hát úgy üdvözzöl.
 Aztán kimégy a Rózsáskertbe:
 Erkölcshatalom ide még nem tört be;
 Itt százával rózsás tagok
 Hús vízben öntözik magok:
 Tengerszéli ringó-rengő rózsák,
 Fiatal nő meg az anyósa,
 A helyi Kánsz s a helyi Mánusz —
 De: hony soit qui mal y pense!
 (Veszélyt is rejthet ám a víz, —
 Nőt minden út Rómába visz,
 És Róma megfordítva: Amor.)
 Így nézd, hogy a kétnemű tábor:
 Fiú s leány a vízbéli
 Játékban örömet leli,
 S én bennük; őket élvezem, mert
 Az embert látom itt, az embert,
 Mesterművét a teremtes urának,
 Nem a ringy-rongyot, mit ruhának
 Kontár kezünk reárák.
 Szébbíti vajjon ringy-rongya?
 „Le a lepellel!” — Heine mondja,
 S búváros szépeink manap
 Mind Heine felé hajlanak.
 „E kívánság nem esztelen:
 A szép úgy szép, ha meztelen!”
 Egy szekta esküszik újabban eme tanra,
 Meztelen jár nősténye, kanja.

Mi lesz, ha szép hazánkat megrohanja?
Itt fennen trónol az Igazság,
S ez istennő nem tűri, hogy a szépet,
Férfit vagy fehérnépet
Merő mezíten mutogassák;
Hisz őt sem látjuk leplezetlenül,
Midőn nálunk bírói széken ül,
Csak álmaink tündéréképen
Jön hozzánk tiszta mennyei mezében.

VADNYUGATON

Fürdői benyomások.

Van itt elég üres szoba
S fej és zseb, mely üresen áll,
És itt tanyáz egy oduba
Mint Cerberus egy bösz sakál:
Megdőlhet minden, ő sak áll.

Van itten fürdő kénsavas,
Felkapták helybeli *banyák*:
Dupla banyák, mind csupa has,
Mind fuj, sipít, karattyol, gágog.

Nincs szégyen; de a terraszon
Van ebéd és vig vacsora:
Két odaliszk (ingyen haszon!)
Kacsingat minden férfira.

A pillantásuk átható,
Betör a szívünk mély zugába,
S a célzat szemmel látható:
„Gyerünk, urak, Vénusnak templomába!”

Van itt még újság nem kevés,
De megőrzöm a titkokat:
Annál szebb a meglepetés,
Mit a vendégnek tartogat
Ez a rejtelmes Vad-Nyugat.

FRANK-DAL

A frank szép akkor is, ha egy;
ha meg ezer: gyönyörű látvány.
S hogy mind a más zsebébe megy,
gyötrő tudat, sugallja Sátán.
Van, akinek fejébe megy
a gondolat; töpreng soká tán,
de végre, bár bukik manap nem egy gyár,
frankgyárat készít a pipogya kontár.

Van ebben némi bölcselet
s morál, balkáni-frank zamattal;
„Szabad-e az ellenfelet
megcsalni békeszavalattal?
Ha ily világcsalás lehet,
bűn-e, hogy a megcsalt viszont csal?
Nem ilyesmit tanít La Fontaine?
E tanítást követem most én.”

Szív- és zseb-érdek bölcsen itt szép
harmóniában egyesül.
A pompás terv életbe is lép;
de jaj! a szerző belesül.
Frankvaluta szilárdan áll s ép,
míg az oktondi tettes ül,
s agyába már egy kis bogár befészkel:
„Csalót megcsalni — ehhez ganef-ész kell.”

FIATALOK ÉS ÖREGEK

Autóbuszon, villanyoson
a fiatal ülve oson,
az öregek állva:
minden állás meg van szállva,
s minden állás az övék! a
fiatalság mint a béka
kuruttyolhat szomjan, étlen.
(Még jó, hogyha észrevétlen
s nem tán béutálva
hal-balhiológiára,
bal-halvértanu-halálra!)

Innen az, hogy villanyoson
autóbuszon ülve oson
a fiatal, de az öreg állva!

BALEK MAGYAR

Ázsia megnyomorított,
Európa megszomorított.
Az néked jól behegedült,
A véred szívta, nyakadon ült.
Ez meg úgy bánt veled, mazur,
Mint Európával Zeűsz úr.
Csakhogy Zeűsz úr férfiasabb volt,
Európából kedvére habzsolt,
De örömet a mélyfúrásnak
Nem engedé át másnak;
Holott ez rést üt ridegen
Területi épségeden
S aztán mint nemtelen hazug
Már nem szeret, már reggbe sug.
S te játszod még a nagy urat,
A rómaid, aki furat,
Mert ilyen Iám az úr, ni,
Annak nem illik fúrni,
Az másnak hagyja mint szemét-
rakást, a munka érdemét.
Hát kérlek, eszmélj arra, hogy
Nélkülök élj meg valahogy,
Kapcsold ki Európát s Turánt,
Hisz mindakettő egyaránt
Mint baleket beránt!

HÁROM A PILLE!

Egy hadikölcsönös betoppan
a Népjóléthez. Szíve dobban:
„Valorizálunk!” — arc derül,
s ő — népjólétre szenderül.

A balletkart ki pártolá, ki?
Az érdemes főúr: Csicsáky.
Addig pártolja emberül,
amíg ballétre szenderül.

Kohn úrnak kedvenc étke: sólet;
abból — nagy gourmand! — bőven s jól ett,
guta kerüli most körül,
és ím: sóletre szenderül.

BALATONI DISTICHONOK

Baglad, Agárd, Ölvéd, Füred — ah, rejtvények a névben!
Baglyot, agárt, ölyvet, fürjmadarat jelölők.
Fürjnek ugyan hire van Füreden még; ámde ki látott
Bagladi baglyot, agárdi agárt avagy ölvédi ölyvet?
Eltűntek! Szőlő s vetemény települt le az ősi
Erdők fái helyén, s csak a név veti vissza regényes
Régi napok sugarát a jelenkor szép mezejére,
Ősi pagonyt pótló mennyei pompa fölé:
Tündérkert sűrűjén kukucsál be a déli verőfény,
Csillagkert mosolyát tükrözik esti habok;
Nappal földieket játszodtat a Vízanya keble,
Holdlány fürtjeivel játszadoz éj ivadán.
Így építi tovább, óh Természet, palotádat
Emberi ész, Istent megközelítve dicsőn:
Új Édent bűvöl, hol előbb a vadon feketéllett
S ördöggént ugyanazt rontja le majd ugyanő.
— Balatonfüred, 1929 —

A KITETT GYEREK

A belügyben a folyosón
szép csecsemőt leltek kitéve.
Mint rádió-hullám oson
a hír belügyiek körébe.
Hölgyek nyüzsögnek mint a raj —
Ki a tettes? Kisül, jajaj!
Hím és nőtény negál, lapít,
s főbelügyér megállapít:
„Ez nem történhetett minálunk;
a) mi szerelemből semmitsem csinálunk;
b) s kilenc hónap míg leperreg,
innen ki nem kerül gyerek;
c) s ha mégis, mindig kisüle:
annak se farka sem füle.“

„HAZA-BÁL“

Ingyenélők ha zabálnak,
ezt nevezik: „Haza-bálnak.“

POSTAVÁLTÓ

Válasz egy kérdésre

Nálamnál nagyobb tudósnak

Küldtem ezt, nem bossz anyósnak.

A postaváltó — s ez busít —
Megfejthetetlen rébusz itt,
Ahol pediglen rébusz sok van,
„Módunk levén a rébuszokban;“
Mert: „Est modus in rebus“ — ily
Műfordítást illetne díj.
Latin konyhánkon gyujtva pisla mécset,
Ezt így tanultuk egykor Bifla-Pécsett,
Míg a Kígyó-utcában Ő
Várt: fő-fő rébuszunk, a Nő.
Megfejteti — biz az sehogyse ment!
Ő fejt meg minket, annyi szent.
Úgy jártunk mint Uliasz népe
A bűbájos Kirké kezébe:
Kiki állattá változott
S Afroditének áldozott.
És játszottunk, mindegyre többen,
Sokat vesztettünk ASZ-ban, TÖK-ben.
Ott volt közel a zsinagóga,
Pár lépés: várt a Nina-, Linagóga,
Ajtók egy szálig nyitva mind,
Amerre csak a szem tekint.
S ha egy maradt nyitatlan közte,
Ifjú erőnk hévvel betörte ...
De postaváltó? Ez titok,
Zár, melyet én föl nem nyitok.
Fölnyitja ott a helyszínén
Egy bank, ha pang is, soha én.
Találsz ott olyan bölcs fejet,
Aki rejtvényt jól fejteget,
Az majd meg tudja mondani:
A postaváltó kulcsa mi.
S kérdezd meg tőle és izend meg,
(Ami engem gyötör jelenleg:)
Hadikölcsön mért fakova?!
De megverte a Jehova!

SE PÉNZ SE POSZTÓ

Szegény! kolbászokat se szel,
de napestig sokat szeszél.

BEVÁSÁRLÁS

Corvin. Sietve a lotyó megyen;
fő, hogy kezében nagy motyó legyen.

A HÉT X-RŐL

Ha volna egy király e honban,
Nem volna itt baj, esküszöm,
A parvenűk elillannának nyomban,
Mint olaj az égő tüzön.
De nincs király, csak *in spe*, messze-távol,
Van kiskirály sok és van bűz-özön;
Mai reményt a holnap tönkre cáfol,
És születésnap, névnap újulása
Ok nem örömré, inkább búsulásra.

Parnasszusunkra, nézd csak, egyre tódul
Az ifjúság — megannyi őserő.
Mind vadmagyar, de igen jól tud tótul:
Adj neki szállást, abbul kiver ő,
Tanára voltál, most diákja vónál:
Ha szót se szólsz is, szekundába pónál,
De vigaszkép kitüntet nagy kegyével:
A „vén hülye” címével s jellegével.

Ki mégis rám gondolsz ilyenkor,
Vígán vagyok, azt képzeled.
Csalódol! Vén cigány az agg kor,
Minden nap egy nótát feled.
Hívhattok délre, vacsorára,
Pezsgőre, étek nagy sorára,
Smaful! Nem köll! Jóllaktam azzal,
Amit az ember másoknál tapasztal:
Kis érdemet hogy' ünnepel nagy asztal.

Kijár e dísz kapaszkodó uraknak,
Szép asszonyt is megillet bók-ital,
Költők a tömjénfüstön kapva-kapnak,
De nékem mindez — fiatal!
Az élettől én már semmitse várok,
Fülembé a Halál hollója károg,
És amit károg, gondnak, búnak vége:
Az igazi, nem trianoni béke!

— 1929 —

A haza frontján köröskörül
 Folyik az állóharc manap;
 Nem srápnél, nem is golyó röpül,
 Más baj az, amely itt harap.
 Nesztelen jön mint lassú méreg,
 Gyomrodba váj, mint titkos féreg,
 Óh jaj, hogy fáj a rossz sebe:
 Idegen holmi hozta be!

Idegen holmi — lelked attól
 Önfeledt álomba merül:
 „Szép, ami ellenséges hadtól
 Érkezik, bármibe kerül!“
 Hej, pedig amit adtál érte,
 Betevő falat, rossz testvér te,
 Amely csak ellenséget hizlal,
 S testvéred koplal, éhen is hal!

Idegen áru szemre jobb tán
 Mint amit alkot honi kéz, —
 De ki fog élni kocsmái konyhán,
 Amely izetlen s oly nehéz?
 Édesanyáknak házi főzte
 Az idegenét nem lefőzte?
 Idegen konyha — idegen holmik,
 Bolond, aki ezekért bomlik!

Szebb lehet másnak édesanyja,
 Szebb és gazdagabb mint a mienk;
 Ámde nem Isten oktalánja
 S nem kutyafulú nyegle cenk,
 Aki a szívét másnak adja,
 Édes övéit megtagadja
 És míg itthon sír a föld,
 Idegen holmira költ?!

— 1930 —

KÖNYVREVÍZIÓ

Hinnem kell a számoszlopnak;
 ez hiteles támasz: lopnak!

A PONTYOK ÉS A CSUKA

Hegedüs Lórántnak

Pihen a tónak felszine, csónak
nem szeli, csöndes, mint a halál.
Búsul a gazda: „Mi lelte ezt a
halállományt, hogy vesztég áll?”

Megmondom, mi a' (felel a fia);
lusta hal a ponty, nem *sereg!*
Lomhán lapulva, össze se bujva,
szerelem nélkül nem igen épül a sereg.

Eressz a tóba — úgy mutatóba —
egy csukát, ez majd közbevág:
összebuj a ponty és sereg a rongy,
van szerelem, van szaporaság!

Úgy tesz a gazda. És nem apasztja, —
neveli a halállományt;
szuszi-muszi pontya, bár csuka rontja,
siet pótolni a hiányt.

De van halastó, ahol riasztó
hal szerepében harcsa dúl;
ezt ha kíméled, halkul az élet,
s marad a harcsa irmagúl.

Te, a magyar tó mélyén kavargó
csuda csuka, ne csüggedezz!
Bár sohse hívnak, már vígan ívnak
halaink, s a te műved ez.

— 1931 —

BÉCSI KÉPTÁRBAN

Mányoky Vilmdnak

Vannak jó képek, oh de hányak itt!
Nem látok köztük bár egy Mányoky,
Van otthon egy: az jár és csupa báj ám,
minőt nem látni Bécsben, sem a táján!
A nagy piktör ha megelevenedne,
e legszebb Mányokya büszke lenne.

ESPERANTO

Az eszperántó
nem vészbe rántó
mint nem egy bántó
emberi száj.
Az tör és megnyit
utat ezernyi
és sebet enyhít,
ami fáj.

Az ember indul
határain túl,
s szívében kín dúl,
hogy nem lehet:
mindenütt sorompó,
emelni észbontó
ügy! Eszperantó
gyöngyen átvezet.

Bármerre járok,
országhatárok:
megannyi árok, —
más tönkre mén;
de szárnyaslóval,
hipp-hopp hajóval:
eszperantóval
ott termék én!
— 1931 —

JANUS PANNONIUS-TÁRSASÁG

Az új világító toronynak,
amelyért hű szívek dobognak,
fényt és erőt az öreg Isten adjon,
fény és erő nyomán áldás fakadjon!
Hogy győzhessünk a sűrű sötét éjen
s a csonka-bonka honnak
tépett hajója — most a zord haboknak
játéka — biztos révbe térjen:
a toronynak Szeretet legyen őre,
Igazság a legfőbb felügyelője,
Bölcsesség a hullámtörője
most és örök időre!
— 1931 VI/7 —

Nagyon nagy jólét testi-lelki
 elpuhultságnak melegágya;
 viszont inség kertjében kel ki
 gyűlölet, bosszú meleg vágya.
 Mindkettő rombol, mind a kettő kontár —
 a boldogság középúton jár.

EGY BÚTOROZOTT ÚR GONDOLATAI

Artur Wagner

„E házban, első emelet bal,
 szoba, bútorral, kiadó.”
 Mily boldog, aki nonsalansszal
 e mellett csak elhalad! Óh,
 pedig hány régi seb bizsergél,
 felújul ott hány régi kín!
 Bútorozott úr — nincs ez egynél
 gyötrőbb sor a föld kerekén.
 Ama préselt üvegű kancsót
 — húsz vas! — ki nem szenvedte át?
 S a reggeli kávét, a pancsot,
 egy délelőttünk gyilkosát?
 Gondolj a rojtos vén díványra,
 gondolj a gipsz Neptunra itt,
 gondolj az ágyra s a puhányra,
 mely ellen mind kevés a Flyt.
 Emlékezzél a lágy tikmonyra
 s a szénre: mindig híja volt
 s özvegy Kovácsné úrasszonyra,
 rút mopszlija hogy' megcsaholt!
 A padló égett foltja: emlék,
 mit minden elsején sirat,
 s a boldogultnak képe! Ez még
 ma is kísérti álmaidat.
 Óh boldog, aki mosolyogva
 ilyesmi mellett elhalad:
 „Egy szoba, szépen bútorozva,
 kiadó, földszint 1 alatt!”

— 1931 —

A müncheni Fliegende Blätterből

KLEBISCITUM

Gróf Klebelsberg Kunónak

„Túlságos világosságot
hintesz: ágas-bogas ágot
fűrészelsz magad alatt.
Dőre gondo!at!
Rád fér e kis mondat.
Tedd ki ezt a kis országot
egy klebiscitumnak, —
csillagaid mind lekumnak,
elmehetsz zabot hegyezni!“
Ebben meg fognak egyezni
kisgazdáék a nagy Gaalig,
Sokoróék mind egy szálíg.
Felejtet a finom kasztnak
elvét: „Nem köll a parasztnak
tudomány! Miként számárra
bársonynerreg, époly kár a
kultúrának fölös árja
sültparaszi koponyára.
Hagyd az őshomályt azon mód:
csöndjét háborítja tempód.
Szép vadászterületünkön
nimródi jogunk letünjön?!
Annak nem szabad,
inkább te magad
tűnj el! A klebiscitom
így végződne, így bizony!
— 1931 —

HÚSVÉT

Dr. Kolozs Gyulának, (Dunavecse)

Míg emberben a szilaj hús vét,
addig vidám öröm a Húsvét!
De ha időnk mint az enyém lejár,
ha vérünk árja már nem szilaj ár,
csak mint befagyni készülő kis ér
úgy csörgedez: a Húsvét, hajh, mit ér!
Fiatalnak való a Húsvét,
öregnek a Húsvét hete csak bús hét.

MŰFORDÍTÁSOK FINNBŐL

Mottó :

Finnek szava szól itt hozzám.
Én inkább ide se hoznám;
De úgy voltak nékem szánva:
Igazítsam el hazámba.
Isten neki, meg ne ártson,
Hogy magamat így bemártom!
Várjak tán a rádióra:
Más, hivatott fordítóra?
Jó lesz saját hullámhosszam,
Hogy e szókat széjjelosszam.

V. B.

VIKÁR BÉLÁHOZ

*Manninen Otto**

Helsinkiben, a Kalevala-napon, 1928

Duna mellől beköszön egy
Kedves vendég nálunk,
Nem riasztja északi szél,
Szörnyű fagykirályunk.
Réges-régi nyomaiba
Lett most visszatérte,
Köszönet és tisztesség jár
Nyilvánvalón érte.

Elindul meleg honából,
Lappföld széleiglen,
Megy a férfi, ámde nem megy
Útra-készületlen;
Viszi a legféltebb kincsét,
Azt viszi magával
S dalos otthon tűzhelyének
Nem lesz majd híjával.

* Petőfi, Arany és a magy. népköltés nagynevű finnre fordítója.

Üdvöz legyen érkezéstek,
ah, ezerszer üdvöz!
Mi, hideg hazánkban, hévvel
Szorítunk szívünkhöz.
Közelünkben, kebelünkben
Főhely illet, rokon!
Isten hozott! Szeretettel
Szuomi szívére von.

Ott a Duna hömpölyög, itt
Vuokszi vize, a vad —
Testvértől a testvér, hej! rég
Idegenbe szakadt.
Idő hullámai közül
Nincs erő, mely őket
Újra egybeillessze: a
Szétszórtan levőket.

Ámde egy nap süt le rájuk,
Mindkettőnél egyazon
Isten lelke, dalnak lelke
Leng vizeken, tavakon.
Sötét felhőn a tekintet
Finom éllel áthat
És tündöklő szivárványt és
Szövetségelt láthat.

Felhőkön a szél szabadon
Messze útra költöz,
Messze hab üdén csobogva
Messze partot öntöz,
Nyomán új szellemmag érik,
Termés jobb a jobbnál:
Költészet lángrózsája, dal,
Gyenge liliomszál.

Rokonlélek a rokonnal
Egy érzésbe lendül,
Rokon szív a szívhez és a
Dal a dalhoz zendül.
Ami legfőbb, legszebb, legjobb,
Egységünk' szolgálja:
Észak bűvös hárfája s a
Déli kert csodája.

(Uusi Suomi)

A PUSZTÁK FIA FAGYORSZÁGBAN

*Vikár Bélának, a bölcsnek
vékony versű Väjszämöinen:***

Vikár Béla, bölcs barátunk,
A neves öreg magyarfi
Kászolódik, készülődik,
Újabb útra cihelődik
Szuomiföldi nagy vásárra:
Kalevfiak hívására
Zordon szélvészek havában,
Mikor a Tél áll javában.
Háznép tiltja, nője inti:
„Ne menj mostan Pohjolába,
Ne szánkózz el Szuomelába,
Fagyok ott megdermesztenek,
Farkasordító hidegek,
Jégverem lesz végső ágyad,
Tófenéken hal meg vágyad.“
Vikár így felel viszontag:
„Gyermekek féljen ilyen bajtól,
Hős ilyentül el nem patkol!
Vágyom havas finn határra,
Fagy döngette téli tájra
Fűvő szava hallatára!“
El is indul, szóra nem hajt,
Öreg bajnok nem retteg bajt.
Nőt visz mint szerencsefiát,
Társul asszonyt, víg matronát.
Egy napig hajt, másnapig hajt,
Harmadnap is vágat fűgén
Vasparipán, délceg szürkén,
Kinek orra tüzet tüszköl,
Feje feketéllik füsttől.
Svédországi partra lépve,
Eljut Észak ős öblébe.
Ott vár finn hajók öregje,
Acélas derék dereglye,
Hős Vikárt hogy vigye hátán,
Hívott vendégünkkel hágván
Toporzékos tenger táján,
Jeges szirtek szélit szelvén,

** Väisänen A. O. tanár. a KalevalaTársaság titkára, kiváló folklorista és zenetudós, jeles költő. (Väjszämöinen = Väjnämöinen és Väjszänen egyesítése.)

Turku váránál kikötvén,
Tósgyökeres Szuomi földjén.
Az a kis futár legényke,
Kalevfiak csepp cselédje
(Vékony versű Väjszärmöjnen)
Szót szalajta Szuomelába,
Gyorshírt Väjnämö honába:
„Vikár Béla, bölcs barátunk,
Kalevfiak várt vendége
Délről im közibénk döndül.
Ijesztgetés meg nem hatja,
Fütyöl szélre, fütyöl fagyra,
Zuzmara is nyár lesz néki,
Megvan minden készüléki.“
Szuomelai főfő gazda
Ezt meghallja, szóval mondja:
„Duna mit tud vész dultáról,
Pusztá mit tud fagy fujtáról!
Dél fiát a bátorsága,
Magyar hőst a táltossága
Meg nem védi, bármily délceg,
Képét a kemény legénynek,
Haragos hávak hevétől,
Fagytyündér lehelletétől.
Én nyakát szegem a Télnek,
Parancsolok fagynak, szélnek:
Hősünket vihar ne várja,
Dermesztő hideg ne járja.“
Szerelődik, készülődik,
Búvigéje így ejtődik:
„Üdvözlégy Hold, üdvöz Verő,
Üdvöz, Szél, üdvöz, Levegő!
Csitulj Szél, te csak nyugodjál,
Levegőég, langyosodjál,
Süss, oh Hold, világolj szépen,
Napom, melegíts fenn az égen,
Míg a híres itt honolgat,
Vikár Béla vándorolgat
Szuomiföldön uccahosszat.
Fagyocska, fia Fuvónak,
Kíméld körmét agg apónak,
Békén hagyd az ujjhegyeit,
Ne fogjad a fürtös fejét,
Ne szuttyongasd a füleit.
Húts le inkább követ, izzót,
Sziklát, tűzben égőt, forrót,
Vasból való vad szirteket,

Hatalmas acél hegyeket,
Vuokszi vészes zuhatagját,
Kurinusznak heves habját.
Fagyocska, fia Fuvónak,
Bántod bőrit agg apónak,
Vikár épségét kikezded
Jó magyarunk megdermeszted,
Bizony mondom: megtanítlak,
Tűz karja közé taszítlak,
Lánglobogós helyhez kötlek,
Lempo kályhájába löklek.
Szót ha erre sem fogadnál,
Még csak meg se tántorodnál,
Adom szádat Nyár kezére,
Nyelvedet kinyujtom Délre,
Ahonnét nincs hova futnod,
Soha ki nem lehet jutnod.“
Fogott a varázs a szélén,
Búvigék a fúvó félen:
Engedett biz a Fagyocska,
Téli szép időket osztva.
Mikor megtért finn határba,
Väjnöläi népes tájra,
Vikár Béla, bölcs barátunk,
Turkui boltban bundát sem kér,
Helsinki hetykén megtér,
Sétál: ezt a telet állja,
Tammerzúgót megtalálja,
Így jut el Jüväszkülébe,
Kuopio kitárt ölébe.
Puszták fia víg-poroszán
Szavonlinnát éri osztán,
Karjalába is bekukkan,
Régi emlékekre bukkan.
Nap süt, jégpáncél sugárzik,
Hegyen fa aranyshint játszik,
Kedvesen köszönt az erdő,
Minden tájék fényben fürdő,
Punkaharju bájos nagyon,
Szortavala szép hajadon,
Vüpurin vidám, viruló,
Hämeenlinna szemrevaló,
Maga Helszinki odadó
E magyarnak elvártában,
Messzi vendég ittjártában.

(Uusi Suomi)

VIKÁR BÉLÁHOZ

Väinö Kolkkala

Magyarföldről eljött Szuomihonba,
Ahol sok rügy elenyészik nyomba,
Hol nagy harcot vív a nyár a téllel,
Észak fagya őt nem ijeszté el.

Legyen érte köszönet és hála!
Amelyen jár, régi ösvény nála:
Ifjú fővel Karjalánk szívében
Úgy járt, mintha vérünk volna éppen.

Hű testvérünk, ismered fajunkat:
Dicső eszme féluton már untat,
Megismerjük, nagyhamar elejtjük;
De barátunk sohasem felejtjük.

(Keskisuomalainen)

TARTALOM.

Oldal

A beteg Budenznek	30
A betű hatalma	167
A bitorlókhoz	75
A búsuló Kohn	81
A cigány és a nyílt választás	174
Adalékok Dessewffy Arisztidhez	50
A diák bűja	153
Ad notam: „Arcul“	15
Ady körül	123
A falurossza	136
A gazdag és a költő	142
A gondolat	131
A „Háromszög“	12
A házasság matematikája	63
A hét X-ről	187
A hólyag	113
Ajánlás La Fontaine meséihez	146
A jóllakási hivatal	123
A kávéházi tündér	147
A keserűség ellen	5
A kis okosok	117
A kis ügyvédné	42
A kitett gyerek	185
A Kossuth-szobor beszél	156
A kő	121
A kút	30
Alkohol	65
A Lipótváros	80
Almák	172
Alsó, felső szoknya	113
Amerika fölfedezése	152
A méh románca	48

Andrássy	126
A nő	67
A nőkérdés	18
Anya és leánya	134
A nyelvész korszakai	58
Anyós meg a menyé	134
A papucshős	79
A parvenü	161
A pontyok és a csuka	189
A primadonna előszobájában	134
A puszták fia Fagyországban (Väisänen)	195
A rabonbán	26
A szovjetparadicsom	114
A szójáték	66
A tenyészállatvásáron	116
A tánctündér	99
A tinó ára	109
A tömeg	142
A tubarózsa	38
A vademse	145
A véghelyi hölgyekhez	162
A világhíres pipa	73
Az Árpádfürdőben	122
Az erkölcsbíró	92
Az élet	103
Az évszakok	88
Az omnibusz	40
Az óriások	19
Az öreg Fritz haza hajt (H. Nüchtern)	85
Az új hatalmas	20
Az új házban	143
Az ügyvéd	61
Álhír Kern Aurélról	57
Állatvédelem	165
Balatoni distichonok	185
Balek magyar	184
Ballada elmúlt idők dámáiról (Fr. Villon)	76

Bankvezérek	86
Bájjital	55
Becsület és becstelenség	137
Becsület és haszon	74
Beosztás	135
Berzeviczy Albert	17
Bethlen körül	150
Bethlen népe	140
Bevásárlás	187
Bécsi képtárban	189
Bocsássatok meg	81
Bolondok és bölcsek	147
Briand békéje	173
Búcsú Jászhai Maritól	163
Budapest	90
Budenz	39
Budenz és Barna	10
Bulgária	117
Csak az, aki epedt (Goethe)	74
Csak szerényen	111
Csárda a víg betörőhöz	78
Csengery Jánosnak	168
Cseremiszi dal	85
Dal a gólyáról	4
Dal a számárról	26
Darányi nászútja	22
Debrecen	38
Demjén Géza	94
Délszláv motívum	54
Ebek harmincadján	78
Egy bútorozott úr gondolatai (Artur Wagner)	191
Egy csataképhez	95
Egyetem-begyetem	160
Egy fiatalasszony	141
Egy híres utazó albumába	49
Egy igazi tehetségnek	140
Egy irigy kollégának	146

Egy italos költőhöz	61
Egy méregzsákhoz	78
Egy nagyasszony halálára	159
Egyoldalú bírálat	76
Egy öreg ifjúhoz, aki megnősült	33
Egy plebejushoz	56
Egy ujdonsült apósnak	150
Egy világjáró művészünkhöz	107
Eltérő utak	72
Ember és kutya	100
Eperjes	25
Epitaphium	141
Esküvőre	156
Eszperantó	190
Etimológia	11
Ez a Balogh	106
1927	159
Ezüstlakodalomra	105
Ének Katolnai Szent Bálint Gáborról	7
Faeke és gőzeke az Alföldön	166
Fel Amerikába	144
Fécondité	72
Fiatalok és öregek	183
Finis coronat opus	79
Föl a fejet	139
Fonográf	24
Frank-dal	183
Friedrich	110
Fúzió	16
Galambjaim egykor és ma	80
Genetz Arvidhoz	13
Gróf Festetich Gézának	46
Gyorsíróverseny után	34
Győztünk	93
Hadikölcsönösök dala	154
Halászok	27
Harpagon	122

Ha volna pénzem	77
Hazabál	185
Három a pille	184
Hommage à Petőfi	109
Hó	170
Hunok harca	48
Húsvét	192
Idegen istenek	87
Idill	151
Intelem	108
Inter duos litigantes	94
Irányi Dániel	124
Janus Pannonius Társaság	190
Járásbíróság	77
Jegycsalók	133
Jegyzet	39
Jóllét és műveltség	14
Jótékonyosság	110
Jön az orosz	105
Kavics meg gyémánt	122
Kassay	28
Kecske és káposzta	90
Kecskerímek	7
Kelemen Bélának	148
Kertészet	69
Kérdés	78
Ki a számár	93
Kígyó és ember	86
Kínrímek	6
Kísérő levél	165
Kis szemes, nagy szemtelen	95
Klebiscitum	192
Komjáthy Jenő	15
Konyhai rímek	112
Kornfeld	120
Kossuth halálára	102
Kosztolányi Dezsőnek	109

Könyves Kálmán	36
Könyvrevízió	188
Középút	191
Kritika a kritikáról	138
Kuruc és labanc	41
Kutya van a kertben	89
Ladány	9
Láncosok	89
Lejtőn	137
Lennék	155
Levél anyámhoz	6
Lírikus, romantikus	151
Liszt-dal	129
Löw Immánuel	173
Lukovich Aladárnak	120
Madách	171
Magyar év	188
M. N. M.	43
Magyarul	101
Mai háziurak	104
Sz. Marschalkó Rózsának	66
Mathiász	135
Megtalálja	88
Még egy cseh	162
Méz	64
Minderwertig	169
Molière	115
Műfordítások finnből	193
Nagyatádi Szabó	131
Nagy fejek	75
Négyesy Lászlóhoz	84
Nem értem	79
Ne nevessünk?	78
Nevető rímek	3
Nippon	119
Nyalnokverseny	53
Nyári hangulatok	174

Nyíregyháza	32
Nyugati áfium	149
Nyugdíjasok dala	152
Okos a zsidó	114
Orvosi segedelem	115
Otto Manninen	113
Óda Radóra	11
Öntrianon	125
Öreg költő is talál szemet	130
Ő. Rákosi J. Ézópuszának huszonötletéből	16
Par nobile fratrum	135
Pápa ünnepe	82
Pápua gyomor	54
Petőfi—Ady	141
Petőfi és Kossuth	81
Pénzügytan	128
Piros és vörös	118
Portugál eset	164
Postaváltó	186
Pörrendtartás	46
Privatissimum	153
Rangrejtve	111
Rébusz	145
Recept	85
Recipe	158
Revideált közmondások	94
Régen és most	121
Rémrímek	5
Rigmusok egy nem teljesült ígéret kapcsán	68
Se pénz, se posztó	186
Shakespeare	91
Sic itur ad astra	112
Si duo faciunt idem	92
Sipos Antal	98
Sors mala, nihil aliud	116
Spekuláció	75
Szabadság, egyenlőség, testvériség	23

Szalay Imre báró	56
Szeress	92
Szépet a hasznnossal	120
Szinnyi bácsihoz	67
Szinnyi József	96
Szívem	62
Szobrász és költő	65
Szoknyavadász	80
Szvorényi jubileumára	10
Szüesség	87
Tag-dal	69
Telefon	83
Tempó	172
Tetétleni Ármin	138
Tíz év	144
Tót veszedelem	74
Többet ésszel, mint erővel	145
Tölgyek alatt	130
Tyúk vagy tojás	114
Új esztendőre	21
Új Herkules	110
Úr és paraszt	55
Vadászat Gödöllőn	167
Vadnyugaton	182
Változatok a Kalevala fölött	29
Verseny előtt	8
Vén gyorsíró dala	143
Vikár Bélához (Manninen)	193
Vikár Bélához (Kolkkala)	198
Virágok a síron	47
Visszhang a Kalevalából	103
Vörös kutya	118
Vörösmarty	132
Walder Gyula	137
Weekend	155
Wekerle Sándorhoz	23
Xantippe	84

OSZK

Országos Magyar Könyvtár

OSZK

University of Szeged Library